

MANUAL



Copiii lipsiți de îngrijire părintească aflați într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine

Un ghid pentru îmbunătățirea
protecției copilului, axat pe
victimele traficului de persoane



Manuscris finalizat în iulie 2019.

Pe internet sunt disponibile multe informații despre Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene. Acestea pot fi consultate prin intermediul site-ului web al FRA, la adresa fra.europa.eu

Informații suplimentare despre Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2020

Print	ISBN 978-92-9474-833-1	doi:10.2811/57765	TK-03-19-201-RO-C
PDF	ISBN 978-92-9474-800-3	doi:10.2811/024870	TK-03-19-201-RO-N

© Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și Uniunea Europeană, 2020

Ilustrația copertei: © FRA

Reproducerea este autorizată cu condiția menționării sursei.

Copiii lipsiți de îngrijire părintească aflați într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine

Un ghid pentru îmbunătățirea protecției
copilului, axat pe victimele traficului de
persoane

Cuvânt-înainte

Una din patru victime înregistrate ale traficului de persoane din Uniunea Europeană (UE) este un copil. Fetele și băieții devin victime ale traficului de persoane în vederea exploatării sexuale, inclusiv a producerii de materiale care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor, pentru cerșetorie forțată, activități infracționale și altele. Copiii fac obiectul traficului înspre și în interiorul UE, adesea în interiorul statului lor membru. Fetele sunt vizate cu o preponderență covârșitoare. Numărul de copii din UE înregistrați ca victime ale traficului de persoane este de două ori mai mare decât cel al copiilor din afara UE.

UE și statele sale membre trebuie să respecte, să protejeze și să promoveze dreptul copilului „la protecția și îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor”, astfel cum prevede articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale a UE. Copiii rămân în centrul agendei UE de combatere a traficului de persoane. Dreptul UE stabilește o protecție specială pentru copiii victime ale traficului, indiferent de cetățenia sau statutul acestora, inclusiv o abordare personalizată a serviciilor de sprijin și o protecție sporită în cadrul procedurilor penale. Această abordare sensibilă la nevoile copilului a fost dezvoltată într-o serie de programe politice care vizează o mai bună protecție și reabilitare a copiilor.

În comunicarea sa din 2017 privind intensificarea acțiunii UE de combatere a traficului de persoane, Comisia Europeană se angajează să sprijine practicienii și autoritățile din statele membre ale UE în eforturile lor comune cruciale. O cooperare strânsă la toate nivelurile – național și transnațional – este esențială pentru protejarea drepturilor copiilor și asigurarea asistenței și a sprijinului adecvate vârstei și genului lor, inclusiv în ceea ce privește îngrijirea, sănătatea și educația.

Asigurarea identificării tuturor victimelor și a accesului la asistență și protecție corespunzătoare este o prioritate pentru UE, după cum se arată în comunicarea din 2017. Dar scopul final, desigur, este prevenirea traficului de la bun început. Pentru a putea atinge acest scop, este nevoie să vedem, să recunoaștem și să vorbim despre lucruri care rămân adesea nerostite. Ghidul de față sprijină acest deziderat.

Copiii sunt deosebit de vulnerabili. Cu toate acestea, vulnerabilitățile nu conduc în sine la trafic. Traficul de persoane este alimentat de profiturile mari pe care le generează și de cererea care există pentru serviciile la care sunt forțate victimele. În prezent, în UE, mulți folosesc fetele și băieții ca pe niște mărfuri, de multe ori în văzul lumii. Diverse persoane, atât din sectoarele legale, cât și din cele ilegale, profită de

această stare de fapt. Prin urmare, schimbarea acestei realități îngrozitoare trebuie să includă combaterea culturii impunității, prin aducerea în fața justiției a făptuitorilor, a exploatatorilor și a utilizatorilor/abuzatorilor.

Agenția pentru Drepturi Fundamentale a UE a elaborat aceste orientări în strânsă cooperare cu Comisia Europeană, în cadrul mandatului coordonatorului UE pentru combaterea traficului de persoane. Orientările își propun să contribuie la obiectivele vitale stabilite în comunicarea din 2017 privind intensificarea acțiunii UE de combatere a traficului de persoane, în conformitate cu angajamentele din *Declarația comună din 2018 a Agențiilor UE privind angajamentul de a combate traficul de persoane*, semnată de 10 agenții ale UE. Colaborarea în scopul eradicării acestei infracțiuni și al asigurării exercitării drepturilor victimelor rămân responsabilitățile noastre principale. Le datorăm acest lucru victimelor.

Dr. Myria Vassiliadou

Coordonatorul UE pentru combaterea
traficului de persoane

Michael O'Flaherty

Directorul Agenției pentru Drepturi
Fundamentale a Uniunii Europene

Cuprins

CUVÂNT-ÎNAINTE.....	3
MODUL DE UTILIZARE A PREZENTULUI GHID	9
DOMENIUL DE APLICARE AL GHIDULUI	13
PARTEA 1: CADRUL JURIDIC ȘI DE PROTECȚIE A COPILULUI.....	23
1.1. Cadrul juridic.....	23
1.2. Principiile drepturilor copilului.....	30
1.3. Sisteme integrate de protecție a copilului	32
PARTEA 2: 10 ACȚIUNI	
NECESARE PENTRU PROTECȚIE	37
Acțiunea 1: Depistarea, identificarea și direcționarea copilului.....	41
Acțiunea 2: Desemnarea unui tutore	52
Acțiunea 3: Ascultarea copilului.....	55
Acțiunea 4: Evaluarea interesului superior al copilului	65
Acțiunea 5: Coordonarea tuturor actorilor din statul membru.....	69
Acțiunea 6: Răspunsul la nevoile de protecție	77
Acțiunea 7: Stabilirea competenței judiciare și cooperarea transnațională	89
Acțiunea 8: Sprijinirea copilului în timpul procedurilor judiciare	108
Acțiunea 9: Identificarea și implementarea unor soluții durabile	118
Acțiunea 10: Monitorizarea bunăstării copilului	125
ANEXA 1: TRIMITERI LEGISLATIVE	129
ANEXA 2: SELECȚIE DE LITERATURĂ DE SPECIALITATE ȘI DE JURISPRUDENȚĂ....	134
ANEXA 3: LISTA DATELOR DE CONTACT.....	141
ANEXA 4: O IMAGINE DE ANSAMBLU ASUPRA ACȚIUNILOR CARE AR TREBUI ÎNTEPRINSE DE CĂTRE ORGANISMELE RESPONSABILE	142

Figuri și tabele

Figura 1:	Care sunt copiii vizați de acest ghid?	14
Figura 2:	Număr de copii înregistrați ca victime ale traficului de persoane în 2015-2016, top cinci al statelor membre ale UE	19
Figura 3:	Posibile riscuri ale transferului de rutină al copiilor în statul membru al UE de origine	21
Figura 4:	Instrumente relevante	24
Figura 5:	10 acțiuni de sprijinire a copiilor lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție, inclusiv a victimelor traficului de persoane care se află într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine	38
Figura 6:	Spațiul Schengen (componenta din martie 2019).....	44
Figura 7:	Mandatul tutorelui.....	54
Figura 8:	Informarea copilului și luarea în considerare a opiniilor copilului pe parcursul celor 10 acțiuni.....	56
Figura 9:	Elemente de luat în considerare la evaluarea interesului superior	68
Figura 10:	Reguli de stabilire a competenței judiciare în cazurile de protecție a copilului.....	91
Figura 11:	Măsuri provizorii în conformitate cu articolul 20 din Regulamentul Bruxelles IIa	94
Figura 12:	Exemple ilustrative de măsuri provizorii și definitive	95
Figura 13:	Grupuri care pot fi implicate în cooperarea internă și transnațională	96
Figura 14:	Domeniul de aplicare al Regulamentului general privind protecția datelor și al Directivei privind protecția datelor în materie de asigurare a respectării legii	106
Tabelul 1:	Principiile drepturilor copilului în instrumentele internaționale și ale UE	31
Tabelul 2:	Dreptul la informare în legislația relevantă a UE.....	57
Tabelul 3:	Referințe explicite la gen în legislația relevantă a UE	59

Tabelul 4:	Referințe în instrumentele internaționale, regionale și ale UE.....	79
Tabelul 5:	Măsuri de protecție a victimelor copii în timpul procedurilor penale în temeiul dreptului UE	110

Modul de utilizare a prezentului ghid

Agencia pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA) a elaborat acest ghid în colaborare cu Biroul din cadrul Comisiei Europene al coordonatorului UE pentru combaterea traficului de persoane. Ghidul implementează o acțiune prevăzută în comunicarea din decembrie 2017 privind intensificarea acțiunii UE de combatere a traficului de persoane și se bazează pe Declarația comună privind angajamentul de a combate traficul de persoane, semnată de 10 agenții ale UE în 2018.

FRA a analizat practicile din statele membre ale UE și a discutat rezultatele cu un grup de experți. Aceste discuții au condus la identificarea principalelor domenii care ar avea nevoie de un set de orientări mai structurat. Pe baza recomandărilor sugerate de experți, FRA a elaborat apoi elementele principale ale ghidului de față. O a doua întâlnire cu experții, găzduită în noiembrie 2018 de Eurojust la Haga, a evaluat calitatea ghidului. Printre experții evaluatori s-au numărat judecători, procurori și reprezentanți ai autorităților centrale înființate în temeiul Regulamentului Bruxelles IIa [Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului], precum și părți interesate din societatea civilă, reprezentanți ai organizațiilor internaționale, ai Eurojust, ai Europol și ai Comisiei Europene. Pe parcursul procesului au fost luate în considerare contribuții suplimentare, inclusiv în contextul unei solicitări specifice adresate Platformei societății civile a UE și Platformei online împotriva traficului de persoane, precum și contribuții ale părților interesate care lucrează în domeniul drepturilor copilului.

Ghidul se adresează specialiștilor care pot intra în contact direct cu copiii lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție într-un stat membru al Uniunii Europene (UE), altul decât statul lor de origine, inclusiv copii care sunt victime ale traficului de persoane. În mod obișnuit, acești copii au cetățenia unui stat membru al UE și, prin urmare, beneficiază de dreptul la liberă circulație în Uniunea Europeană.




Printre specialiștii care pot beneficia de acest ghid se numără autoritățile de aplicare a legii, lucrătorii sociali, profesioniștii în domeniul sănătății, agenții serviciilor de protecție a copilului, tutorii, judecătorii, avocații, organizațiile societății civile care lucrează în domeniul protecției copilului, personalul consular sau personalul autorităților centrale instituite în temeiul Regulamentului Bruxelles IIa, precum și alte persoane care pot intra în contact cu copii victime ale traficului. Acest ghid va sprijini, de asemenea, actorii relevanți care lucrează la elaborarea de legi, proceduri și protocoale și/sau dezvoltă cadre de cooperare în interiorul unui stat membru sau între diferite state membre ale UE.

Acest ghid ține seama de sarcinile și responsabilitățile unei serii întregi de actori. Acesta sugerează moduri de consolidare a cooperării în cadrul unui stat membru al UE, precum și între diferite state membre ale UE. De asemenea, ghidul identifică sprijinul pe care îl pot oferi agențiile UE relevante.

Prezentul ghid este structurat în două părți. Introducerea explică domeniul de aplicare și scopul ghidului.

- **Partea 1** stabilește cadrul juridic relevant care reglementează protecția copiilor lipsiți de îngrijire părintească și/sau care au nevoie de protecție într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine, inclusiv copiii victime ale traficului de persoane. Această parte enumeră cele patru principii fundamentale ale protecției copilului, care decurg din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Aceasta subliniază că măsurile luate pentru protecția copiilor vizați de acest ghid trebuie să facă parte integrantă din sistemul național de protecție a copilului. Partea 1 prezintă orientările generale în care se încadrează acțiunile enumerate în Partea 2.
- **Partea 2** conține materialul principal al acestui ghid. Cele 10 acțiuni din partea 2 oferă sugestii practice pentru a răspunde nevoilor de protecție ale acestor copii din momentul în care sunt identificați și până la implementarea unei soluții durabile și monitorizarea acesteia.

Ghidul include o serie de casete de text cu următorul conținut:

-  Citate: extrase din documente juridice sau de politică.
-  Dacă doriți să aflați mai multe: materiale sau studii pentru documentare suplimentară.
-  Instrumente practice: resurse practice, cum ar fi manuale, liste de verificare sau altele similare.

Puteți găsi resurse suplimentare în anexe, inclusiv referințe, documentație, liste de contacte și prezentarea succintă a responsabilităților diferitelor organisme și reprezentanți de la nivelul statelor membre.

Terminologia de bază

Copil: „orice persoană care are mai puțin de 18 ani”.

Sursă: Articolul 2 alineatul (6) din Directiva UE privind combaterea traficului de persoane (2011/36/UE); a se vedea, de asemenea, articolul 1 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului.

Prezumpția copilăriei: „[...] atunci când nu există informații certe cu privire la vârsta [victimă] și atunci când există motive pentru a crede că [victimă] este un copil, se prezumă că persoana respectivă este copil cu scopul de a dobândi acces imediat la asistență, sprijin și protecție [...]”

Sursă: Articolul 13 alineatul (2) din Directiva UE privind combaterea traficului de persoane (2011/36/UE).

Victimă a traficului de persoane: o „victimă a traficului de persoane” este o persoană care a fost supusă traficului de persoane, astfel cum este definit la articolul 2 din *Directiva UE privind combaterea traficului de persoane (2011/36/UE)*.

Trafic de persoane: *Directiva UE privind combaterea traficului de persoane (2011/36/UE)* definește „traficul de persoane” ca fiind „[r]ecrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, inclusiv schimbul sau transferul de control asupra persoanelor în cauză, efectuate sub amenințare sau prin uz de forță sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, prin fraudă, prin înșelăciune, prin abuz de putere sau profitând de starea de vulnerabilitate sau prin oferirea sau primirea de bani sau de alte foloase pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra alteia, în vederea exploatării”.

Exploatare: „exploatarea include cel puțin exploatarea prostituției altor persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciul forțat, inclusiv cerșitul, sclavia sau practicile similare sclaviei, aservirea, exploatarea activităților infracționale sau prelevarea de organe”.

Atunci când astfel de fapte „sunt îndreptate împotriva unui copil, acestea constituie infracțiunea de trafic de persoane, chiar dacă nu a fost folosit niciunul dintre mijloacele menționate la alineatul (1)”.

Sursă: Articolul 2 din Directiva UE privind combaterea traficului de persoane (2011/36/EU).

Victime înregistrate ale traficului de persoane: include victimele identificate și presupuse ale traficului de persoane.

„Victime identificate” înseamnă persoane care au fost identificate în mod oficial ca fiind victime ale traficului de persoane de către autoritatea oficială relevantă dintr-un stat membru.

„Victime presupuse” sau „potențiale” ale traficului de persoane înseamnă persoane care îndeplinesc criteriile prevăzute în Directiva 2011/36/UE, dar care nu au fost identificate în mod oficial de către autoritatea oficială relevantă drept victime ale traficului de persoane sau care au refuzat să fie identificate în mod oficial sau juridic drept victime ale traficului.

Sursă: Comisia Europeană, Data collection on trafficking in human beings in the EU (Colectarea de date cu privire la traficul de persoane în UE), 2018, pagina 13.

Copil care are nevoie de protecție: „[c]opilul care este, temporar ori permanent, lipsit de mediul său familial sau care, pentru protejarea intereselor sale, nu poate fi lăsat în acest mediu are dreptul la protecție și asistență speciale din partea statului”.

Sursă: Articolul 20 alineatul (1) din Convenția cu privire la drepturile copilului.

Copil lipsit de îngrijire părintească: un copil care nu se află, peste noapte, în îngrijirea cel puțin a unuia dintre părinții săi, din orice motiv și indiferent de circumstanțe.

Sursă: Orientările ONU pentru îngrijirea alternativă a copiilor, punctul 29.

Tutore: o persoană independentă care protejează interesele și bunăstarea generală a copilului și, în acest sens, suplinește capacitatea juridică limitată a copilului. Tutorele acționează ca reprezentant legal al copilului în toate procedurile, în același mod în care un părinte își reprezintă copilul.

Sursă: Comitetul ONU pentru drepturile copilului, General Comment No 6 (Observația generală nr. 6), punctul 33.

Soluție durabilă: o soluție cuprinzătoare, sigură și durabilă este soluția care răspunde, în cea mai mare măsură posibil, intereselor și bunăstării copilului pe termen lung și este durabilă și sigură din această perspectivă. Rezultatul ar trebui să garanteze că copilul este capabil să se dezvolte până la vârsta adultă, într-un mediu care să răspundă nevoilor sale și să îi permită să își exercite drepturile definite de Convenția cu privire la drepturile copilului.

Sursă: Comitetul ONU pentru protecția drepturilor tuturor lucrătorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora și Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observația generală comună nr. 3 (2017) și nr. 22 (2017) privind principiile generale referitoare la drepturile omului aplicabile copiilor în contextul migrației internaționale, punctul 32 litera (j).

Autorități centrale: organismele desemnate de fiecare stat membru al UE pentru a sprijini coordonarea punerii în aplicare a Regulamentului Bruxelles IIa.

Sursă: Regulamentul Bruxelles IIa, (CE) nr. 2201/2003, articolele 53-55.

Biroul din cadrul Comisiei Europene al coordonatorului UE pentru combaterea traficului de persoane a elaborat o compilație ușor de utilizat cu termeni legați de traficul de persoane. Pentru informații suplimentare, consultați „Key concepts in a nutshell” (Termenii principali pe scurt).

Domeniul de aplicare al ghidului

Nu există o abordare uniformă la nivelul UE în ceea ce privește cazurile de copii lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine, inclusiv copiii victime ale traficului de persoane. Ghidul practic urmărește să ajute specialiștii în vederea următoarelor acțiuni:

- depistarea copiilor lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție;
- proiectarea măsurilor de protecție și de sprijin necesare;
- evaluarea interesului superior al copilului;
- implementarea unei soluții durabile.

Atunci când are de luat o decizie cu privire la protecția și îngrijirea unor astfel de copii, utilizatorul ghidului trebuie să ia în considerare nevoile specifice ale acestora, care depind, printre altele, de vârsta, genul și mediul din care provin copiii în cauză. Traficul de copii trebuie combătut printr-o abordare adaptată genului și sensibilă la nevoile copilului, care ține seama de consecințele formei specifice de exploatare la care au fost supuse victimele.

Copiii vizați de prezentul ghid

Ghidul vizează copiii care îndeplinesc **toate cele trei condiții** enumerate în figura 1.

Figura 1: Care sunt copiii vizați de acest ghid?



Au **cetățenia** sau **permis de ședere** în UE/SEE/CH



Se presupune că au nevoie **de protecție**, de exemplu ca victime ale traficului de persoane



Sunt lipsiți de îngrijire părintească

Notă: UE = Uniunea Europeană; SEE = Spațiul Economic European; CH = Elveția.

Sursă: FRA, 2019

Copiii aflați într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine

Ghidul vizează copiii aflați **într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine**.

În majoritatea cazurilor, acești copii dețin cetățenia unuia dintre statele membre ale UE. Uneori, aceștia pot deține un permis de ședere legală într-unul dintre statele membre ale UE.

Copiii pot face obiectul traficului de persoane în interiorul unui stat membru al UE, fără a trece nicio frontieră, și multe dintre principiile și acțiunile din acest ghid sunt relevante și pentru acești copii.

Copiii care au nevoie de protecție, inclusiv copiii victime ale traficului de persoane

Ghidul vizează copiii care **au nevoie de protecție**. Acest ghid urmărește sprijinirea acțiunilor de combatere și prevenire a traficului de copii. Pentru a aborda problema traficului de copii, este necesar să analizăm contextul mai amplu. Prin urmare, prezentul ghid nu se aplică doar copiilor care au fost identificați ca victime sau presupuse **victime ale traficului** de persoane. Acesta se aplică și copiilor aflați într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine și care este posibil să fi devenit victime ale traficului de persoane, dar care nu au fost identificați ca atare, sau care prezintă un risc crescut de a deveni victime ale traficului de persoane. Prezentul ghid îi numește pe aceștia copii care „au nevoie de protecție”.

Copiii aflați într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine „au nevoie de protecție” dacă nu dispun de condiții pentru un nivel de trai care să permită dezvoltarea lor fizică, mentală, spirituală, morală și socială, după cum prevede [Convenția cu privire la drepturile copilului](#) (articolul 27). Copiii pot să nu aibă acces la servicii medicale, să lucreze în condiții inadecvate, să nu frecventeze școala, să fie exploatați sexual, forțați să cerșească sau să comită infracțiuni minore. De asemenea, pot fi lipsiți de adăpost sau pot trăi pe stradă.

Copiii lipsiți de îngrijire părintească

Ghidul se concentrează asupra **copiilor lipsiți de îngrijire părintească**. În principiu, există două scenarii în care un copil poate fi lipsit de mediul familial: 1) copilul nu are părinți, adică este orfan, a fost abandonat de părinți, nu este însoțit sau a fost separat de părinții și/sau tutorii legali în țara în care este identificat copilul; 2) părinții săi și-au pierdut dreptul de a exercita răspunderea părintească în urma abuzului sau a neglijenței, de exemplu dacă sunt implicați în exploatarea copilului sau în traficul de copii.

În cazurile în care copiii sunt însoțiți de părinții lor, sunt relevante doar anumite părți din acest ghid. De exemplu, autoritățile trebuie să ia măsuri pentru a identifica un copil victimă, pentru a stabili identitatea copilului, a audia copilul și a-i evalua interesul superior. De asemenea, autoritățile trebuie să identifice o soluție durabilă, ținând seama de rolul pe care l-au jucat părinții în traficul copilului, de locul unde se află părinții și de orice hotărâre judecătorească prin care se modifică încredințarea copilului sau se limitează drepturile părintești.

Despre ce nu este vorba în acest ghid

În conformitate cu articolul 2 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), statele membre ale UE au obligația de a proteja copiii indiferent de statutul acestora. [General Comment No 6](#) (Observația generală nr. 6) reamintește că „[o]bligația statelor de a proteja copiii aflați în jurisdicția lor nu se limitează la copiii care sunt cetățeni ai unui stat parte și, prin urmare – cu excepția cazului în care convenția prevede altfel –, protecția trebuie să fie disponibilă inclusiv pentru copiii care solicită azil, copiii refugiați și copiii migranți, indiferent de cetățenia lor, de statutul de imigrant sau de apatrid”. Deși unele dintre acțiunile și sugestiile prezentate în această publicație ar putea fi utilizate pentru diferite categorii de copii care au nevoie de protecție, ghidul în ansamblu nu este destinat următoarelor categorii de copii.

Copiii aflați în conflict cu legea

Copiii care au comis o infracțiune trebuie tratați în conformitate cu sistemul legal de justiție juvenilă din statul membru în cauză, care va trebui să respecte garanțiile stabilite prin [Directiva privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale \(2016/800/UE\)](#).

Copiii care solicită azil sau care fac obiectul procedurilor de returnare și care nu sunt resortisanți ai unui stat membru al UE, ai Spațiului Economic European sau ai Elveției

Acquis-ul UE în materie de azil și returnare reglementează protecția copiilor neînsoțiți care solicită sau cărora li s-a acordat protecție internațională ori care fac obiectul unor proceduri de returnare. Acest acquis conține un set de reguli și de garanții pentru asigurarea protecției și îngrijirii imediate. În cazurile în care solicitanții de azil se deplasează dintr-un stat membru al UE în altul, [Regulamentul Dublin](#) [Regulamentul (UE) nr. 604/2013] este temeiul juridic pe baza căruia se stabilește care stat membru al UE este responsabil pentru evaluarea solicitărilor de azil și, astfel, pentru asigurarea protecției și a îngrijirii acestor solicitanți. Măsurile de protecție stabilite de legislația UE privind azilul și migrația nu se aplică, în mod normal, în cazul resortisanților UE.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Manual privind dreptul european

Împreună cu Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), FRA a publicat un manual de drept european în materie de azil, frontiere și imigrație. Manualul respectiv este destinat specialiștilor din statele membre ale UE. Acesta prezintă legislația UE și jurisprudența CEDO și a Curții de Justiție a Uniunii Europene, într-un mod accesibil. Unul dintre capitolele manualului este dedicat persoanelor cu nevoi specifice, printre care se numără copiii neînsoțiți. Manualul este disponibil în 25 de limbi și există o versiune specială adaptată dreptului elvețian.

Pentru informații suplimentare, consultați [Manual de drept european în materie de azil, frontiere și imigrație, 2014](#).

De ce este nevoie de un ghid privind copiii care provin din interiorul UE

Legislația UE pentru protejarea victimelor criminalității și prevenirea și combaterea traficului de persoane se aplică tuturor, indiferent de cetățenie. Nu există o abordare uniformă în ceea ce privește cazurile de copii lipsiți de îngrijire părintească și care au

nevoie de protecție într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine, inclusiv copiii victime ale traficului de persoane.

Comunicarea intitulată „Raport privind măsurile întreprinse pentru a da curs Strategiei UE în vederea eradicării traficului de persoane și identificarea unor noi măsuri concrete” (decembrie 2017) a însărcinat Comisia Europeană și FRA cu elaborarea de „orientări practice în vederea consolidării cooperării între agenții și a cooperării transnaționale, cu scopul de a preveni traficul cu copii din UE, a asigura protecția copiilor victime, a găsi soluții durabile și a garanta drepturile copiilor prevăzute de legislația UE și internațională”.

Cu toate acestea, multe alte măsuri de drept al UE, care protejează copiii, se aplică numai persoanelor care nu sunt resortisanți ai UE, ai unui stat din Spațiul Economic European sau ai Elveției. Prin urmare, există o lacună. Trei motive principale au stat la baza elaborării unui ghid specific privind copiii care provin din interiorul UE.

1. Resortisanții UE și mulți titulari de permise de ședere pot circula liber în interiorul UE

Resortisanții UE beneficiază de dreptul la liberă circulație în UE, în conformitate cu articolul 3 alineatul (2) din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), cu articolul 20 alineatul (2) litera (a), cu articolul 21 și cu titlul IV din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și cu articolul 45 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Resortisanții UE au dreptul să se deplaseze și să își aleagă în mod liber reședința în statele membre ale UE, acest drept fiind totuși supus unor limitări și condiții prevăzute de legislația UE. Zona geografică de liberă circulație se extinde și la Islanda, Liechtenstein, Norvegia și Elveția, în conformitate cu acordurile cu Spațiul Economic European și cu Elveția. În temeiul [Directivei privind libera circulație](#) (2004/38/CE), dacă resortisanții UE rămân mai puțin de trei luni într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine, aceștia nu sunt supuși niciunei cerințe de înregistrare. În conformitate cu articolul 21 din [Convenția de punere în aplicare a Acordului Schengen](#) (CISA), titularii de permise de ședere emise de unul dintre statele membre ale UE se pot deplasa de asemenea în mod liber, timp de până la 3 luni, pe teritoriile celorlalte state membre ale UE, categorie care include toate statele membre ale UE și țările asociate spațiului Schengen, cu excepția Irlandei și a Regatului Unit. Absența controalelor la frontieră în spațiul Schengen și obligațiile de înregistrare relaxate reduc probabilitatea ca resortisanții UE și titularii de permise de ședere emise de un stat membru al UE să intre în contact cu autoritățile. Acest lucru limitează posibilitatea ca aceștia să fie identificați drept victime ale traficului de persoane. Mai mult, transferul lor în statul membru de

origine din UE poate fi realizat rapid comparativ cu garanțiile procedurale pe care le presupune o procedură de returnare a resortisanților din afara UE.

2. Măsurile de protecție au fost dezvoltate în principal în cadrul acquis-ului UE în materie de azil și imigrație

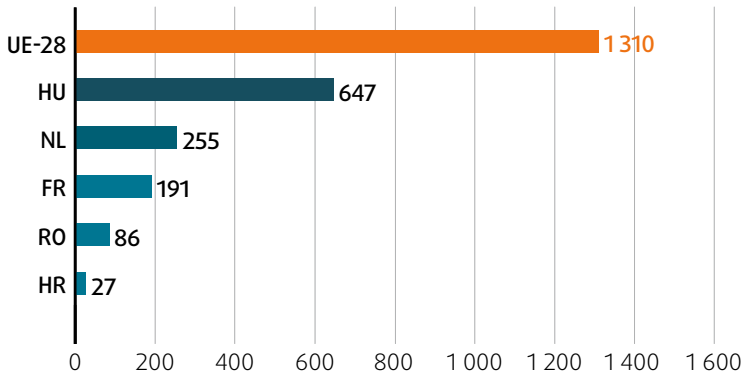
Măsurile de protecție stabilite de acquis-ul UE în materie de azil și imigrație nu se aplică în mod normal resortisanților UE. În temeiul Protocolului nr. 24 la [Tratatul privind Uniunea Europeană](#) și la [Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene](#) privind dreptul de azil pentru resortisanții statelor membre ale Uniunii Europene, statele membre ale UE trebuie considerate ca reprezentând țări de origine sigure, ceea ce înseamnă că, dacă un resortisant al UE prezintă o cerere de protecție internațională, aceasta trebuie (cu unele excepții) să fie declarată inadmisibilă. Măsurile de protecție prevăzute la articolul 10 din [Directiva privind returnarea](#) (Directiva 2008/115/CE) în ceea ce privește returnarea și îndepărtarea copiilor neînsoțiți se aplică numai persoanelor care nu sunt cetățeni ai unui stat membru al UE, ai unui stat din Spațiul Economic European sau ai Elveției; același principiu se aplică și facilitării contestațiilor în temeiul articolelor 9 și 13 din [Directiva privind sancțiunile la adresa angajatorilor](#) (Directiva 2009/52/CE), în cazul copiilor care au fost angajați ilegal. Mai multe instrumente destinate copiilor în contextul migrației au fost concepute pentru copiii care provin din afara UE, acestea nefiind aplicabile – sau aplicându-se doar într-o măsură limitată – copiilor care provin din interiorul Uniunii Europene.

3. Mulți copii devin victime ale traficului de persoane în interiorul UE

Fetele și băieții continuă să fie traficați în UE. Aceștia devin victime ale traficului de persoane în vederea exploatării sexuale, inclusiv a producerii de materiale care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor (în special a fetelor), pentru cerșetorie forțată, activități infracționale forțate și în alte scopuri.

Potrivit celui de [Al doilea raport privind progresele înregistrate cu privire la combaterea traficului de persoane](#) (2018) și [Colectării de date cu privire la traficul de persoane în UE din 2018 \(Data collection on trafficking in human beings in the EU, tabelul 3.8.8\)](#), din totalul victimelor traficului de persoane înregistrate în UE în anii 2015-2016, 23 % erau copii. Din cele 2 206 de victime înregistrate, 1 310 erau resortisanți ai UE – peste 84 % fiind fete. Statele membre ale UE cu cele mai multe victime copii înregistrate au fost Ungaria (647), Țările de Jos (255), Franța (191), România (86) și Croația (27) ([figura 2](#)). Aceste date se referă la persoanele care intră în contact cu autoritățile și cu alte organizații. Există motive pentru a crede că multe victime rămân nedepistate.

Figura 2: Număr de copii înregistrați ca victime ale traficului de persoane în 2015-2016, top cinci al statelor membre ale UE



Sursă: Comisia Europeană, 2018 (*Data collection on trafficking in human beings in the EU, tabelul 3.8.8*)

Deși Comisia nu dispune de date statistice privind victimele traficului de persoane care să fie defalcate în funcție de originea etnică, rapoartele din statele membre ale UE au evidențiat vulnerabilitatea sporită a persoanelor din comunitățile de romi, în special a femeilor și a copiilor, cu cazuri de traficanți care exploatează legătura de rudenie. După cum a raportat Europol, agenția UE de aplicare a legii, în raportul său asupra situației, intitulat *Criminal networks involved in the trafficking and exploitation of underage victims in the EU* (Rețelele infracționale implicate în traficul și exploatarea victimelor minore în UE) (2018), copiii din comunitățile de romi sunt deosebit de vulnerabili. *Study on high-risk groups for trafficking in human beings* al Comisiei Europene (Studiul Comisiei Europene privind grupurile cu risc ridicat de a deveni victime ale traficului de persoane) menționează o prevalență crescută a căsătoriilor copiilor, victimele și făptuitorii provenind în special din unele grupuri ale comunității de romi. Grupul de experți pentru lupta împotriva traficului de ființe umane (GRETA), care monitorizează punerea în aplicare a Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, raportează de asemenea cazuri de trafic al fetelor rome în vederea căsătoriei forțate.

Riscuri de transfer rapid în țara de reședință obișnuită a copilului

Statele membre ale UE tind să urmeze una dintre următoarele trei abordări atunci când identifică copiii care se presupune că provin din interiorul UE, nu sunt însoțiți de părinții lor și sunt considerați ca având nevoie de protecție:

1. Majoritatea statelor membre ale UE implementează soluții ad-hoc pentru fiecare caz în parte, având ca rezultat principal un transfer rapid și de rutină al copilului înapoi în statul membru al UE de cetățenie sau reședință obișnuită, după un contact inițial cu birourile consulare.
2. Unele state membre ale UE pun în aplicare soluții cu caracter mai structural, pe baza cadrului de cooperare prevăzut de [Regulamentul Bruxelles IIa](#) [Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești], cu o evaluare mai aprofundată a situației. Cu toate acestea, statele membre ale UE consideră că acest mecanism este prea lent.
3. Unele state membre ale UE au utilizat acorduri bilaterale între două state membre ale UE pentru a asigura cooperarea în ceea ce privește transferul copilului.

Practica majorității statelor membre ale UE – de a transfera rapid copilul în statul membru de reședință obișnuită – se bazează pe considerentul că, în principiu, toate statele membre ale UE sunt țări sigure. De asemenea, această practică este fundamentată, în general, pe dreptul copilului de a locui cu părinții săi, cu excepția cazului în care acest lucru ar fi contrar interesului superior al copilului, în conformitate cu articolul 9 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#).

În pofida importanței dreptului unui copil de a locui cu părinții, autoritățile trebuie să se asigure mai întâi că acesta se poate întoarce în siguranță în mediul familial. Pentru a asigura faptul că măsurile sunt sustenabile și pentru a identifica soluții durabile, toate acțiunile trebuie întreprinse în urma unei evaluări individuale a circumstanțelor specifice ale copilului, inclusiv a circumstanțelor care au condus la situația unui copil lipsit de îngrijire părintească și care are nevoie de protecție. Este necesară și evaluarea familiei pentru a aprecia dacă întoarcerea în mediul familial ar fi adecvată, în cazurile în care este posibil ca familia să fi fost responsabilă pentru situația în care este găsit copilul, de exemplu prin faptul că a „oferit” copilul traficantului, că a supus copilul unui abuz fizic, psihologic sau sexual sau că a alungat copilul din locuința familială.

În cazurile de trafic intra-UE, Europol subliniază că, de multe ori, familia copilului joacă un rol activ în exploatarea acestuia. În timp ce, în unele cazuri, copiii devin singuri victime ale traficului, în alte cazuri părinții îi însoțesc, fie ca victime ale traficului, fie ca făptuitori.



Traficul de copii în UE: implicarea părinților

„Unul dintre cele mai grave aspecte ale acestui fenomen este implicarea familiei. Europol primește periodic informații detaliate despre copiii care sunt vânduți rețelelor

infracționale de către părinți, infractorii profitând de sărăcia familiilor. În alte cazuri, părinții înșiși sunt implicați în traficul și exploatarea propriilor copii.”

Raportul Europol asupra situației: *Criminal networks involved in the trafficking and exploitation of underage victims in the EU* (Rețelele infracționale implicate în traficul și exploatarea victimelor minore în Uniunea Europeană), 2018, p. 8.

Transferul automat și rapid, fără o evaluare adecvată a situației, generează alte riscuri, după cum se arată în figura 3. De exemplu, copiii ar putea fi plasați în mediul în care au fost abuzați sau au făcut obiectul traficului, cu riscul de a redeveni victime ale acestuia. Transferul rapid ar putea, de asemenea, să submineze colectarea probelor unei infracțiuni de trafic, împiedicând astfel urmărirea penală a infractorului (infracțorilor) sau privând copilul de asistența și protecția corespunzătoare.

Pentru a asigura faptul că măsurile sunt sustenabile și pentru a identifica soluții durabile, toate acțiunile trebuie întreprinse în urma unei evaluări individuale a circumstanțelor specifice ale copilului, inclusiv a circumstanțelor care au condus la situația unui copil lipsit de îngrijire părintească și/sau care are nevoie de protecție.

Figura 3: Posibile riscuri ale transferului de rutină al copiilor în statul membru al UE de origine



Sursă: FRA, 2019

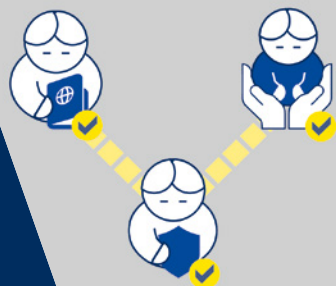
Autoritățile ar trebui să prevină situațiile în care copiii care au fost returnați în statul lor de origine din UE ajung din nou victime ale traficului – fiind traficați înapoi în statul membru al UE în care au fost găsiți sau într-un alt stat membru al UE –, regăsindu-se

din nou în situația de a avea nevoie de protecție. Adoptarea unor măsuri durabile asigură, de asemenea, utilizarea eficientă a resurselor publice umane și financiare ale statelor membre ale UE.

Prezentul ghid se axează pe evaluarea interesului superior al copilului dintr-o etapă timpurie a procedurilor și este menit să sprijine acțiuni mai adecvate pentru copil și mai durabile.

→ *Anexa 2 prezintă o listă neexhaustivă de rapoarte cu informații despre copiii care sunt victime ale traficului de persoane sau care sunt exploatați de grupuri infracționale în alt mod.*

Partea 1: Cadrul juridic și de protecție a copilului

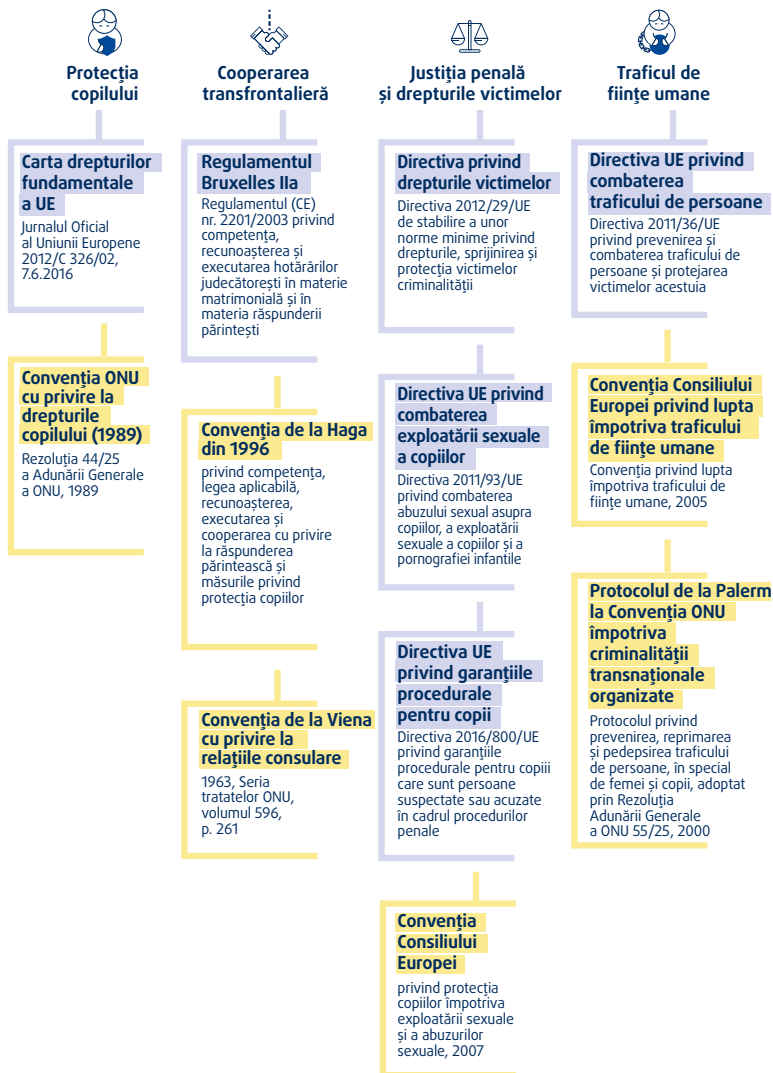


Partea 1 prezintă cadrul juridic relevant și principiile protecției copilului pe care se bazează ghidul de față. Mai multe instrumente internaționale și europene vizează protecția copiilor lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine. Cele patru principii ale protecției copilului consacrate în [Convenția ONU cu privire la drepturile copilului](#) ar trebui să ghideze cititorul atunci când implementează acțiunile sugerate în partea 2. Acțiunile întreprinse pentru a sprijini un copil trebuie să facă parte dintr-un sistem național integrat de protecție a copilului.

1.1. Cadrul juridic

Această secțiune prezintă pe scurt cele mai importante instrumente juridice care stau la baza recomandărilor oferite în ghidul de față. Pe lângă dispozițiile generale privind protecția copilului, diferite domenii de drept se aplică protecției copiilor în cazurile transfrontaliere. Acestea pot fi grupate în trei categorii: instrumente de promovare a cooperării transfrontaliere, instrumente de protecție a victimelor criminalității și instrumente de combatere a traficului de persoane. Acestea sunt ilustrate în [figura 4](#).

Figura 4: Instrumente relevante



Notă: Instrumentele de drept al UE sunt încadrate în casete de text evidențiate cu albastru. Regulamentul Bruxelles IIa este în curs de revizuire, noul text fiind preconizat pentru 2019.

Sursă: FRA, 2019

→ Pentru a consulta lista completă a instrumentelor relevante, atât a celor cu caracter obligatoriu, cât și a celor fără caracter obligatoriu, a se vedea anexa 1: Trimiteri legislative.

1. Instrumente generale de protecție a copilului

Cele două documente de ansamblu care conțin normele generale de protecție a copilului sunt Carta drepturilor fundamentale a UE și Convenția ONU cu privire la drepturile copilului.

- [Carta drepturilor fundamentale a UE](#) prevede, la articolul 24, dreptul copiilor la protecția și îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor și dreptul copiilor de a-și exprima în mod liber opinia. Opinia exprimată de copil trebuie luată în considerare în funcție de vârsta și gradul de maturitate al acestuia [articolul 24 alineatul (1)]; interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial în toate acțiunile referitoare la acesta [articolul 24 alineatul (2)]; orice copil are dreptul de a întreține cu regularitate relații personale și contacte directe cu ambii părinți [articolul 24 alineatul (3)]. Articolul 5 alineatul (3) interzice traficul de persoane.
- [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), pe care toate statele membre ale UE au ratificat-o, garantează o gamă largă de drepturi civile, culturale, economice, politice și sociale specifice copiilor. Convenția stabilește obligația statelor membre ale UE de a proteja copiii împotriva oricăror forme de violență, abuz, neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual (articolul 19). Articolul 20 garantează protecție și asistență speciale pentru copiii lipsiți temporar sau permanent de mediul lor familial. Convenția prevede, de asemenea, protecția împotriva exploatării, inclusiv a exploatării sexuale (articolele 34-36) și obligația de a facilita recuperarea fizică și psihologică și reintegrarea socială a copiilor victime ale unei forme de exploatare, abuz sau neglijență (articolul 39). Aceste drepturi li se aplică tuturor copiilor din jurisdicția statelor contractante. [Protocolul opțional referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă](#) include definiții și măsuri de protecție suplimentare.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Ghidul ONU cu privire la copiii neînsoțiți

Comitetul ONU pentru drepturile copilului, organismul de supraveghere instituit prin Convenția cu privire la drepturile copilului, oferă, în Observația generală nr. 6, orientări cu privire la procedurile destinate copiilor neînsoțiți. Orientările abordează nevoile specifice ale acestor copii, cum ar fi evaluarea inițială, desemnarea tutorelui, reîntregirea familiei, soluții durabile și măsuri de prevenire a repetării traficului. Deși nu au caracter obligatoriu din punct de vedere juridic, observațiile generale ale comitetului oferă îndrumări privind interpretarea dispozițiilor convenției.

Pentru informații suplimentare, consultați General Comment No 6 on the treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin (Observația generală nr. 6 privind procedurile destinate copiilor neînsoțiți și separați de părinți, aflați în afara țării lor de origine), 2005.

2. Instrumente de promovare a cooperării transfrontaliere

Regulamentul Bruxelles IIa [Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești] instituie un spațiu juridic comun în interiorul UE. Regulamentul se aplică tuturor „materiiilor civile [privind] atribuirea, exercitarea, delegarea, retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești” [articolul 1 litera (b)]. Potrivit considerentului 5, regulamentul privește toate hotărârile judecătorești în materia răspunderii părintești, inclusiv măsurile de protecție a copilului. Astfel, regulamentul vizează aspecte precum drepturile de încredințare, tutela, protecția copilului în ceea ce privește proprietatea, plasamentul copilului într-un centru de plasament și asistența maternală (plasamentul într-o familie substitutivă). Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) a interpretat „materiiile civile” ca incluzând măsuri care, din punctul de vedere al dreptului unui stat membru, intră sub incidența dreptului public, precum o decizie de a plasa un copil în îngrijire în afara familiei sale de origine (C-435/06). Regulamentul nu se limitează la hotărârile pronunțate de instanțe, ci se aplică oricărei decizii adoptate de o autoritate competentă în materiile care intră sub incidența regulamentului, cum ar fi autoritățile de asistență socială și de protecție a copilului.

În temeiul articolului 2 alineatul (3), regulamentul se aplică tuturor statelor membre ale UE, cu excepția Danemarcei. Acesta impune ca toate deciziile emise de autoritățile competente din UE să fie recunoscute și aplicate pe baza unui set comun de reguli. Prin urmare, acest regulament joacă un rol esențial în protecția copiilor în UE atunci când există un element care implică mai multe state membre.

În conformitate cu articolul 1 alineatul (3) litera (g) și cu considerentul 10, **Regulamentul Bruxelles IIa** nu se aplică măsurilor luate ca urmare a faptelor penale săvârșite de copii. CJUE a subliniat că regulamentul nu se aplică „[măsurilor] de detenție a unui copil prin care se pedepsește comiterea unei infracțiuni”, dar se aplică plasării transfrontaliere a unui copil într-un centru de plasament cu regim închis care oferă îngrijire terapeutică sau educațională (a se vedea CJUE, C-92/12 PPU, punctele 65 și 66).

Toate statele membre ale UE sunt părți la **Convenția de la Haga din 1996** privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire

la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor (Convenția de la Haga din 1996).

În UE, [Regulamentul Bruxelles IIa](#) are prioritate față de [Convenția de la Haga din 1996](#) dacă copilul în cauză își are reședința obișnuită pe teritoriul unui stat membru al UE și cazul intră sub incidența unei materii reglementate de regulament. În schimb, dacă nu se poate stabili că un copil își are reședința obișnuită într-un stat membru al UE, dar acesta se află pe teritoriul unui stat membru al UE, devine aplicabilă Convenția de la Haga din 1996. Regulamentul are întotdeauna prioritate în ceea ce privește recunoașterea și executarea hotărârilor din alte state membre ale UE (articolul 61 din regulament).

Principala diferență dintre [Regulamentul Bruxelles IIa](#) și [Convenția de la Haga din 1996](#) este faptul că Bruxelles IIa nu include norme privind dreptul aplicabil, în timp ce Convenția de la Haga din 1996 include astfel de norme. Astfel, atunci când există îndoieli cu privire la dreptul aplicabil, se va aplica convenția (articolele 15-22).

În 2016, a fost inițiat un proces de revizuire a [Regulamentului Bruxelles IIa](#), proces care va fi finalizat până în vara anului 2019. Textul actualizat va consolida unele dintre dispozițiile menționate în prezentul ghid practic.

În sfârșit, [Convenția de la Viena cu privire la relațiile consulare](#) impune statelor părți să ofere sprijin, prin intermediul posturilor lor consulare, copiilor din statul lor care se află într-un alt stat. De exemplu, convenția impune statelor părți să ofere asistență juridică și de altă natură unui copil reținut pentru săvârșirea unei infracțiuni [articolul 36 litera (c)] sau să protejeze interesele copilului, în special în ceea ce privește tutela (articolul 5).

3. Instrumente în domeniul justiției penale și al protecției victimelor

De la începutul procedurii penale, se aplică o serie de mecanisme de protecție tuturor victimelor criminalității, inclusiv copiilor, datorită [Directivei privind drepturile victimelor](#) (Directiva 2012/29/UE). În plus, articolele 22 și 24 conțin garanții specifice pentru copii pe durata procedurii penale.

[Directiva privind combaterea exploatării sexuale a copiilor](#) (Directiva 2011/93/UE privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile) stabilește o serie de garanții procedurale și de măsuri de protecție pentru copiii care devin victime ale abuzului sexual sau ale exploatării

sexuale. În plus, directiva prevede definiții ale diferitelor tipuri de infracțiuni sexuale și stabilește pedepse, circumstanțe agravante și măsuri preventive.

Toate statele membre ale UE, cu excepția Irlandei, au ratificat [Convenția Consiliului European – Protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale](#) (Convenția Lanzarote).



Exploatarea sexuală online a copilului, cel mai îngrijorător aspect al criminalității informatice

„Exploatarea sexuală online a copiilor continuă să fie cel mai îngrijorător aspect al criminalității informatice. Deși abuzul sexual asupra copiilor a existat înainte de apariția internetului, dimensiunea online a acestei infracțiuni a permis infractorilor să interacționeze online între ei și să obțină materiale care conțin abuzuri sexuale asupra copiilor în volume care erau de neimaginat acum zece ani. Accesul la dispozitive cu conexiune la internet și la rețelele de socializare al unui număr tot mai mare de copii, cu vârste din ce în ce mai mici, permite infractorilor să intre în contact cu copiii în moduri care sunt pur și simplu imposibile într-un mediu offline. Această tendință are implicații considerabile asupra modurilor de operare implicate în exploatarea sexuală online a copiilor.”

Europol, *Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA)* (Evaluarea amenințării pe care o reprezintă criminalitatea organizată online), 2018, *capitolul 5*.

În plus, [Directiva privind garanțiile procedurale pentru copii](#) [Directiva (UE) 2016/800] prevede o serie de garanții procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale. Aceasta urmărește să asigure faptul că acești copii sunt în măsură să înțeleagă și să urmeze aceste proceduri și să își exercite dreptul la un proces echitabil, precum și să împiedice recidiva în cazul copiilor și să promoveze integrarea lor socială. Statele membre ale UE trebuie să încorporeze directiva în legislația națională până în iunie 2019.

4. Instrumente care protejează victimele traficului de persoane

[Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) (Directiva 2011/36/UE privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia) este principalul instrument de drept al UE care protejează victimele traficului de ființe umane.

Victimele traficului de persoane sunt titulari de drepturi. Acestea au drepturi înainte, în timpul și după procedurile penale, iar dreptul lor la asistență și sprijin nu este condiționat de participarea lor la aceste proceduri. Victimele au dreptul la informare, cazare, asistență materială, asistență medicală și psihologică, asistență juridică și

protecție în timpul procedurii penale. Unele victime pot avea nevoi speciale de protecție, având în vedere circumstanțe lor specifice, inclusiv sarcina, starea de sănătate, un handicap, o tulburare mintală sau psihică sau o eventuală formă gravă de violență psihologică, fizică sau sexuală suferită de victimă. Articolul 11 alineatul (7) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) și articolul 22 din [Directiva privind drepturile victimelor](#) impun statelor membre să țină seama de aceste dispoziții în cadrul unei evaluări individuale.

Cadrul juridic și politic al UE destinat abordării traficului de persoane este specific genului și sensibil la copil, recunoscând faptul că este esențial să se ia în considerare vârsta, genul și nevoile speciale ale victimelor copii, inclusiv în ceea ce privește îngrijirea, asistența medicală și educația copiilor care devin victime ale traficului de persoane.

Articolele 13-16 din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) instituie măsuri suplimentare de protecție pentru copiii care devin victime ale traficului de persoane, inclusiv prezumția copilăriei, tutela pentru copiii neînsoțiți, o abordare adaptată în ceea ce privește serviciile de sprijin și o protecție sporită în cadrul procedurilor penale. În aplicarea directivei, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial, în conformitate cu [Carta drepturilor fundamentale a UE](#) și cu [Convenția cu privire la drepturile copilului](#).

Normele specifice privind permisele de ședere pentru victimele traficului de persoane care cooperează cu autoritățile sunt stabilite în [Directiva 2004/81/CE a Consiliului](#).



Traficul de copii: lacune care persistă în ceea ce privește transpunerea legislației UE

„Această prezentare de ansamblu arată faptul că statele membre au depus eforturi semnificative pentru a transpune [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane]. Cu toate acestea, pot fi efectuate încă multe îmbunătățiri, în special în ceea ce privește: anumite măsuri de protecție a copilului, prezumția copilăriei și evaluarea vârstei copilului, protecția înainte și în cursul procedurilor penale, accesul la asistență necondiționată, despăgubiri, nepedepsire, acordarea de asistență și sprijin membrului familiei copilului victimă și prevenirea.”

Comisia Europeană (2016), Raport de evaluare a măsurii în care statele membre au luat măsurile necesare pentru a se conforma Directivei 2011/36/UE privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, în conformitate cu articolul 23 alineatul (1), p. 17.

Alte instrumente relevante la nivel internațional și regional: [Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate](#) și [Protocolul de la Palermo](#) la aceasta privind „prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor”, și [Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane](#). Toate statele membre ale UE au ratificat ambele instrumente.



Un ghid ușor de citit cu privire la drepturile victimelor traficului de persoane

Comisia Europeană a publicat „Drepturile de care beneficiază victimele traficului de persoane în UE” în toate limbile oficiale ale UE, acest document oferind o imagine de ansamblu practică și cuprinzătoare asupra drepturilor victimelor traficului de persoane, bazată pe Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, pe legislația UE și pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Pentru informații suplimentare, consultați: Comisia Europeană (2013), Drepturile de care beneficiază victimele traficului de persoane în UE.

1.2. Principiile drepturilor copilului

[Convenția cu privire la drepturile copilului](#) stabilește patru principii fundamentale care trebuie să ghideze statele părți în asigurarea exercitării și interpretarea drepturilor consacrate în convenție. Acestea sunt:

- obligația de a proteja interesul superior al copilului ca un considerent primordial în toate deciziile și acțiunile referitoare la copil;
- obligația de a acorda o pondere corespunzătoare opiniilor copilului, în funcție de vârsta, gradul de maturitate și stadiul de dezvoltare a capacităților acestuia;
- drepturile copilului la viață, supraviețuire și dezvoltare; și
- nediscriminarea.

Tabelul 1 prezintă modul în care sunt reflectate aceste principii în instrumentele internaționale și ale UE relevante.

Tabelul 1: Principiile drepturilor copilului în instrumentele internaționale și ale UE

Instrument	Principiu			
	Interesul superior	Dreptul de a fi ascultat	Dreptul la viață și la dezvoltare	Nediscriminarea
Instrumente internaționale				
Convenția cu privire la drepturile copilului	Articolul 3	Articolul 12	Articolul 6	Articolul 2
Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane	Articolele 10, 14, 16 și 28	–	–	Articolul 3
Convenția Consiliului Europei (Convenția Lanzarote)	Preambul, articolul 14 alineatul (3), articolul 30 alineatul (1), articolul 31 alineatul (1)	Articolul 9 alineatul (1), articolul 31 alineatul (1) litera (c), articolul 35 alineatul (1), articolul 36 alineatul (2)	–	Articolul 2
Convenția de la Haga privind protecția copiilor	Preambul, articolele 8 și 9	Articolul 23 alineatul (2) litera (b)	–	–
Instrumente ale Uniunii Europene				
Carta drepturilor fundamentale a UE	Articolul 24 alineatul (2)	Articolul 24 alineatul (1)	Articolul 2	Articolul 21
Directiva UE privind combaterea traficului de persoane	Considerentul 8, articolul 13	Articolul 14	–	–
Directiva privind drepturile victimelor	Considerentul 14, articolul 1 alineatul (2)	Considerentele 41 și 42, articolul 10	Considerentul 66	Considerentele 9 și 66

Directiva privind combaterea exploataării sexuale a copiilor	Considerentele 2, 6 și 30 Articolul 18	–	–	–
Regulamentul Bruxelles IIa	Considerentul 12, articolele 12, 15 și 23	Considerentul 19, articolul 11 alineatul (2), articolul 23 literele (b) și (d), articolul 41 alineatul (2) litera (c), articolul 42 alineatul (2) litera (a)	–	Articolul 59

Notă: – = nu se aplică.

Sursă: FRA, 2019

Aceste patru principii trebuie să ghideze cititorul în implementarea celor 10 acțiuni prevăzute în partea 2. Acțiunile 3 și 4 din partea 2 explică modul în care ar trebui aplicate principiul interesului superior al copilului și obligația de a acorda o pondere cuvenită opiniei copilului. Dreptul la viață și la dezvoltare impune statelor părți să asigure – în cea mai mare măsură posibil – supraviețuirea și dezvoltarea copilului. În sensul acestor dispoziții, termenul „dezvoltare” se referă la dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală, psihologică și socială a copilului. Principiul nediscriminării impune statelor să respecte drepturile prevăzute în [Convenția cu privire la drepturile copilului](#) și să asigure exercitarea acestor drepturi pentru fiecare copil din jurisdicția sa, fără vreo formă de discriminare. Protecția ar trebui să fie acordată indiferent de statutul copilului sau al părinților/tutorilor legali ai acestuia, precum și indiferent de originea lor națională, etnică sau socială.

1.3 Sisteme integrate de protecție a copilului

Articolul 19 alineatul (1) din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#) impune statelor părți să protejeze copiii prin măsuri legislative, administrative, sociale și educative împotriva oricăror forme de violență, abuz sau exploatare, inclusiv abuzul sexual.

Convenția stabilește, de asemenea, la articolul 19 alineatul (2), că aceste măsuri de protecție ar trebui să includă programe sociale care să asigure sprijinul necesar copilului, precum și alte forme de prevenire și identificare, denunțare, sesizare, anchetare, tratare și implicare judiciară. Un sistem holistic de protecție a copilului necesită

adoptarea de măsuri cuprinzătoare și integrate pentru toate elementele identificate la articolul 19 alineatul (2), în conformitate cu prevederile Comitetului pentru drepturile copilului incluse în [General Comment No 13](#) (Observația generală nr. 13).

Un sistem integrat de protecție a copilului plasează copilul în centrul acțiunilor. Acesta se asigură că toate persoanele, organizațiile și sistemele esențiale – din domeniile educației, sănătății, asistenței sociale, justiției, societății civile, comunității, familiei – lucrează concertat pentru a proteja copilul.

Comisia Europeană a definit [10 principii pentru sistemele integrate de protecție a copilului](#) pentru a ghida reforma sistemelor de protecție a copilului în statele membre ale UE. Iată care sunt cele 10 principii:

1. Fiecare copil este recunoscut, respectat și protejat ca titular de drepturi, cu drepturi nenegociabile la protecție.
2. Niciun copil nu este discriminat.
3. Sistemele de protecție a copilului includ măsuri de prevenire.
4. Familiile sunt sprijinite în rolul lor de îngrijitor primar.
5. Societățile sunt conștiente de dreptul copilului la protecție împotriva oricărei forme de violență și sprijină exercitarea acestui drept.
6. Sistemele de protecție a copilului asigură îngrijirea adecvată, conform standardelor internaționale: [Orientările ONU pentru îngrijirea alternativă a copiilor](#).
7. Sistemele de protecție a copilului dispun de mecanisme transnaționale și transfrontaliere.
8. Copilul beneficiază de sprijin și protecție.
9. Instruire privind identificarea riscurilor.
10. Există mecanisme de raportare sigure, confidențiale și accesibile, prezentate în mod eficient publicului larg.

Principiul 3 se referă la prevenire. Este extrem de important să se identifice și să se abordeze cauzele originare care pun copiii și tinerii în pericol. Factorii de vulnerabilitate pot fi individuali, economici, societali sau culturali. Astfel, vulnerabilitatea poate să depindă de circumstanțele personale ale copilului, de contextul familial, de situația economică și de cererea pentru un anumit tip de exploatare. Măsurile de prevenire adoptate de autoritățile responsabile pentru protecția copilului și de alte autorități naționale și locale responsabile pentru educație, sănătate, integrare, ocuparea forței de muncă etc. ar trebui să abordeze toți acești factori de risc.

Copiii reprezintă un grup deosebit de vulnerabil la traficul de persoane, deși vulnerabilitatea nu este singurul element care pune copiii în pericol. Traficul de persoane este o formă extrem de profitabilă de criminalitate organizată, impulsionată de o cerere care favorizează exploatarea. Traficanții profită de ocaziile existente, inclusiv de lacunele legislative și de toate vulnerabilitățile structurale și contextuale care afectează femeile și copiii, comunitatea romă și persoanele cu handicap, printre alte grupuri vulnerabile.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Grupul de experți pentru lupta împotriva traficului de ființe umane (GRETA) a raportat că romii sunt extrem de vulnerabili la traficul de persoane din cauza formelor structurale de discriminare etnică și de gen, din cauza sărăciei și a excluziunii sociale, care au ca rezultat performanțe școlare slabe, niveluri ridicate de șomaj, violență domestică și condiții dificile de trai, care afectează preponderent femeile și copiii. Copiii neînregistrați sunt expuși unui risc sporit de a deveni victime ale traficului de persoane.

Pentru informații suplimentare, consultați: GRETA (2018), „Trafficking in children” (Traficul de copii) – capitol tematic din cel de al șaselea raport general, disponibil pe site-ul Consiliului Europei.

Consolidarea familiilor care întâmpină dificultăți în îngrijirea copiilor constituie o modalitate de prevenire. Acest lucru este deosebit de important atunci când familia însăși ar putea fi implicată în traficul sau exploatarea copiilor, când familia îi cere copilului să plece de acasă și să contribuie cu bani sau când copiii părăsesc locuința familială pentru a scăpa de violență. Copiii proveniți din astfel de medii pot fi vizați de traficanți și sunt vulnerabili la promisiunile acestora. Un set cuprinzător de măsuri pentru prevenirea abuzului sau a exploatării ar putea include, de exemplu, intervenții generale de asistență socială, cursuri pentru părinți, sprijin în interiorul gospodăriei, prestații sociale, sisteme de promovare a angajării adulților și a tinerilor, precum și educație pentru familii cu privire la amplexarea riscului de a deveni victime ale traficului de persoane cu care se confruntă copiii atunci când sunt separați de familiile lor sau caută oportunități de muncă/educație în străinătate.

În cazul în care măsurile care vizează probleme specifice sau grupuri specifice de copii nu fac parte din cadrul general de protecție, sistemul de protecție a copilului devine fragmentat. Copiii sunt deseori afectați de mai multe probleme de protecție, iar din cauza fragmentării sistemului nu vor putea beneficia de asistență completă sau de o soluție cuprinzătoare.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Situația sistemelor integrate de protecție a copilului

FRA a realizat un studiu cu scopul de a evalua sistemele naționale de protecție a copilului din cele 28 de state membre ale UE. Informațiile colectate privesc cinci aspecte: cadrul legislativ; autoritățile naționale responsabile; resursele umane și financiare; procedurile de identificare și de raportare și procedurile de plasare a copiilor în medii de îngrijire alternativă; și sisteme de monitorizare. Analiza arată că fragmentarea cadrelor legislative naționale împiedică anumite grupuri de copii care se confruntă cu dificultăți deosebite să exercite unele drepturi și să beneficieze de servicii adecvate și de bună calitate: copiii cu handicap; copiii aparținând minorităților etnice; copiii din sistemele de justiție juvenilă; migranții aflați în situație de ședere ilegală; și copiii neînsoțiți de părinți sau separați de aceștia. De asemenea, analiza a arătat că doar 13 state membre ale UE dispun de o politică sau de o strategie națională specifică de protecție a copilului.

Pentru informații suplimentare, consultați documentele FRA, „Mapping child protection systems in the EU” (Analiza sistemelor de protecție a copilului în UE) și „National policy framework (action plan or strategy)” [Cadrul politic național (plan de acțiune sau strategie)], disponibile pe site-ul FRA.

Mai multe state membre ale UE au stabilit proceduri și protocoale de operare standard pentru a aborda cazurile în care se suspectează că anumiți copii au devenit victime ale traficului de persoane. Aceste proceduri sau protocoale contribuie la asigurarea unei bune cooperări și a distribuirii clare a rolurilor și responsabilităților în cadrul fiecărui stat membru. În același timp, procedurile specifice dezvoltate pentru protecția copiilor deveniți victime ale traficului de persoane trebuie să facă parte din sistemul național general de protecție a copilului, iar nu să fie paralele cu acesta.

Abordarea traficului de persoane ar trebui să facă parte din serviciile centrale de protecție a copilului. Deși sistemele integrate de protecție a copilului necesită expertiză și răspunsuri adaptate problemelor specifice, acestea ar trebui plasate totuși în contextul sistemului general. O astfel de abordare integrată poate răspunde unei game variate de situații în care se poate regăsi un copil. Aceasta răspunde nevoilor copiilor, inclusiv ale celor care devin victime ale traficului de persoane, atât în țara lor de cetățenie, cât și peste granițe.



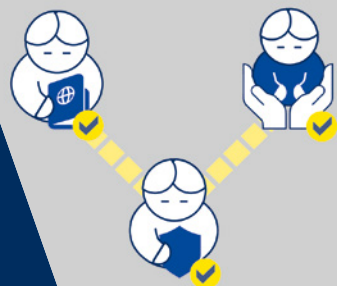
Măsurile întreprinse de Comisia Europeană pentru a da curs Strategiei UE în vederea eradicării traficului de persoane

„[...] Comisia va sprijini statele membre să furnizeze victimelor traficului o protecție cuprinzătoare și accesibilă și va contribui la integrarea acestora, ținând cont de nevoile specifice ale fiecărui gen. De asemenea, Comisia va monitoriza modul în care sunt furnizate la nivel național serviciile adaptate nevoilor copiilor și va oferi consiliere în acest sens,

inclusiv cu privire la serviciile de îngrijire, sănătate și educație pentru victimele traficului de persoane, ținând seama de sexul, vârsta și nevoile speciale ale fiecărui copil. Totodată, Comisia va promova punerea în aplicare a celor «10 Principles for integrated child protection systems» (10 principii ale UE pentru sisteme integrate de protecție a copilului).”

Comisia Europeană (2017), Comunicarea intitulată „Raport privind măsurile întreprinse pentru a da curs Strategiei UE în vederea eradicării traficului de persoane și identificarea unor noi măsuri concrete”, p. 5.

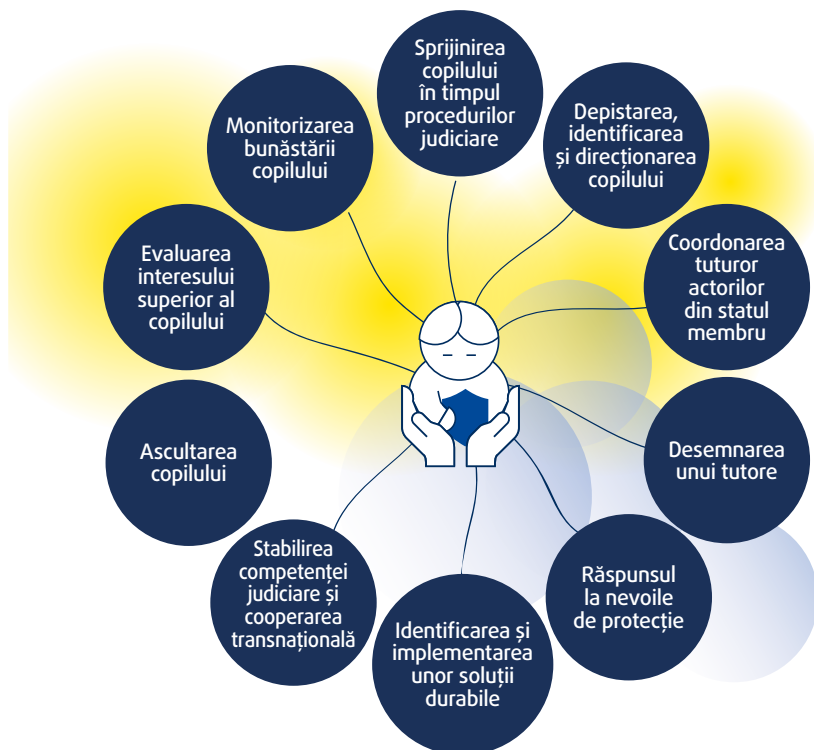
Partea 2: 10 acțiuni necesare pentru protecție



Partea 2 a prezentului ghid descrie 10 acțiuni de protejare a copiilor care sunt lipsiți de îngrijire părintească și care sunt identificați ca având nevoie de protecție într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine.

Figura 5 arată ce acțiuni trebuie luate în considerare din momentul identificării unui copil și până la găsirea și implementarea unei soluții durabile. Nu există o ordine cronologică strictă pentru cele 10 acțiuni. Unele dintre ele sunt relevante pentru toate etapele procesului, cum ar fi „ascultarea copilului”. În funcție de cazul specific, de mecanismul de sesizare național și de diversele organisme implicate la nivel național sau local, unele dintre acțiuni pot fi implementate în paralel sau într-o ordine diferită.

Figura 5: 10 acțiuni de sprijinire a copiilor lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție, inclusiv a victimelor traficului de persoane care se află într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine



Sursă: FRA, 2019

Pentru a aplica cele 10 acțiuni, cititorul trebuie să ia în considerare următoarele patru cerințe transversale.



Prevenirea: toate persoanele care intră în contact cu copiii ar trebui să prevină orice formă de violență. Măsurile de prevenire fac parte din măsurile de protecție impuse statelor părți de articolul 19 din Convenția cu privire la drepturile copilului. Prevenirea poate include acțiuni de reducere a riscurilor asociate cu vulnerabilitățile victimelor și de atenuare a factorilor care le agravează. Prevenirea traficului de persoane este polivalentă și trebuie să vizeze multe organizații și persoane din lanțul de trafic. Persoanele responsabile ar trebui să fie atente în special la anumite grupuri de băieți și fete vulnerabile, rămânând vigilente pe măsură ce situația acestor

copii evoluează, pentru a putea interveni în faze timpurii. Formele structurale de discriminare etnică și de gen au un impact deosebit asupra fetelor și a copiilor din comunitatea romă. Unii dintre acești copii au suferit abuzuri, locuiesc pe stradă sau au fost plasați în medii și instituții de îngrijire alternativă. Măsurile de prevenire nu se referă doar la intervenția suficient de timpurie în cazuri individuale, ci și la dezvoltarea mecanismelor de susținere a familiei, la sisteme de promovare a încadrării în muncă, la alternative la îngrijirea în centre de plasament și la măsuri de politică mai ample.



Garanții procedurale și verificări pentru protecția copilului: organizațiile care lucrează direct cu copiii trebuie să aplice un sistem care să prevină orice încălcare a drepturilor copiilor de către propriul personal. Înainte de alocarea personalului pentru lucrul cu copiii, acest sistem ar trebui să includă măsuri precum o politică privind modul de tratare a acuzațiilor de abuz asupra copiilor, un mecanism de adresare a plângerilor care să poată fi înțeles de copii și verificarea cazierului judiciar în vederea identificării eventualelor condamnări anterioare pentru săvârșirea de abuzuri asupra copiilor. [Directiva privind combaterea exploatarea sexuale a copiilor](#) stabilește, la articolul 10, obligația statelor membre ale UE de a lua măsurile necesare pentru a se asigura că o persoană condamnată pentru infracțiuni sexuale va fi împiedicată să desfășoare activități profesionale cu copiii. De asemenea, se prevede că statele membre trebuie să se informeze reciproc cu privire la condamnările penale sau interdicțiile de a lucra cu copii, în conformitate cu [Decizia-cadru 2009/315/JAI a Consiliului](#). Astfel de controale nu trebuie realizate doar la recrutare, ci și ulterior, prin revizuirii periodice ale situației. Sistemul european de informații cu privire la cazierul judiciar (ECRIS) oferă posibilitatea verificării cazierului judiciar al oricărui cetățean din UE.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Standarde pentru politicile de protecție a copilului în cadrul organizațiilor

FRA a colectat informații cu privire la sistemele de protecție a copilului din UE-28, inclusiv despre modul în care sunt certificați și acreditați specialiștii și despre existența verificărilor personalului.

Nu toate statele membre ale UE aplică proceduri de acreditare și de autorizare a specialiștilor din domeniul protecției copilului. În cazul în care există, acestea nu includ întotdeauna proceduri de verificare. Cel mai adesea, verificarea se face cu ocazia recrutării. Procedurile de acreditare și de autorizare nu implică întotdeauna o pregătire obligatorie (inițială sau continuă) a specialiștilor care lucrează cu copiii, inclusiv a personalului administrativ și a celui implicat în îngrijirea cotidiană a copiilor din instituții.

Pentru informații suplimentare, consultați: FRA (2015), „Certification and accreditation

procedures for professionals” (Proceduri de certificare și de acreditare pentru membrii personalului).



Calificarea personalului: personalul care lucrează cu copiii trebuie să fie calificat și să respecte standarde profesionale înalte. Personalul trebuie să beneficieze de pregătire suficientă și regulată, pentru a se asigura furnizarea unor servicii de înaltă calitate. Instruirea ar trebui să acopere aspecte precum: traficul de persoane, inclusiv specificul de gen al acestuia; drepturile copiilor, cu accent pe participarea copiilor; cadrul juridic și administrativ relevant; comunicarea cu copiii; considerențele de gen și culturale; preocupări legate de siguranță; mecanismele de sesizare naționale utilizate în cazul traficului de copii; rolul autorităților centrale instituite în temeiul [Regulamentului Bruxelles IIa](#); modul în care trebuie evaluat interesul superior al copilului pentru a identifica o soluție durabilă. Unele persoane, cum ar fi personalul autorităților centrale, trebuie să țină legătura cu omologii din alte state membre implicate; în cazul acestor membri ai personalului este utilă și pregătirea lingvistică. Evenimentele comune de formare cu diferite grupuri profesionale sunt deosebit de eficiente și, prin urmare, ar trebui să fie încurajate.



Promptitudinea: copiii trebuie să primească sprijin cu promptitudine. Măsurile de urgență trebuie luate fără întârziere. Asigurarea interesului superior al copilului în stabilirea unei soluții durabile va necesita totuși o evaluare individuală adecvată a circumstanțelor speciale ale fiecărui copil victimă, iar acest proces nu trebuie grăbit. Trebuie găsit un echilibru just între promptitudine și protecția adecvată. Trebuie luate în considerare experiențele fiecărui copil și asistența trebuie adaptată fiecărui caz în parte, ținând cont de vârsta și genul copilului și de consecințele formei specifice de exploatare la care a fost supus acesta. Un copil victimă a traficului de persoane sau un copil traumatizat care nu dispune de un mediu familial adecvat poate avea nevoie de mai mult timp pentru a se reface după experiența traumatizantă și pentru a fi în măsură să se gândească la viitorul său.

Acțiunea 1: Depistarea, identificarea și direcționarea copilului

Depistarea copilului

Punctul de plecare este existența unor mecanisme eficiente de depistare a copiilor care sunt lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție, inclusiv a copiilor care au devenit victime ale traficului. Depistarea eficientă și timpurie a copiilor care au nevoie de protecție este primul pas spre asigurarea faptului că aceștia sunt tratați ca titulari de drepturi și că primesc asistență și protecție adecvată.

În conformitate cu articolul 19 din Convenția cu privire la drepturile copilului, statele părți trebuie să ia măsuri pentru a proteja copiii împotriva oricărei forme de violență sau exploatare, inclusiv măsuri de identificare a cazurilor de maltratare a copiilor. Acest lucru necesită mecanisme eficiente de detectare a copiilor care au fost supuși oricărei forme de neglijență, exploatare sau abuz. Dacă nu sunt depistați într-un stadiu timpuriu, copiii victime nu își vor putea exercita drepturile în mod semnificativ.

Depistarea nevoii de protecție a unui copil poate fi dificilă. Fiecare copil poate reacționa diferit la abuz sau la exploatare: unii pot prezenta semne fizice ale abuzului; alții pot suferi tulburări de comportament, depresie, sentimente de vinovăție sau pot să nu prezinte deloc manifestări emoționale de acest tip. De multe ori, copiii nu își dau seama că sunt supuși unui abuz, deoarece au dezvoltat sentimente de atașament față de agresor și nu se consideră victime. Este posibil ca exploatarea sau alți adulți implicați în abuz să le fi spus cum să se comporte pentru a nu atrage atenția altor adulți sau a reprezentanților autorităților. Este posibil ca unii copii care au nevoie de protecție, de exemplu cei care au fugit de acasă, să nu dorească să intre în contact cu nicio autoritate de teama de a nu fi trimiși înapoi la familie.

Copiii sunt unul dintre cele mai vulnerabile grupuri vizate de traficul de persoane. Rețelele de trafic vizează în mod special familiile defavorizate din punct de vedere economic. Adesea, copiii care devin victime ale traficului nu se consideră exploatați, ci își percep mai degrabă situația drept dovadă de loialitate față de familia lor.

În ceea ce privește victimele traficului de ființe umane, articolul 11 din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) impune statelor membre să ia măsurile necesare pentru a stabili mecanisme adecvate care vizează identificarea timpurie a victimelor traficului. Articolul 18 din directivă impune statelor membre să promoveze instruirea periodică a reprezentanților autorităților publice care pot intra în contact

cu victimele confirmate sau potențiale ale traficului de persoane, inclusiv a agenților de poliție de prim contact.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Studiu privind identificarea victimelor traficului de persoane

Potrivit studiului realizat de Comisia Europeană privind grupurile cu risc ridicat de a deveni victime ale traficului de persoane, un impediment major pentru identificarea cazurilor de trafic de copii este faptul că copiii nu au control asupra situației lor și pot să nu fie conștienți de măsura acestei lipse de control. În unele cazuri, în special în ceea ce privește exploatarea sexuală, rețelele infracționale organizate practică mutarea frecventă a copiilor în interiorul unei țări și dintr-o țară în alta. Scopul este de a împiedica victimele să stabilească relații care le-ar putea încuraja să își dezvăluie situația, de a maximiza profitul și de a evita detectarea.

Consultați: Comisia Europeană (2015), „Study on high-risk groups for trafficking in human beings” (Studiul privind grupurile cu risc ridicat de a deveni victime ale traficului de persoane).

Rapoartele statelor membre ale UE au arătat că traficanții au trecut la forme de constrângere mai puțin vizibile, permițând într-un anumit grad posibilitatea de circulație și folosind forme mai puțin evidente de intimidare și de amenințare. Încep să predominie violența psihologică și abuzul de circumstanțele de dependență ale victimelor. Statele membre consideră că s-au înregistrat progrese în identificarea victimelor, nu în ultimul rând datorită cooperării sporite între diferite autorități și sectoare implicate din interiorul unei țări, dar și la nivel transfrontalier.

Consultați: Comisia Europeană (2018), „Staff working document – Second report on the progress made in the fight against trafficking in human beings” (Documentul de lucru al serviciilor Comisiei referitor la Al doilea raport privind progresele înregistrate cu privire la combaterea traficului de persoane).

Potrivit Europol, există rapoarte despre clanuri familiale care exploatează copiii în sensul activităților infracționale și al cerșetoriei forțate. Europol a primit informații cu privire la anchetele internaționale asupra clanurilor familiale cu cetățenie UE care își exploatează propriii copii, copiii rudelor sau copii abandonți de familiile de origine în mâinile traficanților. Copiii sunt introduși în rețelele de trafic pentru a fi instigați la comiterea mai multor tipuri de infracțiuni în materie de proprietate și/sau pentru a fi forțați să cerșească, uneori sub forma solicitării de donații pentru organizații caritabile inexistente.

A se vedea Europol (2018), „Criminal networks involved in the trafficking and exploitation of underage victims in the EU” (Rețelele infracționale implicate în traficul și exploatarea victimelor minore în Uniunea Europeană).

Orice persoană are responsabilitatea de a raporta autorităților competente orice suspiciune de abuz asupra unui copil. Este posibil ca o gamă largă de persoane să intre

În contact cu copiii lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție. Acestea ar trebui să rămână vigilente și proactive, pentru a detecta copiii care au nevoie de protecție. Respectivul persoane pot fi, de exemplu, agenți de poliție, judecători, avocați, asistenți sociali, membri ai personalului ONGurilor, medici, profesori sau personal care lucrează în punctele de trecere a frontierei.

Copiii care au nevoie de protecție pot fi întâlniți în multe locuri: pe stradă, la spital sau la punctele de trecere a frontierei, de exemplu. Specialiștii ar trebui să fie conștienți de principalele riscuri.

Specialiștii care intră în contact cu copiii trebuie să evite să facă presupuneri și să fie atenți la posibilele prejudecăți bazate pe percepția asupra contextului cultural, religios, național sau etnic, asupra genului sau a altor caracteristici ale copiilor sau ale adulților care îi însoțesc.



Ghidul FRA privind stabilirea nelegală a profilurilor

FRA a elaborat în 2010 și a actualizat în 2018 un ghid practic destinat agenților autorităților de aplicare a legii și polițiștilor de frontieră, în care furnizează dovezi bazate pe studii de caz privind situații în care stabilirea de profiluri poate fi utilă, respectiv situații în care aceasta poate fi nelegitimă și/sau contraproductivă.

Pentru informații suplimentare, consultați FRA (2018), [Preventing unlawful profiling today and in the future: a guide](#) (Ghid pentru prevenirea stabilirii nelegale de profiluri în prezent și în viitor).

Acțiunea 1 vizează detectarea în două contexte ample. Prima parte se referă la situația mai frecventă în care sunt detectați copii exploatați, abuzați sau neglijați pe teritoriul statului lor membru de origine. A doua parte vizează detectarea la frontierele interne, atunci când copilul se deplasează spre un alt stat membru al UE. Însă identificarea nu este un proces format dintr-o singură etapă. De multe ori, victimele nu își dezvăluie situația la primul contact cu furnizorii de asistență sau cu autoritățile de aplicare a legii. Eforturile de identificare nu trebuie să se concentreze doar pe punctele de intrare în țară, ci trebuie să vizeze și sectoarele cu risc ridicat.

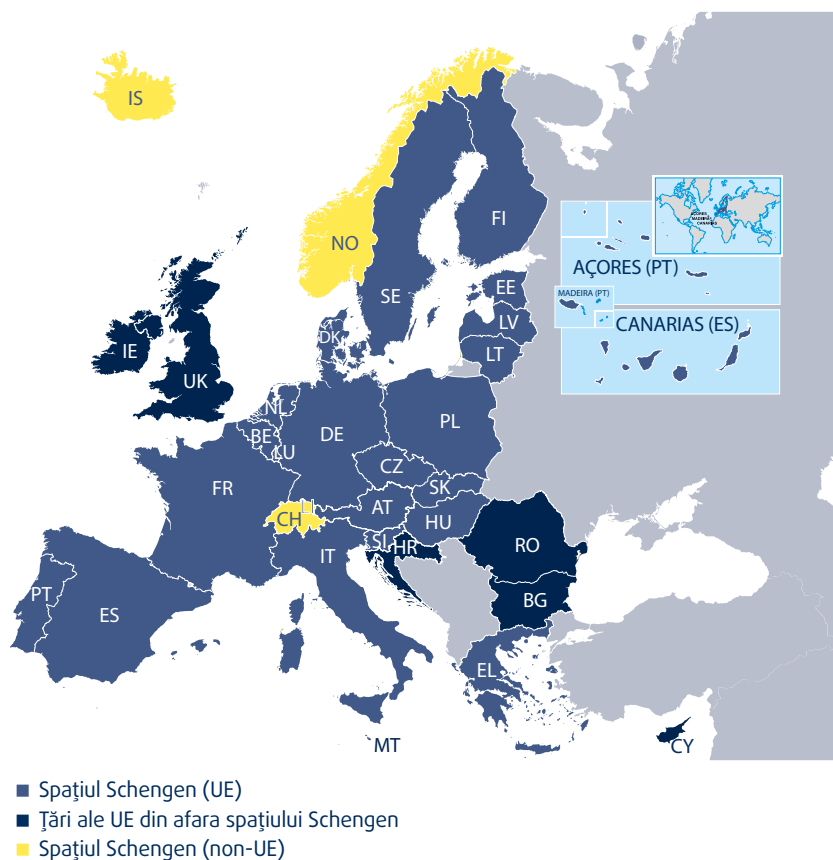
Depistarea pe teritoriul statului membru al UE de origine a victimei

În conformitate cu [Directiva privind libera circulație \(2004/38/CE\)](#), cetățenii UE au dreptul de a locui într-un alt stat membru, fără obligații de înregistrare, până la 3 luni. În mod similar, titularii de permise de ședere emise de unul dintre statele membre ale UE se pot deplasa de asemenea în mod liber, timp de până la 3 luni, pe teritoriile celorlalte

părți contractante ale Acordului Schengen, aici fiind incluse toate statele membre ale UE și țările asociate spațiului Schengen, cu excepția Irlandei și a Regatului Unit.

Spațiul Schengen include toate statele membre ale UE, cu excepția Bulgariei, Croației, Ciprului, Irlandei, României și Regatului Unit. Acesta include, de asemenea, Islanda, Liechtenstein, Norvegia și Elveția, după cum se arată în figura 6. Unele state membre au stabilit controale temporare la frontieră în cazul unor amenințări grave. Comisia Europeană publică periodic o listă actualizată a Notificărilor privind reintroducerea temporară a controlului la frontieră.

Figura 6: Spațiul Schengen (componența din martie 2019)



După trecerea celor 3 luni, statul membru gazdă al UE poate stabili anumite condiții pentru continuarea șederii, pe baza unor dovezi privind venitul (sau înscrierea într-o instituție de învățământ) și deținerea unei asigurări de sănătate sau pe baza faptului că persoana în cauză este membru al familiei unei persoane care are dreptul la permisul de ședere (articolul 7 din [Directiva privind libera circulație](#)). După o ședere de 3 luni, este posibil ca resortisanții UE să aibă obligația de a se înregistra la autoritățile naționale (articolul 8). Cu toate acestea, în realitate, copiii care au nevoie de protecție, inclusiv copiii victime ale traficului de persoane, vor rămâne cel mai probabil în statul membru gazdă al UE fără a fi înregistrați.

Odată ce un copil ajunge într-un alt stat membru decât statul său de origine, diverși specialiști și organizații din statul respectiv, cum ar fi poliția, asistenții sociali, profesorii, cadrele medicale sau reprezentanții societății civile trebuie să fie proactivi, pentru a detecta dacă un copil are nevoie de protecție.

Există nenumărate situații, experiențe și circumstanțe individuale. Cu toate acestea, cercetările existente menționează câteva situații frecvente:

- un copil, cel mai adesea o fată, este exploatat sexual pe străzi, în bordeluri, saloane de masaj sau locuințe private;
- un copil de vârstă școlară (și anume vârsta la care frecventarea școlii este obligatorie) locuiește ca lucrător casnic, în condiții de muncă necorespunzătoare, cu o familie neînredită, și adesea nu frecventează școala;
- un copil fură din magazine articole precum produse cosmetice, telefoane, memorii USB, sisteme GPS și alte dispozitive electronice sau gențile cumpărătorilor;
- un copil cerșește ore întregi pe stradă, indiferent de condițiile meteorologice, și supraviețuiește consumând resturi alimentare provenite de la restaurante;
- un copil cultivă sau vinde cannabis sau alte substanțe ilegale;
- un copil trăiește pe străzi, suferind în unele cazuri de tulburări psihice sau consumând droguri;
- un copil vagabondează pe străzi și nu frecventează școala.

În funcție de situația în care se află copilul, unele persoane pot observa această situație mai repede decât altele. Sensibilitatea persoanelor capabile să identifice copiii vulnerabili este esențială pentru facilitarea detectării timpurii și a direcționării copiilor care au nevoie de sprijin.

Depistarea la frontieră (la intrarea sau la ieșirea dintr-o țară)

În absența controalelor la frontieră în spațiul Schengen, copiii care au nevoie de protecție vor fi foarte rar depistați la frontieră. În cazul în care au totuși loc controale la frontieră în interiorul UE – fie pentru că persoana călătorește din sau către un stat din afara spațiului Schengen, fie pentru că un stat Schengen a reintrodus temporar controale la frontiera internă – controalele la frontieră oferă posibilitatea de a detecta copiii care ar putea avea nevoie de protecție.

Regulamentul (UE) 2018/1862 privind **Sistemul de Informații Schengen (SIS)** oferă un instrument valoros pentru identificarea copiilor dispăruți și pentru a preveni continuarea călătoriei în cazul celor care riscă să fie răpiți de un părinte, membru al familiei sau tutore. O alertă introdusă în SIS privind un copil expus riscului poate contribui la identificarea copiilor care se confruntă cu riscul de a deveni victime ale traficului de persoane, ale căsătoriei forțate, ale mutilării genitale feminine sau ale altor forme de violență bazată pe gen. De asemenea, aceasta ajută la protejarea copiilor astfel încât aceștia să nu devină victime sau făptuitori ai infracțiunilor de terorism, inclusiv să nu fie recrutați sau integrați în grupuri armate sau forțați să participe activ la ostilități. Pentru identificarea mai precisă a persoanelor în legătură cu care au fost introduse alerte în SIS, se pot utiliza atât verificări alfanumerice, cât și biometrice, fapt care îmbunătățește calitatea protecției persoanelor vulnerabile. Când se utilizează SIS, interesul superior al copilului trebuie să reprezinte considerentul primordial.

 **DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE**

Agenția Uniunii Europene pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă (eu-LISA)

eu-LISA, Agenția Uniunii Europene pentru Gestionarea Operațională a Sistemelor Informatice la Scară Largă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție, este organismul respon-



sabil pentru gestionarea operațională a celor mai mari sisteme centralizate de informații ale UE în domeniul justiției și afacerilor interne. Aceasta include Sistemul de Informații Schengen, precum și alte câteva baze de date, stocând în principal date privind resortisanții din afara UE. Sistemele informatice operate la nivel central de către eu-LISA constituie un instrument valoros pentru autoritățile naționale competente, oferindu-le acestora în timp real cele mai precise informații și contribuind astfel la eficientizarea combaterii traficului de copii. În funcție de obiectiv, sistemele pot fi folosite de polițiștii de frontieră, de autoritățile de aplicare a legii, de autoritățile din domeniul vizelor, imigrației și azilului, precum și de autoritățile judiciare și vamale.

Pentru informații suplimentare, vizitați [site-ul eu-LISA](#).

O gamă largă de persoane pot intra în contact cu copiii lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție, inclusiv cu copiii care au devenit victime ale traficului: de exemplu, angajații companiilor aeriene și personalul aeroporturilor, precum și polițiștii de frontieră. Aceste persoane trebuie:

- ✓ să cunoască cerințele administrative naționale aplicabile ieșirii și intrării în țară a copiilor (de exemplu, permisiunea sau declarația scrisă și autentificată din partea părinților);
- ✓ să fie la curent cu informațiile actualizate privind analiza riscurilor în materie de trafic de persoane, inclusiv în ceea ce privește specificul de gen, tiparele și tendințele infracționale;
- ✓ să observe orice comportament, semn fizic sau manifestare emoțională neobișnuită la copil sau la adultul/adulții care îl însoțește/însoțesc;
- ✓ să acorde o atenție deosebită atunci când un adult care nu este părintele însoțește nu doar un copil, ci un grup de copii, sau însoțește copii diferiți în diferite ocazii;
- ✓ să inspecteze cu atenție documentele adulților însoțitori în cazul în care aceștia nu sunt părinții sau reprezentanții copilului;
- ✓ să consulte Sistemul de Informații Schengen (SIS II) pentru a verifica dacă copilul a fost raportat ca dispărut;
- ✓ să direcționeze persoanele în cauză către un control de linia a doua în cazul în care există suspiciuni. Această măsură permite consultări cu autoritățile din locul de origine cu privire la adultul însoțitor și la copil. Scopul și misiunea controlului de linia a doua ar trebui să reflecte orientările din [Manualul VEGA](#) al Frontex;
- ✓ să fie conștiente de oportunitățile de cooperare internațională, de instrumentele și canalele de comunicare transnațională de care dispun, inclusiv de verificarea prin confruntare a informațiilor și de posibilitățile de analiză prin intermediul Europol;
- ✓ să apeleze la serviciile de protecție a copilului dacă nu ajung la nicio concluzie, dar persistă suspiciuni cu privire la bunăstarea copilului. Informațiile despre caz ar trebui împărtășite cu serviciile de protecție a copilului din locul de destinație, pentru a asigura o vizită la fața locului și acțiuni subsecvente. Cu toate acestea, există riscul ca copilul să dispară înainte de punerea în aplicare a măsurilor subsecvente sau să nu poată fi localizat de serviciile sociale. Acest lucru se poate întâmpla, de exemplu, atunci când persoanele în cauză își schimbă adresa sau furnizează date de contact incorecte.

În temeiul articolului 23 din [Codul Frontierelor Schengen](#) [Regulamentul (UE) 2016/399], statele membre ale UE au dreptul să efectueze verificări în teritoriu, cu condiția ca acestea să nu fie echivalente cu controale la frontieră. Aceste controale aleatorii efectuate de poliție ar putea facilita, de asemenea, detectarea copiilor cu risc. Multe dintre punctele enumerate mai sus – cum ar fi cunoașterea informațiilor de analiză a riscurilor cu privire la traficul de copii – pot, de asemenea, să sprijine identificarea copiilor cu risc în timpul acestor verificări ale poliției.

Orientările Comisiei Europene privind identificarea

Comisia Europeană a elaborat orientări pentru identificarea victimelor traficului de persoane, destinate în special serviciilor consulare și polițiștilor de frontieră.

Pentru informații suplimentare, consultați: Comisia Europeană (2013), „Guidelines for the identification of victims of trafficking in human beings” (Orientări pentru identificarea victimelor traficului de persoane).

Manualul Frontex privind copiii în aeroporturi (Manualul VEGA)

Frontex, Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă, a elaborat un manual cu orientări destinate polițiștilor de frontieră, care abordează protecția copiilor în aeroporturi. Manualul VEGA conține diverse recomandări practice: ce aspecte trebuie tratate cu deosebită atenție la punctele de trecere a frontierei, posibile întrebări de adresat copiilor, verificări de primă și a doua linie și sesizare. Agenția elaborează în prezent un manual similar pentru frontierele terestre și maritime.

Pentru informații suplimentare, consultați: Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (2015), Manualul VEGA: Copiii în aeroporturi – Situații de risc la care pot fi supuși copiii aflați în aeroporturi – Ghid pentru polițiștii de frontieră.

Studiul Comisiei Europene privind grupurile cu risc ridicat de a deveni victime ale traficului de persoane

Raportul Comisiei Europene include o secțiune intitulată „Grupurile de copii cu cel mai mare risc de a deveni victime ale traficului de persoane: o tipologie bazată pe profilurile de risc”.

Pentru informații suplimentare, consultați: Comisia Europeană (2015), „Study on high-risk groups for trafficking in human beings” (Studiul privind grupurile cu risc ridicat de a deveni victime ale traficului de persoane).

Un copil care călătorește singur sau cu un adult care nu este părintele sau tutorele său legal va avea nevoie de un pașaport sau document de identitate valabil și de un document oficial suplimentar, în conformitate cu legislația națională. Acest document

oficial este semnat de părinții sau de tutorele legal al copilului și, după caz, autentificat de un notar, și autorizează copilul să călătorească în afara statului membru al UE în care își are reședința. Nu există norme comune la nivelul UE în această privință, fiecare stat membru al Uniunii stabilind dacă copilul are sau nu are nevoie de astfel de documente și care sunt acestea. Unele state membre solicită o dovadă a consimțământului părinților (o declarație scrisă și autentificată) pentru ca copilul să poată părăsi țara singur sau însoțit de un adult care nu îi este părinte. Totuși, acest lucru nu este suficient ca atare pentru prevenirea traficului de copii.



Formular standardizat de consimțământ cu privire la călătorie

Partea III din Ghidul de bune practici privind măsurile preventive adoptat de Conferința de la Haga de Drept Internațional Privat invită statele să ia în considerare adoptarea unui formular standardizat de consimțământ cu privire la călătorie, care să demonstreze, dacă este necesar, înainte de a se permite copilului să părăsească o jurisdicție, că părinții și-au dat consimțământul cu privire la călătorie (a se vedea secțiunea 1.2.2 din ghid). Utilizarea unui formular standardizat de consimțământ cu privire la călătorie poate oferi claritate și poate reduce riscurile asociate cu diversele forme de consimțământ solicitate de statele membre ale UE. Statele care doresc să elaboreze un formular standard intern sunt invitate să ia în considerare informațiile furnizate pe [site-ul Conferinței de la Haga](#).

Pentru informații suplimentare, consultați: Conferința de la Haga de Drept Internațional Privat, Guide to Good Practice under the Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction, Part III – Preventive Measures (Ghidul de bune practici adoptat în temeiul Convenției de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, partea a III-a, Măsuri preventive), 2005.

Stabilirea identității

În cazul în care autoritățile consideră că un copil are nevoie de protecție, primul lor contact cu acesta se va concentra pe stabilirea identității copilului. Principiul interesului superior al copilului prevăzut la articolul 3 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#) și în instrumentele de drept ale UE (a se vedea [tabelul 1](#)) trebuie să ghideze toate măsurile adoptate pentru identificarea și direcționarea copilului către autoritățile competente în vederea acțiunilor ulterioare.

Acest lucru presupune, printre altele, că, în timpul primului contact, autoritățile ar trebui să evite interviurile lungi cu copilul pe tema circumstanțelor sale, a condițiilor de trai și a trecutului său. Primul contact cu copilul trebuie să fie scurt și să se limiteze la identificarea copilului, la stabilirea informațiilor de bază, cum ar fi locul unde se află părinții, și la colectarea informațiilor elementare necesare pentru a garanta siguranța

și bunăstarea imediată a copilului. Ulterior, serviciile de protecție a copilului ar trebui să efectueze evaluări suplimentare.

În timpul etapei de identificare, copilul trebuie să fie tratat cu respect, într-o manieră adecvată vârstei sale, și să i se ofere servicii de interpretare dacă nu vorbește limba locală. Autoritățile ar trebui să ofere copiilor informații pe înțelesul lor cu privire la aspectele importante, cum ar fi posibilitatea de a solicita asistență de la biroul consular, explicarea motivelor pentru care este necesară stabilirea identității, motivele pentru care sunt prelevate amprentele digitale și care sunt următorii pași prin care se va asigura protecția copilului.

- → Pentru informații suplimentare despre cum să vorbiți cu copilul, cum să îl ascultați și să îl informați, consultați și [Acțiunea 3: Ascultarea copilului](#).

De multe ori, poliția va fi autoritatea responsabilă pentru stabilirea identității copilului. În funcție de circumstanțe, ar putea fi necesare unele dintre următoarele acțiuni sau toate acestea:

- dacă sunt disponibile, verificarea documentelor, de exemplu documente de identitate sau pașapoarte, pentru a stabili numele copilului, cetățenia, vârsta etc.;
- prelevarea amprentelor (în cazul copiilor mai mari, dacă acest lucru este permis de legislația națională) și a unei fotografii a copilului;
- consultarea bazelor de date naționale pentru a vedea dacă copilul a mai intrat anterior în contact cu poliția și din ce motiv;
- consultarea Sistemului de Informații Schengen (SIS II) pentru a verifica dacă copilul a fost raportat ca dispărut;
- în cazul formelor grave de criminalitate și al criminalității organizate, consultarea Europol, solicitarea unor verificări ale bazelor de date, analize operaționale și sprijin pentru investigații și operațiuni;
- informarea biroului consular al statului membru de origine al copilului sau al statului membru în care copilul își are reședința obișnuită.

În cazurile de trafic, copiii se pot declara adulți pentru a evita să fie monitorizați mai atent și deoarece au fost instruiți în acest sens de către traficanți. De asemenea, copilul poate fi forțat să călătorească cu un pașaport fals de adult.

Dacă vârsta rămâne incertă, dar există motive pentru a crede că persoana în cauză este un copil, atunci, în conformitate cu [Directiva UE privind combaterea traficului](#)

de persoane [articolul 13 alineatul (2)], cu Directiva privind combaterea exploatarea sexuală a copiilor (articolul 18) și cu Directiva privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate (articolul 3), precum și cu Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (articolul 10), autoritățile ar trebui să aplice persoanei în cauză prezumția copilăriei până când se stabilește vârsta acesteia. Cazurile adolescenților mai mari pot fi dificile în această privință.

Atunci când, în conformitate cu legislația națională, trebuie evaluată vârsta unui copil, se vor aplica metodele cel mai puțin invazive, se va respecta dreptul copilului de a fi ascultat și i se va asigura asistența unui tutore. Pentru o imagine de ansamblu asupra legislației aplicabile, a garanțiilor necesare și a metodelor existente de evaluare a vârstei, consultați ghidul Biroului European de Sprijin pentru Azil (EASO).



Ghidul EASO pentru evaluarea vârstei

Biroul European de Sprijin pentru Azil (EASO) a elaborat orientări practice pentru evaluarea vârstei persoanelor care nu dispun de documente din care să reiasă vârsta lor. Ghidul conține o prezentare generală a metodelor existente, a avantajelor și dezavantajelor acestora și a garanțiilor procedurale care trebuie puse în aplicare. Deși publicația EASO a fost redactată în contextul procedurilor internaționale de protecție, ghidul este relevant și pentru copiii care provin din interiorul UE.

Pentru informații suplimentare, consultați: Biroul European de Sprijin pentru Azil (2018), „EASO Practical Guide on age assessment” (Ghid practic EASO pentru evaluarea vârstei).

Direcționarea

Copiii lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine ar trebui să fie direcționați spre autoritățile naționale relevante care sunt responsabile pentru protecția copilului. Împreună cu alte autorități relevante, acestea vor trebui să ia măsuri imediate pentru a garanta siguranța și adăpostul copilului și pentru a acoperi nevoile de bază ale acestuia. Autoritățile responsabile pentru protecția copilului vor evalua în continuare cazul.

Dacă există certitudinea sau suspiciunea că copilul este victimă a traficului de persoane, agenții de poliție vor direcționa, de asemenea, cazul către unitatea de poliție specializată, mecanismul de sesizare național sau serviciile responsabile cu combaterea traficului de persoane, astfel încât copilul să fie identificat în mod oficial ca victimă a traficului.

Acțiunea 2: Desemnarea unui tutore

Dreptul internațional și dreptul UE recunosc importanța desemnării unui tutore pentru copiii lipsiți de îngrijire părintească, pentru a proteja interesul superior al copilului și a promova bunăstarea acestuia. Numeroasele trimiteri la „tutorele legal” din Convenția cu privire la drepturile copilului arată că tutorii legali sunt un element esențial al unui sistem de protecție a copiilor care sunt lipsiți temporar sau permanent de mediul familial și ale căror interese nu pot fi reprezentate de părinții lor [a se vedea, de asemenea, Comitetul ONU pentru drepturile copilului, [General Comment No 6](#) (Observația generală nr. 6), punctul 33].

În cazul copiilor victime ale traficului, legislația UE prevede, la articolul 14 alineatul (2) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#), obligația de a desemna un tutore sau un reprezentant pentru copil începând din momentul identificării acestuia de către autorități în cazul în care, în temeiul dreptului intern, un conflict de interese între titularii răspunderii părintești și copilul victimă îi împiedică pe aceștia să apere interesul superior al copilului și/sau să reprezinte copilul. Articolul 16 alineatul (3) extinde această obligație la copiii victime ale traficului neînsoțiți. În plus, în cazul în care copilul este implicat în anchete și proceduri penale, articolul 15 impune autorităților competente să numească un reprezentant pentru copil în cazul în care, în temeiul dreptului intern, un conflict de interese între titularii răspunderii părintești și copilul victimă îi împiedică pe aceștia să reprezinte copilul.

În mod similar, la articolul 20 din [Directiva privind combaterea exploatării sexuale a copiilor](#) se prevede că autoritățile competente trebuie să desemneze un reprezentant special pentru copilul victimă în cazul în care, în temeiul dreptului intern, un conflict de interese între titularii răspunderii părintești și copilul victimă îi împiedică pe aceștia să reprezinte copilul sau în cazul în care copilul nu este însoțit de familie sau a fost separat de aceasta.

Desemnarea unui tutore temporar este o măsură de urgență, reglementată de articolul 20 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#). Decizia privind tutela temporară poate fi luată de către statul membru al UE în care se află copilul, chiar dacă competența judiciară aparține altui stat membru. Responsabilitățile tutorelui temporar încetează atunci când instanța competentă preia cazul și desemnează un nou tutore sau dispune alte măsuri pe termen lung.

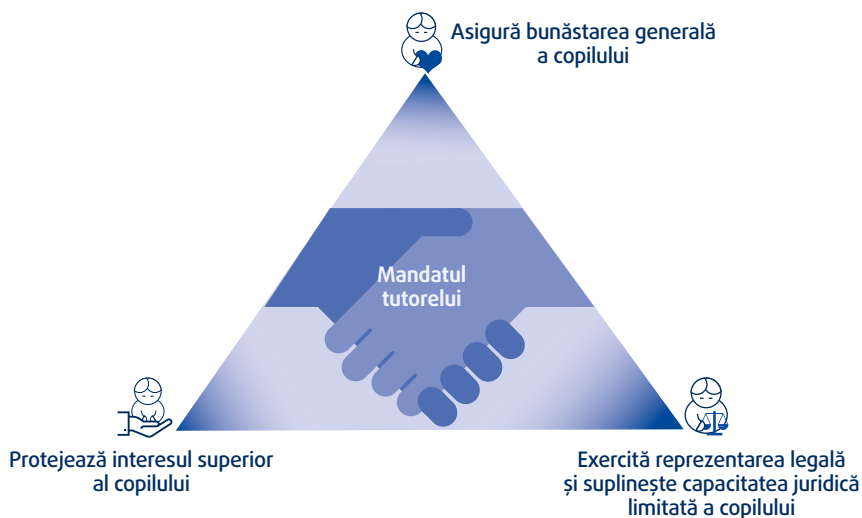
Transferul în țara de reședință obișnuită înainte de desemnarea unui tutore temporar ignoră importanța unei evaluări detaliate a situației copilului, a mediului familial și a condițiilor pe care copilul le va găsi acolo. Transferul expeditiv poate conduce la

o situație în care copilul redevine victimă a traficului sau a abuzului. Pentru a garanta interesul superior al copilului și pentru a preveni abuzurile viitoare, autoritățile vor avea nevoie de o anumită perioadă de timp pentru a evalua toate circumstanțele. În această perioadă, desemnarea unui tutore este de cea mai mare importanță. Tutorele, ca persoană de încredere, poate facilita o evaluare mai bună a situației copilului și a familiei și se poate asigura că deciziile luate sunt durabile și în interesul superior al copilului.

După cum se arată în [figura 7](#), tutorii sunt responsabili pentru asigurarea bunăstării generale a copilului, pentru protejarea interesului superior al copilului și pentru exercitarea reprezentării legale și suplینirea capacității juridice limitate a copilului. Tutorele ar trebui să fie persoana cu cea mai cuprinzătoare înțelegere a nevoilor copilului. Tutorele se află în poziția optimă de legătură între diferitele autorități și copil. Tutorele poate acționa ca o verigă între copil și specialiștii care îi oferă acestuia îngrijire și asistență, precum avocați, cadre din sectorul medical, școlar, din spațiile de cazare, din serviciile de protecție a copilului, poliție și serviciile de asistență pentru victime.

De asemenea, tutorii joacă un rol important în acțiunile transfrontaliere implicate într-un caz. De exemplu, aceștia pot ajuta copilul să restabilească contactul cu familia, pot lua legătura cu părinții copilului sau cu familia extinsă dintr-un alt stat membru al UE sau pot însoți copilul dacă acesta este transferat într-o altă țară.

Figura 7: Mandatul tutorelui



Sursă: FRA și Comisia Europeană, 2014 (*Serviciile de tutelă destinate copiilor lipsiți de îngrijire părintească*, p. 15)

Manualul privind tutela redactat de către FRA și Comisia Europeană descrie în mod cuprinzător rolurile și responsabilitățile tutorilor și funcționarea sistemelor de tutelă. Cititorul este invitat să consulte manualul pentru a afla mai multe detalii despre rolurile și responsabilitățile tutorilor, gestionarea sistemelor de tutelă sau sarcinile specifice ale tutorelui.



Manual privind serviciile de tutelă destinate copiilor lipsiți de îngrijire părintească: nevoile specifice ale copiilor care sunt victime ale traficului de persoane

FRA și Comisia Europeană au publicat un manual pentru consolidarea sistemelor naționale de tutelă și pentru a se asigura că acestea sunt mai bine pregătite să facă față nevoilor specifice ale copiilor care sunt victime ale traficului de persoane. Manualul oferă orientări și recomandări statelor membre ale UE, definind principiile de bază, proiectarea și gestionarea sistemelor de tutelă. Manualul este disponibil în toate limbile UE.

Pentru informații suplimentare, consultați: FRA (2015), Serviciile de tutelă destinate copiilor lipsiți de îngrijire părintească, cu accent special pe rolul acestora de a răspunde nevoilor specifice ale copiilor care sunt victime ale traficului de persoane.

Acțiunea 3: Ascultarea copilului

Unul dintre principiile esențiale ale protecției copilului la nivel internațional și european este dreptul copilului de a-și exprima opiniile în mod liber, în toate problemele care îl privesc. Opiniile copilului trebuie luate în considerare în funcție de vârsta și gradul de maturitate al acestuia, după cum se prevede la articolul 24 din [Cartă](#) și la articolul 12 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#).

→ Pentru orientări privind modul în care trebuie ascultat copilul în cadrul procedurilor penale, a se vedea, de asemenea, [Acțiunea 8: Sprijinirea copilului în timpul procedurilor judiciare](#).

Opiniile copiilor trebuie să fie luate în considerare în mod serios, în funcție de gradul de maturitate al fiecărui copil, de situația specifică și de opțiunile disponibile în contextul respectiv. De exemplu, părerea unui copil ar putea avea un impact asupra deciziei dacă este mai bine ca tutorele să fie bărbat sau femeie sau dacă reîntregirea familiei este sau nu este cea mai bună opțiune. Consultarea și luarea în serios a opiniilor copilului nu este doar o obligație legală, ci va avea, de asemenea, un impact pozitiv asupra procesului de protejare a copilului. Copilul va dobândi mai ușor încredere în autorități și va fi mai deschis să colaboreze. Ascultarea opiniilor copilului ar putea preveni, de asemenea, cazurile de sustragere și revenire în situația de a deveni victimă a traficului de persoane, asigurând faptul că acțiunile întreprinse sunt durabile și că resursele publice sunt utilizate în mod eficient.



Autonomizarea copiilor prin participare

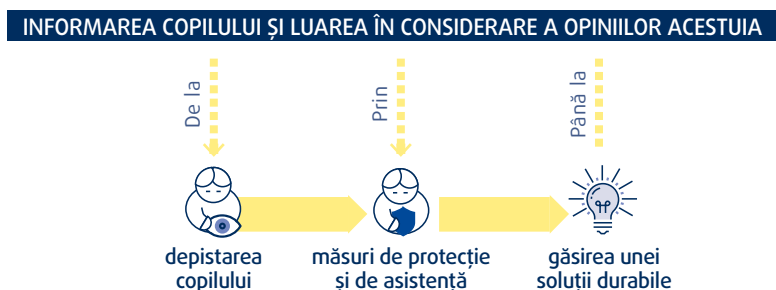
Întrucât experiența violenței are, în mod inerent, drept consecință slăbirea autonomiei individuale, este necesar să se adopte măsuri sensibile la acest aspect, pentru a se asigura faptul că intervențiile de protecție a copilului nu slăbesc și mai mult sentimentul de control asupra propriei vieți al copilului, ci contribuie mai degrabă la recuperarea și reintegrarea acestuia prin facilitarea atentă a participării sale. Comitetul constată că obstacolele în calea participării afectează grupurile deosebit de marginalizate și/sau discriminate. Înlăturarea acestor obstacole este deosebit de relevantă pentru protecția copilului, deoarece copiii se numără adesea printre persoanele afectate în cea mai mare măsură de violență.

Consultați: Comitetul ONU pentru drepturile copilului (2011), [General Comment No 13 \(Observația generală nr. 13\)](#), punctul 63.

Informarea și ascultarea copilului și luarea în considerare a părerilor acestuia nu reprezintă o acțiune izolată, care să se rezume la primul contact cu copilul. Dimpotrivă, trebuie să fie o componentă esențială a tuturor acțiunilor prezentate în acest ghid

practic, așa cum se arată în figura 8, din momentul în care un copil care are nevoie de protecție este găsit și până la implementarea unei soluții durabile. În funcție de circumstanțele specifice ale cazului, copiii își pot exprima părerea în ceea ce privește siguranța, soluțiile de îngrijire, reintegrarea familiei, desemnarea tutorelui, cea mai bună soluție durabilă și multe alte decizii care îi afectează.

Figura 8: Informarea copilului și luarea în considerare a opiniilor copilului pe parcursul celor 10 acțiuni



Sursă: FRA, 2019

Informații adecvate

Pentru ca copilul să își poată exprima opiniile, trebuie să primească informații cuprinzătoare și pe înțelesul său despre ceea ce se întâmplă, despre pașii următori și toate opțiunile disponibile. Copiii trebuie consultați cu privire la opțiunile pe care le preferă. Dreptul la informare și dreptul de a fi ascultat sunt foarte strâns legate, mergând mână în mână.

Oferirea de informații adecvate și ușor de înțeles este un element esențial pentru a putea asculta cu adevărat copilul și a construi o relație de încredere cu acesta. Dacă un copil nu are suficiente informații sau nu înțelege corect o anumită situație, atunci capacitatea sa de a-și exprima punctul de vedere, de a lua decizii sau chiar de a pune întrebări va fi limitată. **Tablelul 2** prezintă trimiteri la dispozițiile privind dreptul la informare incluse într-o selecție de instrumente legislative ale UE. Acesta arată că Directiva privind drepturile victimelor conține dispozițiile cele mai detaliate.

Tabelul 2: Dreptul la informare în legislația relevantă a UE

Aspecte ale dreptului la informare menționate în mod explicit	Instrumentul		
	Directiva UE privind combaterea traficului de persoane	Directiva privind drepturile victimelor	Directiva privind combaterea exploatării sexuale a copiilor
Trimitere generală la dreptul la informare	Considerentele 19 și 21; articolul 11 alineatul (5)	Articolul 1	Considerentul 50
Rambursarea cheltuielilor	–	Considerentul 23; articolul 14	–
Interpretare	Articolul 11	Considerentele 34, 35 și 36 și articolul 7	–
Mijloacele de comunicare și conținutul comunicării cu victima	Articolul 11 alineatul (6)	Considerentele 26, 27, 29, 31, 32, 33 și 40; articolele 4 și 6, articolul 11 alineatul (3)	–
Informații pentru victimele cu nevoi speciale	Articolul 11	Considerentul 38; articolul 9	–
Utilizarea unui limbaj simplu și ușor de înțeles, luând în considerare și nevoile specifice ale victimei	–	Considerentul 21; articolele 3 și 7	–

Notă: – = nu se aplică.

Sursă: FRA, 2019

Cu cât copiii sunt mai bine informați, cu atât au o capacitate mai bună de a participa la procedurile judiciare. Aceasta conduce la o mai bună cooperare cu autoritățile, copiii având sentimentul că sunt respectați și luați în serios. Prin urmare, furnizarea de informații suficiente asigură beneficii pentru toate părțile.

Interpreții

Este posibil ca copilul să nu vorbească limba locală sau să o utilizeze doar la nivel rudimentar. Ori de câte ori este necesar pentru a asigura o comunicare adecvată, ar trebui angajate serviciile unui interpret calificat, care este instruit și în ceea ce privește comunicarea cu copiii. Interpreții ar trebui să fie persoane independente, pe care autoritățile le cunosc și în care au încredere. Interpretul nu trebuie să fie o persoană care susține că este un prieten sau un membru al familiei copilului. Interpretarea prin telefon ar putea fi modalitatea de interpretare preferată de copil atunci când

problemele discutate sunt foarte sensibile. EASO a elaborat un [nou modul de pregătire privind interpretarea în contextul azilului](#), care poate fi consultat la cerere. Deși manualul este axat pe contextul azilului, unele dintre tehnicile de interpretare ar putea fi relevante și pentru interpretarea interviurilor cu copii care provin din interiorul UE.

Recomandări pentru interpreții care lucrează cu copii

- ✓ Fii profesionist, dar cald și prietenos.
- ✓ Nu arăta emoții precum dezaprobarea sau surpriza, oricât de șocant este ceea ce auzi.
- ✓ Nu judeca copilul.
- ✓ Nu controla și nu încerca să influențezi copilul.
- ✓ Tradu exact ce spune copilul, fără a adăuga și fără a rezuma.
- ✓ Nu schimba ceea ce spune copilul, de exemplu pentru a îmbunătăți gramatica sau pentru a adăuga detalii.
- ✓ Nu folosi jargon sau termeni de specialitate, presupunând că se va înțelege.
- ✓ Fii neutru.
- ✓ Nu adresa chiar tu întrebări.
- ✓ Păstrează confidențialitatea; nu dezvălui nicio informație despre copil și nu da altcuiva datele de contact ale acestuia.

Perspectiva de gen

Specialiștii trebuie să fie conștienți că este posibil să fie necesară adaptarea comunicării în funcție de genul copilului. [Tabelul 3](#) arată modul în care aceste considerații sunt reflectate în două dintre cele mai relevante trei instrumente de drept al UE.

Tablul 3: Referințe explicite la gen în legislația relevantă a UE

Considerații	Instrumentul		
	Directiva UE privind combaterea traficului de persoane	Directiva privind drepturile victimelor	Directiva privind combaterea exploataării sexuale a copiilor
Genul	Considerentele 3, 12 și 25; articolul 1	Considerentele 9, 17, 56, 57, 61 și 64; articolul 9 alineatul (3) litera (b), articolul 22 alineatul (3), articolul 23 alineatul (2) litera (d) și articolul 26 alineatul (2)	–

Notă: – = nu se aplică.

Sursă: FRA, 2019

Pentru a integra perspectiva de gen, sunt importante următoarele aspecte:

- **Genul specialiștilor implicați:** copilul ar trebui să fie întrebat dacă preferă să interacționeze cu specialiști de același sex cu el sau de sex opus. Acest lucru nu este întotdeauna posibil, dar ar trebui să se ia în considerare în mod serios opțiunile disponibile. Considerațiile de gen sunt relevante și la angajarea personalului, astfel încât să fie disponibil personal suficient atât masculin, cât și feminin. Perspectiva de gen ar trebui să reprezinte o considerație majoră cel puțin atunci când se selectează tutorele – una dintre persoanele-cheie responsabile pentru ascultarea copilului și comunicarea cu acesta.
- **Stereotipuri despre băieți și fete:** atât specialiștii, cât și copiii înșiși ar putea avea o anumită înțelegere și prejudecată cu privire la comportamentul obișnuit al băieților și al fetelor. Inegalitatea de gen și formele structurale de discriminare etnică și de gen pot afecta, de exemplu, percepția despre sine și așteptările copiilor, încrederea în sine și percepția despre propriul aspect fizic. Toate acestea pot avea un impact asupra modului în care și-au gestionat experiența de exploatare sau abuz, precum și asupra modului în care aleg să dezvăluie ceea ce li s-a întâmplat. Experiența lor ar putea avea, de asemenea, un impact semnificativ asupra modului în care se vor recupera.
- **Dezvăluirea abuzului sau exploataării sexuale:** fetelor le poate fi dificil să admită că au fost abuzate sexual, deoarece acest lucru poate fi asociat cu sentimente de vinovăție și rușine. Și băieții pot fi reticenți în a dezvălui abuzul sexual, deoarece

au sentimentul că dezvăluirea i-ar prezenta ca fiind „mai puțin bărbați” sau „slabi”.

- **Dimensiunea de gen a traficului de persoane:** femeile, fetele, bărbații și băieții devin victime ale traficului de persoane în vederea diferitelor forme de exploatare, femeile și fetele fiind traficate în proporție covârșitoare în scopul exploataării sexuale. Prejudiciile acestei forme de exploatare sunt severe, brutale și cu impacturi pe termen lung, specifice genului, la nivelul fizic (inclusiv ginecologic) și al sănătății mintale. Măsurile de combatere a traficului de persoane care abordează situația specifică a femeilor și a fetelor trebuie să fie aliniate strategiilor mai largi de combatere a violenței împotriva femeilor.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Măsuri specifice genului în domeniul combaterii traficului de persoane

Recunoscând că 95 % dintre victimele înregistrate ale traficului de persoane în vederea exploataării sexuale în UE sunt femei sau fete, acest raport analizează dispozițiile Directivei UE privind combaterea traficului de persoane și ale Directivei privind drepturile victimelor din perspectiva genului. Raportul oferă statelor membre orientări cu privire la măsurile specifice genului, pentru a putea identifica, ajuta și sprijini mai bine victimele traficului de persoane.

Pentru informații suplimentare, consultați: Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE) (2018), „Gender-specific measures in anti-trafficking actions: report” (Raport privind măsurile specifice genului în cadrul acțiunilor de combatere a traficului de persoane).

Comunicare în interesul copilului

Din momentul în care un copil este identificat și până la găsirea unei soluții durabile și închiderea cazului, diferiți specialiști vor interacționa și vor comunica cu copilul în diferite calități. Vor exista diferite tipuri de comunicare și interacțiuni cu copilul – de exemplu, interacțiunea zilnică cu personalul adăpostului, primul contact cu poliția după identificare, o discuție confidențială cu tutorele, un interviu criminalistic detaliat sau o evaluare aprofundată a interesului superior al copilului pentru a determina o soluție durabilă.

Comunicarea cu copiii, în special cu cei care au nevoie de protecție, inclusiv cu copiii victime ale traficului, necesită abilități semnificative. Este posibil ca copiii să fi suferit experiențe traumatizante, să manifeste neîncredere față de adulți sau să refuze complet să vorbească. Personalul care lucrează direct cu copiii trebuie să fie calificat

și instruit periodic cu privire la modul optim de comunicare cu copii de vârste diferite, ținând cont de genul și de mediul cultural al acestora și evitând cauzarea unor noi traume. Aceste cadre trebuie să înțeleagă impactul fizic și psihologic al stresului și al traumelor asupra copilului. Experiențele traumatizante pot afecta în mod negativ comportamentul unui copil. De exemplu, un copil poate manifesta neîncredere față de adulți sau autorități, iar modul în care copilul povestește sau își amintește experiențele prin care a trecut poate fi afectat în mod semnificativ de traumele sale. Unele dintre aceste tipare comportamentale ar putea fi interpretate greșit la o primă privire, creând impresia că copilul se contrazice în declarații.

Prin urmare, personalul din aceste poziții trebuie să fie suficient de bine instruit și să aibă abilitățile necesare pentru a purta o conversație autentică și eficientă cu copiii care sunt victime ale traficului, abuzului sau neglijenței. specialiștii trebuie să fie instruiți cu privire la următoarele: impactul traumelor; modul în care trebuie structurat un interviu; modul de utilizare a întrebărilor deschise, specifice și închise; cum să depășească obstacolele de comunicare; abilitățile de ascultare; și comunicarea cu grupurile specifice, cum ar fi fete, băieți, adolescenți, copii cu handicap, copii din comunitatea romă sau copii care au devenit victime ale traficului de persoane, ținând seama de specificul de gen al infracțiunii și consecințele specifice ale formei de exploatare la care a fost supus copilul.

Atunci când dau informații unui copil și comunică cu acesta, practicienii trebuie să fie atenți la următoarele:

- **Opiniile copilului:** obligația de a asculta copiii și de a lua în considerare opiniile acestora în funcție de vârsta și gradul lor de maturitate nu este lipsită de importanță. Specialiștii trebuie să se gândească serios la părerile copilului. Dacă aceste păreri nu pot fi luate în considerare deloc sau doar parțial, copilului trebuie să i se explice motivele, iar decizia trebuie să fie consemnată în scris.
- **Capacitatea de a se manifesta a copilului:** specialiștii trebuie să privească copilul nu doar ca pe o victimă, ci și ca pe o persoană cu resurse. Pentru a se îndepărta de traficanți sau chiar de rudele implicate în abuz sau exploatare, copilul trebuie să aibă posibilitatea de a fi privit ca o persoană cu abilități și forțe proprii. Serviciile ar trebui să identifice abilitățile, calitățile și interesele copilului și să le pună în valoare.
- **Confidențialitate și respectarea vieții private:** un copil care a fost exploatat sau abuzat poate avea nevoie să prezinte probleme foarte sensibile. Prin urmare, trebuie asigurată confidențialitatea, reducând la minimum numărul de persoane

prezente. Copilul trebuie să înțeleagă modul în care vor fi utilizate informațiile pe care le oferă, cine va avea acces la ele și care sunt limitele confidențialității.

- **Accesibilitate pentru copil:** unii dintre specialiști, cum ar fi tutorele, ar trebui să fie disponibili și ușor accesibili pentru copil. Acest lucru poate fi facilitat prin furnizarea unui număr de telefon sau a unei adrese de e-mail, propunând ore de întâlnire adaptate la programul copilului (de exemplu, în afara orelor de școală) și făcând posibilă contactarea persoanei responsabile în cauză în orice moment, dacă este necesar.
- **Mediere culturală:** atunci când lucrează cu copiii dintr-o altă cultură sau religie, specialiștii ar trebui să fie instruiți cum să dobândească competențe, atitudini și abilități sensibile la aspectul cultural, astfel încât să asigure o comunicare interculturală lipsită de judecăți și stereotipuri. Aceasta ar trebui să includă cunoașterea impactului culturii asupra convingerilor și comportamentului. De asemenea, personalul trebuie să fie conștient de propriile atribute culturale care i-ar putea influența propriile presupuneri și conduita. Când este necesar, specialiștii pot utiliza mediatori culturali, adică persoane din același mediu cultural ca și copilul. Aceasta ar ajuta la înțelegerea reciprocă a contextelor culturale și la îmbunătățirea comunicării cu copilul. Un mediator profesionist de etnie romă ar fi, de exemplu, util atunci când în proceduri sunt implicați copiii romi.
- **Conținutul informațiilor și momentul comunicării:** personalul implicat ar trebui, de asemenea, să analizeze care este cel mai bun moment pentru a comunica informații unui copil. Aceasta include și capacitatea de a judeca ce aspect ar trebui împărtășit și când. De exemplu, este posibil să nu fie eficient să se explice toate procedurile de la început, deoarece copilul ar putea să fie copleșit și incapabil să facă față volumului de informații. De asemenea, este important să se rețină că informațiile comunicate unui copil la început vor trebui probabil să fie explicate din nou de mai multe ori pe parcursul întregului proces. În funcție de starea emoțională a copilului, este posibil ca acesta să nu fi înțeles informațiile sau să le fi uitat. Prin urmare, informațiile trebuie comunicate și în etapele ulterioare ale procedurii. Un copil ar trebui, de asemenea, să fie informat în mod clar atunci când cazul său este considerat închis.
- **Limbaj pe înțelesul copilului:** toate informațiile trebuie comunicate într-un limbaj clar și simplu. Trebuie evitat jargonul profesional. Personalul nu ar trebui să presupună că copiii vor înțelege automat termeni specifici precum „tutore”, „asistență juridică” sau „evaluare”. Toți termenii trebuie explicați.
- **Adaptarea informațiilor la diferite grupuri:** informațiile trebuie adaptate la diferitele grupe de vârstă și niveluri de maturitate. De exemplu, modul în care sunt

prezentate informațiile unui copil de 10 ani ar trebui să fie diferit de modul în care aceleași informații sunt comunicate unui tânăr de 16 ani. Copiii mai mari intervievați în cadrul **studiului FRA** au menționat că uneori au sentimentul că polițiștii sau specialiștii din justiție îi tratează ca pe niște copii mici. Din cauza aceasta, au sentimentul că nu sunt luați în serios sau că sunt tratați cu superioritate. În plus, specialiștii ar trebui să asigure adaptarea informațiilor la diferite niveluri de înțelegere, deoarece în unele cazuri copiii pot avea un handicap psihosocial. În astfel de cazuri, se poate solicita intervenția personalului specializat.

- **Verificarea înțelegerii: studiul FRA** a arătat că reprezentanții autorităților au adesea convingerea că au informat bine copiii aflați în grija lor. Cu toate acestea, în realitate, mulți copii nu înțeleg informațiile și le este teamă să ceară clarificări suplimentare. Prin urmare, este important ca personalul să se asigure că copilul a înțeles toate informațiile. Personalul ar trebui să dedice suficient timp fiecărui copil și să îi permită acestuia să adreseze oricât de multe întrebări este necesar.
- **Materiale adaptate copiilor:** materialele scrise sau audiovizuale în diferite limbi pot fi foarte eficiente atunci când se furnizează informații copiilor.

Cei peste 300 de copii intervievați în cadrul **studiului FRA** au definit specialiștii care știu să se poarte cu copiii ca având următoarele caracteristici:

- ✓ zâmbesc și sunt prietenoși, politicoși, veseli, empatici și atenți;
- ✓ iau în serios copiii și situația lor;
- ✓ organizează audierile ca pe niște conversații între două persoane la fel de valoroase;
- ✓ își adaptează abordarea și limbajul la vârsta copiilor, în loc să îi trateze ca pe niște adulți;
- ✓ vorbesc suficient de clar încât copiii să-i poată auzi cum trebuie;
- ✓ ascultă cu atenție;
- ✓ au o atitudine degajată și creează o atmosferă relaxată;
- ✓ vorbesc și despre subiecte mărunte, pentru a face copiii să se simtă în largul lor;
- ✓ sunt calmi și răbdători, nu ridică vocea la copii și nu îi grăbesc;
- ✓ când audiază copii mai mici de 10 ani, folosesc jocuri;
- ✓ oferă pauze;
- ✓ pun la dispoziție alimente, apă și dulciuri;
- ✓ evită să poarte uniforme sau peruci și robe oficiale;

- ✓ folosesc materiale potrivite pentru copii;
- ✓ au experiență și pregătire în lucrul cu copiii;
- ✓ sunt interesați cu adevărat să asculte copiii, le dau posibilitatea să se exprime, sunt disponibili și pot fi contactați oricând în timpul procedurilor.

Unicef – „Let’s Talk”

Unicef a elaborat un ghid practic pentru o comunicare eficientă cu copiii victime ale abuzului și traficului de persoane. Ghidul urmărește procesul unui interviu pas cu pas, discutând scopul, pregătirea, susținerea propriu-zisă a interviului, încheierea, obstacolele în calea comunicării și alte aspecte importante.

Pentru informații suplimentare, consultați: Unicef (2004), „Let’s Talk” (Hai să stăm de vorbă).

Ascultă! Crearea condițiilor propice pentru ca copiii să vorbească și să fie ascultați

Consiliul Statelor de la Marea Baltică a publicat în 2019 îndrumări cu privire la modul în care se pot crea condiții propice pentru ca copiii cu risc de exploatare și de a deveni victime ale traficului de persoane să poată vorbi și să fie ascultați de specialiști. În cadrul procesului de elaborare a ghidului au fost consultați inclusiv copii și tineri care au trecut prin experiențe de exploatare și trafic de persoane.

Pentru informații suplimentare, consultați: Consiliul Statelor de la Marea Baltică (CSMB) (2019), „Creating conditions for children to speak and be heard!” (Crearea condițiilor propice pentru ca copiii să vorbească și să fie ascultați).

Instrumente de colectare a opiniilor copilului cu privire la tutore

Un proiect finanțat de UE a dezvoltat o serie de instrumente practice. Unul dintre aceste instrumente este o fișă de evaluare ușor de utilizat destinată colectării opiniilor copilului cu privire la tutore la sfârșitul tutelei.

Pentru informații suplimentare, consultați „CONNECT Tools” pe [site-ul Connect](#), 2014.

Acțiunea 4: Evaluarea interesului superior al copilului

Asigurarea respectării interesului superior al copilului este primordială în toate procedurile în care sunt implicați copii. Interesul superior al copilului este un principiu de bază al protecției copilului. Este prevăzut la articolul 24 din Cartă și la articolul 3 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), precum și în instrumentele relevante de drept al UE, așa cum se arată în [tabelul 1](#). Interesul superior al copilului trebuie evaluat periodic. Scopul unei evaluări a interesului superior este de a stabili care este cea mai bună opțiune pentru un anumit copil în fiecare etapă a procedurii în care se iau decizii care afectează copilul în cauză – de exemplu, atunci când se decide ce asistență să i se acorde. De obicei, o evaluare a interesului superior nu este o procedură formală.

Articolul 16 alineatul (2) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) prevede că „[s]tatele membre iau măsurile necesare pentru a găsi o soluție durabilă pe baza unei evaluări individuale a intereselor copilului”. În conformitate cu articolul 14 alineatul (1), evaluarea individuală ar trebui să țină seama „de opiniile, nevoile și preocupările [copilului], în scopul găsirii unei soluții durabile pentru [acesta]”. Aceasta este o procedură mai formală, care trebuie consemnată în scris, și este necesară atunci când autoritățile trebuie să decidă asupra unei soluții durabile. Nu există o singură soluție care să se potrivească în toate situațiile. Cea mai potrivită soluție durabilă va depinde de experiențele trecute ale copilului, de circumstanțele cazului său, de tipul specific de exploatare la care a fost supus și de contextul familial.

Evaluarea interesului superior în vederea găsirii unei soluții durabile menționată în [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) constituie o măsură utilă de protecție și pentru copiii care nu au fost identificați drept victime ale traficului de persoane. Implementarea de soluții ad-hoc pentru a asigura un transfer expeditiv al copiilor înapoi în statul membru al UE în care își au reședința obișnuită, fără a evalua în mod corespunzător circumstanțele personale ale copilului, prezintă o multitudine de riscuri. De exemplu, autoritățile ar putea transfera un copil înainte de a stabili probele unei infracțiuni, ceea ce ar face imposibilă acordarea asistenței adecvate copilului victimă și ar împiedica urmărirea penală a infractorului/infractorilor sau un copil ar putea ajunge să fie transferat în același mediu familial în care a fost abuzat sau a devenit victimă a traficului de persoane, cu riscul de a redeveni victimă.

Ce presupune determinarea interesului superior în vederea identificării unei soluții durabile

În general, atunci când instrumentele UE menționează „principiul interesului superior”, acestea nu oferă mai multe detalii despre elementele care definesc acest interes. Nu există o metodologie unică prin care să se determine interesul superior atunci când se caută o soluție durabilă. Se utilizează diverse abordări în diferite state membre ale UE și în diferitele domenii ale protecției copilului.

Prezentul ghid practic oferă mai multe principii directe legate de aspectele „cine”, „când” și „cum” ale cazurilor în care sunt implicați copiii care circulă în UE și care au nevoie de protecție, inclusiv victime ale traficului de persoane. Ghidul de față urmează îndeaproape recomandările Comitetului ONU pentru drepturile copilului.



Ghidul ONU privind interesul superior al copilului

Comitetul ONU pentru drepturile copilului a elaborat orientări cu privire la evaluarea interesului superior, foarte utile pentru autoritățile naționale.

Pentru informații suplimentare, a se vedea: Comitetul ONU pentru drepturile copilului, General comment No 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration [Observația generală nr. 14 (2013) cu privire la dreptul copilului ca interesul său superior să fie considerat primordial], 29 mai 2013, CRC/C/GC/14, secțiunea V, A.

Cine?

Cooperarea transnațională va fi esențială în colectarea tuturor informațiilor necesare pentru determinarea interesului superior al copilului. În multe cazuri, va fi necesară implicarea autorităților pentru protecția copilului din două sau mai multe state membre ale UE în procesul de stabilire a interesului superior al copilului și în deciziile legate de acesta. De regulă, este vorba despre autoritățile statului membru al UE în care se află copilul și autoritățile statului membru al UE de reședință obișnuită a copilului (care, în general, are competența judiciară asupra cazului). În unele cazuri, este posibil să fie necesară implicarea unui alt stat membru al UE. Acest lucru s-ar întâmpla, de exemplu, în cazul în care familia s-a mutat și autoritățile din noul loc de reședință trebuie să evalueze contextul familial. Stabilirea tuturor contactelor necesare între autorități din diferite state membre ale UE se poate realiza, în multe cazuri, prin intermediul autorităților centrale instituite prin [Regulamentul Bruxelles IIa](#).

→ A se vedea și [Acțiunea 7](#): Stabilirea competenței judiciare și cooperarea transnațională.

Evaluarea interesului superior al copilului în vederea identificării unei soluții durabile ar trebui să fie întreprinsă, în general, de o echipă multidisciplinară, formată din personal instruit și condus de specialiști în protecția copilului. Autoritățile trebuie să plaseze copilul în centrul procesului, comunicându-i toate informațiile necesare. Autoritățile ar trebui să acorde o atenție deosebită ascultării copilului și să țină seama de părerile acestuia. Personalul autorității de protecție a copilului ar trebui să se consulte și cu alte autorități, cum ar fi cele din sectorul medical, educativ și de aplicare a legii.

Tutorele ar trebui să joace un rol esențial, comunicând autorităților opiniile sale în legătură cu cazul. Tutorele este o persoană de încredere, care oferă informații copilului și facilitează comunicarea cu acesta ori de câte ori este necesar. Tutorele ar trebui să fie prezent în timpul tuturor interviurilor dacă copilul dorește acest lucru.

Când?

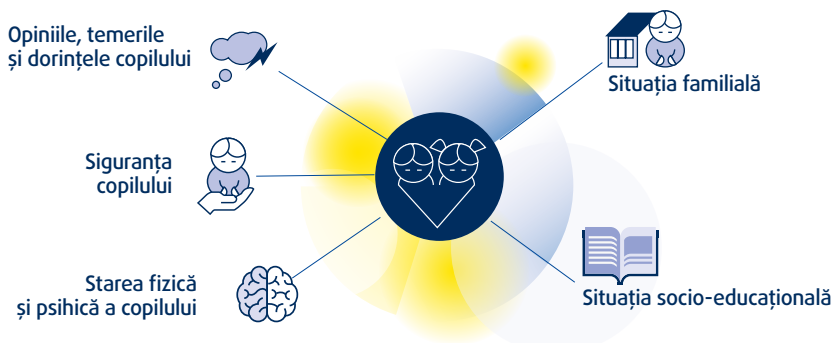
Atunci când se lucrează cu copiii, este important să se ia decizii rapid și la momentul potrivit. Copiii lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție, inclusiv copiii victime ale traficului, pot totuși să aibă nevoie de un anumit timp pentru a căpăta încredere în tutore și în autoritățile de protecție a copilului. Câștigarea unui anumit nivel de încredere este esențială pentru o determinare eficientă a interesului superior.

Pe de altă parte, pot exista cazuri în care reunirea copilului cu familia trebuie să fie prioritară. Prin urmare, un proces lung de recuperare și consolidare a încrederii nu ar fi benefic. Într-un astfel de scenariu, specialistul este cel care trebuie să determine cu exactitate când să inițieze procesul de reunire cu familia în fiecare caz particular. Acest lucru trebuie făcut totuși, în mod obligatoriu, prin consultarea atentă a copilului și a tutorelui.

Cum?

Procesul de evaluare a interesului superior al copilului, cu ascultarea părerilor acestuia, nu ar trebui să aibă un impact traumatizant asupra copilului. Copiii nu apreciază interviurile repetate pe aceleași teme, mai ales atunci când aceste interviuri sunt realizate de fiecare dată cu alt specialist. Din acest motiv, Comitetul ONU pentru drepturile copilului a concluzionat în [General Comment No 12](#) (Observația generală nr. 12) că copiii nu trebuie să fie intervievați mai des decât este necesar. Specialistul va trebui să evalueze situația și să găsească echilibrul just. Evaluarea interesului superior în vederea identificării unei soluții durabile ar trebui să analizeze elementele prezentate în [figura 9](#).

Figura 9: Elemente de luat în considerare la evaluarea interesului superior



Sursă: FRA, 2019

- **Opiniile, temerile și dorințele copilului:** luarea în considerare a părerilor copilului va asigura nu doar respectarea dreptului său de a fi ascultat, ci, de asemenea, indiferent de soluția pentru care se optează, durabilitatea și sustenabilitatea acesteia. De exemplu, copiii care sunt victime ale traficului de persoane sau care au nevoie de protecție ar trebui să fie întrebați dacă doresc sau nu doresc să se întoarcă la familia lor, de ce au plecat de acasă, ce opțiuni de trai își doresc și cine și-ar dori să aibă grijă de ei. De asemenea, copilul poate fi întrebat dacă este mulțumit de tutorele său.

→ A se vedea și *Acțiunea 3: Ascultarea copilului.*

- **Situția familială:** aceasta include stabilirea locului în care se află părinții sau rudele apropiate ale copilului și evaluarea capacității și a disponibilității acestora de a avea grijă de copil. Evaluarea trebuie să identifice dacă un copil are sau nu are un îngrijitor adecvat (părinte, tutore sau alt îngrijitor adult). O astfel de evaluare a familiei ar trebui să determine, de asemenea, dacă familia nu este capabilă sau nu dorește, din motive financiare sau emoționale, să aibă grijă de copil (de exemplu, în cazurile în care familia a fost implicată în exploatarea copilului) sau dacă transferarea copilului poate duce la respingere din cauza stigmatizării sau a dificultăților de reintegrare. În cazul în care transferul către familie nu este posibil, evaluarea ar trebui să ia în considerare, de asemenea, posibilitatea de îngrijire de către membrii familiei extinse sau de plasare într-un mediu de îngrijire substitutiv. În mod alternativ, o agenție publică corespunzătoare din statul membru de reședință obișnuită a copilului poate fi în măsură să îi asigure acestuia îngrijirea și protecția adecvate.

- **Starea fizică și psihică a copilului:** evaluarea ar trebui să analizeze situația de sănătate a copilului și să aprecieze impactul pe care diferitele soluții durabile l-ar putea avea asupra stării copilului și a recuperării acestuia.
- **Situația socio-educțională:** aceasta include condițiile de trai din statul membru al UE în care se află copilul și din statul membru al UE de reședință obișnuită. Evaluarea ar trebui să analizeze, de exemplu, orice discriminare în cazul minorităților etnice. Evaluarea ar trebui să includă aspecte precum condițiile de locuit și accesul la școală sau la formarea profesională. În funcție de durata șederii, se poate include și o evaluare a nivelului de integrare a copilului în țara gazdă.
- **Siguranța copilului:** evaluarea ar trebui să includă riscurile la adresa siguranței copilului și a rudelor acestuia din statul membru/stările membre al(e) UE în care se află copilul și familia acestuia.



În deplină siguranță

UNHCR și Unicef au elaborat un ghid pentru a sprijini statele membre să garanteze respectarea interesului superior al copiilor neînsoțiți și separați de părinți din Europa. Acesta prezintă modul de punere în practică a principiului interesului superior, de la identificarea copilului la monitorizarea unei soluții durabile. Deși sunt specifice contextului copiilor neînsoțiți care provin din afara UE, considerațiile incluse în ghid sunt relevante și pentru copiii care circulă în interiorul UE.

Pentru informații suplimentare, consultați: Unicef/UNHCR (2014), „Safe & Sound” (în deplină siguranță).

Acțiunea 5: Coordonarea tuturor actorilor din statul membru

În funcție de contextul național și de cazul specific, în general vor fi implicate mai multe organisme în furnizarea sprijinului de care are nevoie copilul pentru a-i fi acoperite nevoile imediate de siguranță și protecție. Prezentarea generală din [anexa 4](#) descrie actorii cel mai frecvent implicați.

Fiecare stat membru al UE trebuie să asigure claritatea în ceea ce privește rolul fiecărui organism și mecanismele de coordonare a acestora. Mecanismele de coordonare prestabilite ar trebui să includă, de asemenea, orientări clare legate de coordonarea cu omologii din alte state membre ale UE, în special din statul membru al UE în care copilul și-a avut reședința anterior.

→ A se vedea și **Acțiunea 7: Stabilirea competenței judiciare și cooperarea transnațională.**

Specialiștii ar putea lua în considerare următoarele instrumente de coordonare:

- Mecanisme generale de coordonare care ar putea include, de exemplu, strategii, standarde, proceduri și protocoale de acțiune.
- Mecanisme de sesizare naționale care pot conține protocoale ce definesc rolurile și îndatoririle specifice ale fiecărei persoane sau organizații. Aceste protocoale ar trebui să explice modul de gestionare a cazului și ar putea include, de exemplu: orientări cu privire la modul în care se poate asigura schimbul de informații fără a încălca dreptul la respectarea vieții private și la protecția datelor cu caracter personal, etapele sesizării pentru fiecare tip de caz și punctul de contact din fiecare organizație sau cum se poate lua legătura cu acestea în caz de urgență sau dacă un copil este identificat în timpul nopții.
- Schimbul regulat de informații privind tendințele, inclusiv asigurarea elaborării unor măsuri de prevenire mai specifice.
- Consolidarea capacității comune și instruirea personalului diferitelor organizații, de exemplu, instruire comună pentru poliție și organizațiile de sprijin al victimelor pe tema identificării copiilor care sunt victime.
- Instrumente comune, de exemplu în cazul în care diferite organisme folosesc același sistem de gestionare a cazurilor sau organizează reuniuni periodice de gestionare a cazurilor.
- Evaluarea periodică a coordonării, cu ocazia căreia specialiștii se întâlnesc pentru a revizui, a evalua și a îmbunătăți mecanismele curente de coordonare.



Mecanisme de sesizare naționale pentru sprijinirea victimelor traficului de persoane

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) a elaborat un manual cu orientări privind modul de proiectare și implementare a mecanismelor și structurilor durabile de combatere a traficului de persoane și de sprijinire a victimelor. Manualul oferă, de asemenea, informații despre diferite modele de asigurare a cooperării între organismele guvernamentale și neguvernamentale care lucrează în domeniul combaterii traficului de persoane.

Pentru informații suplimentare, a se vedea: Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) (2004), „National referral mechanisms – joining efforts to protect the rights of trafficked persons: A practical handbook” (Manual practic privind mecanismele de sesizare naționale – coordonarea eforturilor de protejare a drepturilor persoanelor care au devenit victime ale traficului de ființe umane).

Abordarea traficului de persoane ar trebui să facă parte din serviciile centrale de protecție a copilului, fiind integrată inclusiv în legislație, norme, politici publice și orientări. Statele membre ale UE ar trebui să evite gestionarea cazurilor de trafic de persoane în cadrul mai multor sisteme paralele. Prin urmare, este important ca copilul să fie direcționat spre sistemul național de protecție a copilului imediat după identificare. Poliția – care va fi, cel mai probabil, prima autoritate care intră în contact cu copilul – trebuie să asigure direcționarea cât mai promptă a cazului către toate autoritățile și agențiile corespunzătoare, inclusiv către sistemul de protecție a copilului. Aceasta ar asigura o abordare coordonată și holistică. În acest scop, agențiile de aplicare a legii ar trebui să intensifice investigațiile și urmărirea penală a cazurilor de trafic de persoane, precum și să consolideze acțiunile transnaționale de aplicare a legii și cooperarea judiciară în UE și nu numai. Aceste agenții ar trebui, de asemenea, să facă schimb de informații privind profilurile de risc cu alte state membre.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Progrese privind mecanismele de sesizare naționale

Au fost instituite multe mecanisme de sesizare naționale oficiale sau neoficiale în statele membre. Statele depun eforturi pentru ca mecanismele să funcționeze mai bine și mai eficient. S-a raportat o intensificare a cooperării transnaționale, inclusiv cu țări terțe, cu organizații internaționale și cu societatea civilă. În plus, statele membre recunosc faptul că rețelele instituite și cooperarea au redus durata procedurilor, evidențiind sprijinul oferit de finanțarea UE.

Pentru informații suplimentare, a se vedea: Comisia Europeană (2018), Al doilea raport privind progresele înregistrate în combaterea traficului de persoane, p. 9.

O abordare cuprinzătoare a traficului de persoane necesită cooperarea strânsă a unei game largi de actori de la toate nivelurile. Include activități din multiple domenii, inclusiv cel al aplicării legii, gestionarea frontierelor, ocuparea forței de muncă, perspectiva de gen, drepturile copiilor, colectarea datelor și relațiile externe ale UE.

→ *Consultați informații despre raportorii naționali din cele 28 de state membre ale UE pe [site-ul UE privind raportorii naționali](#)*

În conformitate cu articolul 19 din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#), statele membre au desemnat raportori naționali sau mecanisme echivalente. Acestora li se atribuie următoarele sarcini: evaluarea tendințelor în traficul de persoane; măsurarea rezultatelor acțiunilor întreprinse împotriva traficului; și furnizarea de statistici și raportări. La nivelul UE, Coordonatorul UE pentru combaterea traficului de persoane contribuie la asigurarea unui răspuns coordonat și consolidat

la nivelul Uniunii la problema traficului de persoane. Aceasta presupune asigurarea unei cooperări strânse la nivelul UE, în contextul [Rețelei UE de raportori naționali sau mecanisme echivalente](#), al [Platformei europene a societății civile împotriva traficului de persoane](#) și al Rețelei de coordonare a punctelor de contact ale agențiilor UE din cadrul agențiilor UE relevante.

Prezenta secțiune enumeră autoritățile ale căror acțiuni trebuie să fie, în general, coordonate. Pentru fiecare dintre aceste autorități, se precizează diferitele sarcini care le sunt încredințate în mod obișnuit. Aceste sarcini nu se limitează doar la răspunsul imediat, ci includ și etape descrise în cadrul unor acțiuni ulterioare. Cu toate acestea, organizațiile, rolurile și responsabilitățile enumerate mai jos nu sunt exhaustive. Lista oferă numai orientări generale, care ar trebui adaptate la contextul național sau local specific.

Mecanismele de sesizare naționale ar trebui să clarifice cărei autorități îi este încredințată coordonarea generală, ținând seama de rolul pe care îl pot juca autoritățile pentru protecția copilului, împreună cu autoritățile centrale desemnate în temeiul [Regulamentului Bruxelles IIa](#).

1. Autoritățile de aplicare a legii

- Efectuează o evaluare inițială imediată, stabilind dacă copilul ar putea sau nu avea nevoie de protecție sau ar putea să fie chiar victima traficului de persoane. Evaluarea ulterioară este realizată în general de către serviciile de asistență socială sau de protecție a copilului.
- Stabilesc identitatea copilului, inclusiv prin consultarea sistemelor informatice relevante la scară largă la care au acces.
- Obțin informații despre copil, despre adulții însoțitori și alte circumstanțe ale cazului, inclusiv de la agențiile de aplicare a legii din alte state membre ale UE, și analizează oportunitatea cooperării operaționale suplimentare. Europol oferă expertiză și asistență, baze de date centralizate și un canal de comunicare.
- Efectuează evaluarea riscurilor și stabilesc măsuri de protecție, atunci când este necesar, prin consultare cu tutorele și cu serviciile de protecție a copilului.
- Informează un copil care a comis o infracțiune cu privire la dreptul său de a contacta autoritățile consulare ale țării sale de cetățenie, după cum se prevede la articolul 36 din [Convenția de la Viena cu privire la relațiile consulare](#).

- Investighează pe deplin infracțiunile, stabilind inclusiv dacă există un risc potențial și pentru alți copii (sau adulți), în scopul prevenirii și detectării infracțiunilor și a inițierii procedurilor juridice.
- Direcționează copilul către serviciile de protecție a copilului și informează unitatea de poliție specializată care se ocupă de copii și de victimele traficului de persoane sau ale abuzurilor.
- Inițiază operațiuni de localizare a posibilelor victime. Pot exista, de asemenea, situații în care autoritățile de aplicare a legii au localizat doar traficanții și au dovezi, de exemplu sub formă de materiale video sau de imagini, cu privire la existența unor victime care sunt copii. Autoritățile de aplicare a legii și autoritățile judiciare vor iniția, deseori prin coordonare cu Eurojust și cu autoritățile din alte state membre ale UE, anchete suplimentare în scopul localizării victimelor.

2. Serviciile sociale și serviciile de protecție a copilului

- Preiau toate cazurile, în calitate de primă verigă a lanțului de sesizare.
- Deschid și mențin un dosar de caz individual și confidențial pentru fiecare copil.
- Detectează cazurile de copii care au nevoie de protecție atunci când analizează cazurile sociale semnalate de școli, de autoritățile medicale, de vecini sau de alte instituții și persoane.
- Oferă asistență și protecție imediată, direct sau prin intermediul unor ONG-uri sau al altor organizații subcontractate.
- Desemnează sau dispun desemnarea unui tutore temporar.
- Evaluează interesul superior al copilului, pentru a identifica soluții durabile împreună cu tutorele și cu instanța competentă.
- Solicită un raport social de la serviciile sociale din țara de reședință obișnuită, prin intermediul autorităților centrale instituite în temeiul [Regulamentului Bruxelles IIa](#).
- Ascultă copilul și iau în considerare opiniile acestuia în mod regulat.
- Informează și consultă tutorele copilului cu privire la toate acțiunile și deciziile legate de acesta.

- Direcționează copilul către serviciile de asistență și de sprijin adecvate, inclusiv către mecanismele de sesizare naționale în cazul copiilor care sunt victime ale traficului de persoane.

Serviciile de protecție a copilului din țara de reședință obișnuită a acestuia ar trebui să întreprindă următoarele:

- Să localizeze familia copilului și să ia legătura cu aceasta, dacă acest lucru este în interesul superior al copilului.
- Să evalueze situația familiei, precum și situația generală a copilului.
- Să pregătească un raport social pentru serviciile sociale din țara în care se află copilul, raport care poate fi transmis prin intermediul autorităților centrale instituite în temeiul [Regulamentului Bruxelles IIa](#).
- Să discute despre măsurile temporare și soluția durabilă recomandată cu serviciile de protecție a copilului din țara în care se află acesta.
- Să monitorizeze bunăstarea copilului în cazul în care acesta este transferat înapoi în țara sa de reședință obișnuită și să transmită rapoarte în acest sens autorității centrale și altor organisme, dacă este necesar.
- Să direcționeze copilul către serviciile de asistență și de sprijin adecvate, inclusiv către mecanismele de sesizare naționale în cazul copiilor care sunt victime ale traficului de persoane.

3. Tutorele

- Acționează ca principală persoană de contact și verigă de legătură între copil și diferitele servicii sau persoane cu care interacționează acesta.
- Ascultă copilul și ia în considerare opiniile acestuia în mod regulat.
- Acționează ca principala persoană de încredere la care apelează copilul.
- Monitorizează bunăstarea copilului și se asigură că acesta beneficiază de servicii adecvate, inclusiv de consiliere juridică și reprezentare legală gratuită.
- Acționează ca reprezentant legal sau coordonează acțiunile în cazul în care a fost desemnat un avocat în acest sens.
- Colaborează cu serviciile de protecție a copilului în vederea evaluării interesului superior al acestuia și a identificării soluțiilor durabile.

→ A se vedea și *Acțiunea 2: Desemnarea unui tutore*.

4. Autoritățile consulare

- Oferă asistență juridică și de altă natură unui copil reținut pentru săvârșirea unei infracțiuni, în conformitate cu articolul 36 litera (c) din [Convenția de la Viena cu privire la relațiile consulare](#).
- Protejează interesele copilului, în special în ceea ce privește tutela, în conformitate cu articolul 5 din [Convenția de la Viena cu privire la relațiile consulare](#), după ce au fost informate în conformitate cu articolul 37 litera (b) din convenția respectivă.
- Acționează ca legătură între autoritățile celor două state membre ale UE, în deplină coordonare cu autoritățile centrale instituite în temeiul [Regulamentului Bruxelles IIa](#).
- Furnizează datele de contact ale diferitelor autorități din țara de reședință obișnuită (sau fosta țară de reședință obișnuită).
- Fac verificări în sistemele informatice la scară largă relevante la care au drept de acces.
- Oferă sprijin copilului sau specialiștilor și organizațiilor implicate prin furnizarea serviciilor de traducere/interpretariat sau a serviciilor juridice.
- Ajută la căutarea rudelor.
- Obțin documente oficiale și emit documente de călătorie.
- Sprijină specialiștii sau organizațiile implicate prin furnizarea de informații despre legislația în materie de protecție a copilului din țara de reședință obișnuită (sau fosta țară de reședință obișnuită).
- Organizează călătoriile și acoperă (în avans sau prin decontare) costurile acestora.

5. Autoritățile centrale instituite în temeiul Regulamentului Bruxelles IIa

- Acționează ca punct central principal de coordonare a comunicării între statul membru al UE în care se află copilul și statul membru de reședință obișnuită al acestuia. În ceea ce privește solicitările formulate în temeiul regulamentului, autoritatea centrală poate coordona comunicarea dintre serviciile sociale,

judecători și alți specialiști din statele membre ale UE. Funcțiile și sarcinile generale sunt descrise la articolele 53-55 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#).

- Transmit serviciilor de asistență socială sau de protecție a copilului solicitări de rapoarte sociale privind situația generală a copilului.
- Acționează ca legătură între instanțe sau facilitează comunicarea între acestea.
- Furnizează gratuit informații și asistență titularilor răspunderii părintești, în măsura în care acest lucru este în interesul superior al copilului și nu pune copilul în pericol de a redeveni victimă a traficului de persoane sau a exploataării.
- Comunică informații despre legile și procedurile naționale.
- Dacă este necesar, asigură legătura și coordonarea cu tutorele copilului în ceea ce privește solicitările formulate în temeiul regulamentului.
- Sprijină coordonarea organizațiilor naționale implicate într-un caz în ceea ce privește solicitările formulate în temeiul regulamentului.

6. Autoritățile judiciare

- Informează autoritățile consulare ale statului de cetățenie al copilului dacă acest lucru nu s-a întâmplat deja. Articolul 37 litera (b) din [Convenția de la Viena cu privire la relațiile consulare](#) impune autorităților să informeze postul consular cu privire la intenția de a desemna un tutore pentru copil.
- Desemnează un tutore temporar pentru copil.
- Iau legătura cu instanța din statul membru al UE de reședință obișnuită a copilului pentru a decide cu privire la competența judiciară. Acest contact poate fi stabilit prin intermediul autorităților centrale instituite în temeiul [Regulamentului Bruxelles IIa](#) sau prin Rețeaua judiciară europeană și prin rețeaua de judecători de legătură instituită la Haga.
- Decid cu privire la măsuri temporare în instanțele civile.
- Pronunță hotărâri în cauzele în materie de trafic de persoane și alte infracțiuni în instanțele penale.
- Se asigură că copilul are un reprezentant legal și acces la consiliere juridică.
- Analizează probele relevante, inclusiv dacă copilul a fost deja transferat într-un alt stat membru.

În sfârșit, o serie de alte organizații pot juca roluri importante:

- **Organizația Internațională pentru Migrație (OIM)** oferă diferite forme de asistență copiilor care sunt victime ale traficului de persoane, precum sprijinirea transferului copilului, primirea la aeroport, cazarea temporară în țara de destinație, asistență medicală și psihologică, consiliere socială și juridică și granturi pentru reintegrare.
- **International Social Service** poate facilita o serie de contacte, poate pregăti rapoarte sociale cu privire la mediul din care provin copilul și familia acestuia, la cererea instanțelor judecătorești și a autorităților de protecție a copilului, sau poate oferi sprijin pentru transferul copilului.
- Alte organizații ale societății civile pot oferi programe de îngrijire alternativă sau cazare specializată pentru copiii care au nevoie de protecție. Aici sunt incluse în special organizațiile care oferă sprijin victimelor. Dreptul și politicile UE apreciază contribuția importantă a societății civile la lupta împotriva traficului de ființe umane. Directiva UE privind combaterea traficului de persoane menționează în mod explicit rolul important jucat de organizațiile societății civile și solicită statelor membre să colaboreze cu acestea.



Platforma europeană a societății civile împotriva traficului de persoane

Platforma UE a societății civile împotriva traficului de persoane a fost lansată în 2013 și reunește în prezent peste 100 de ONG-uri din întreaga UE și nu numai, care lucrează în domeniul combaterii traficului de persoane. Aceasta este completată de o platformă online, care include la rândul său alte organizații.

Pentru informații suplimentare, consultați site-ul Comisiei Europene.

Acțiunea 6: Răspunsul la nevoile de protecție

Imediat după identificarea unui copil lipsit de îngrijire părintească și care are nevoie de protecție, după o primă evaluare inițială de către serviciile de protecție a copilului și desemnarea unui tutore, copilul va avea dreptul la o serie de servicii de protecție. Acest sprijin ar trebui să acopere necesitățile de bază, cum ar fi adăpostul, precum și nevoile mai specializate, cum ar fi asistența psihosocială și psihiatrică sau asistența medicală în materie de sănătate reproductivă. Sprijinul necesar va depinde de circumstanțele și experiențele specifice ale copilului, precum și de vârsta și genul

acestui, luând în considerare consecințele formei specifice de neglijență, exploatare sau abuz la care a fost supus copilul.

Articolul 27 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#) prevede că „statele părți recunosc dreptul oricărui copil de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială”. Convenția impune statelor membre ale UE să protejeze bunăstarea copilului și să ofere îngrijiri și sprijin adecvate tuturor copiilor care sunt lipsiți de mediul familial, inclusiv copiilor neînsoțiți și, în special, celor care au suferit abuzuri (articolele 19 și 20).

Mai specific, pentru victimele traficului de persoane, articolul 11 alineatul (3) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) impune autorităților statelor membre ale UE să ia măsurile necesare pentru a se asigura că victimelor li se oferă asistență și sprijin. Articolul 11 din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) impune statelor membre ale UE să răspundă nevoilor speciale ale victimelor, inclusiv celor care nu se manifestă decât într-o etapă ulterioară. Nevoile speciale menționate sunt sarcina, starea de sănătate, un handicap, existența unei afecțiuni mentale sau psihologice sau o formă gravă de violență psihologică, fizică sau sexuală la care a fost supusă victima. În sens mai general, victimele infracțiunilor trebuie să aibă acces la serviciile de sprijinire a victimelor, în conformitate cu articolul 8 din [Directiva privind drepturile victimelor](#). Măsurile de asistență și de sprijin prevăzute ar trebui să fie oferite indiferent dacă copiii sunt dispuși sau nu sunt dispuși să coopereze pe parcursul anchetei sau să depună o plângere oficială.

În unele cazuri, acordarea de asistență și sprijin este posibilă doar dacă copilul rămâne în mod legal în țara gazdă. Deși, în temeiul [Directivei privind libera circulație](#), resortisanții UE se pot deplasa liber și pot locui într-un alt stat membru al UE, aceștia au obligația de a se înregistra la autoritățile statului membru respectiv în cazul în care șederea lor depășește trei luni. Pentru a se înregistra, este posibil să li se ceară să îndeplinească anumite condiții prevăzute la articolul 7 din directivă și este posibil inclusiv ca acești resortisanți să nu le poată îndeplini. De exemplu, este posibil ca copilul în cauză să nu fie înscris la școală sau să nu aibă asigurare de sănătate. Atât timp cât nu s-a identificat o soluție durabilă pentru copil și este necesară înregistrarea sa pentru a avea acces la serviciile de sprijin relevante, autoritățile responsabile din statul membru al UE în cauză ar trebui să ia în considerare în mod favorabil extinderea dreptului de ședere al copilului.

În orice caz, copilul trebuie să fie informat în legătură cu opțiunile de asistență și să fie consultat cu privire la nevoile și opțiunile sale imediate. [Directiva UE privind](#)

combaterea traficului de persoane (articolul 14) și Directiva privind combaterea exploatării sexuale a copiilor (articolul 19) stabilesc obligația de a ține cont de opiniile copilului atunci când se decide asupra măsurilor specifice de sprijin pentru acesta.

Protecția unui copil lipsit de îngrijire părintească și identificat ca având nevoie de protecție într-un alt stat membru al UE decât statul său de origine va implica adesea decizii privind plasarea instituțională în regim de urgență. Aceasta va necesita aplicarea **Regulamentului Bruxelles IIa**. În conformitate cu articolul 20 din Regulamentul Bruxelles IIa, statul membru în care se află copilul poate adopta măsurile de protecție de urgență prevăzute de legislația sa națională, indiferent dacă un alt stat membru al UE are sau nu are competență pentru soluționarea cauzei pe fond. Măsurile inițiale de urgență pentru acoperirea nevoilor imediate vor necesita reevaluare și adaptare regulată, în special dacă nu s-a efectuat o evaluare individuală inițială adecvată din cauza caracterului urgent al cazului sau dacă circumstanțele s-au schimbat.

→ A se vedea și **Acțiunea 7: Stabilirea competenței judiciare și cooperarea transnațională**.

Tabelul 4 prezintă o imagine de ansamblu a asistenței la care au dreptul copiii care au nevoie de protecție, inclusiv copiii care sunt victime ale traficului de persoane, în conformitate cu **Convenția cu privire la drepturile copilului** și cu instrumentele de drept al UE în materie de drepturi ale victimelor și de justiție penală.

Tabelul 4: Referințe în instrumentele internaționale, regionale și ale UE

Instrumentul	Servicii de cazare	Educație	Asistență medicală	Sprijin psihologic	Localizarea familiei	Siguranță	Evaluare individuală
Instrumente internaționale și regionale							
Convenția cu privire la drepturile copilului	Articolul 27	Articolul 19, articolul 23 alineatele (3) și (4), articolul 24 alineatul (2) literele (e) și (f), articolele 28, 29, 32 și 33	Articolele 17, 23, 24, 25 și 39	Articolele 23 și 39	Articolul 22 alineatul (2)	Articolele 3 și 19	—

Instrumentul	Servicii de cazare	Educație	Asistență medicală	Sprijin psihologic	Localizarea familiei	Siguranță	Evaluare individuală
Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane	Articolul 12 alineatul (1) litera (a)	Articolul 12 alineatul (1) litera (f) și alineatul (4)	Articolul 12 alineatul (1) litera (b) și alineatul (2)	–	Articolul 10 alineatul (4) litera (c)	Articolul 12 alineatul (2)	Articolul 12 alineatul (7)
Convenția Consiliului Europei (Convenția Lanzarote)	–	Articolul 6	Articolul 14 alineatul (4)	Articolul 14 alineatele (1) și (4)	–	Articolul 5, articolul 14 alineatul (3), articolul 31 alineatul (1) literele (b) și (f)	Articolul 14 alineatul (1)
Instrumente ale UE							
Directiva UE privind combaterea traficului de persoane	Articolul 11 alineatul (5)	Considerentele 6, 22 și 25; articolul 14 alineatul (1)	Considerentele 12, 20 și 25; articolul 11 alineatul (7)	Considerentul 22; articolul 11 alineatul (5)	–	Considerentul 18; articolul 11 alineatul (5)	Considerentele 18, 19, 20 și 23; articolul 12 alineatele (3) și (4), articolele 14 și 16

Instrumentul	Servicii de cazare	Educație	Asistență medicală	Sprijin psihologic	Localizarea familiei	Siguranță	Evaluare individuală
Directiva privind drepturile victimelor	Consideren- tul 38; artico- lul 9	Consi- deren- tul 62; artico- lul 26 aline- atul (2)	Consi- deren- le 9, 56 și 64	Consi- deren- tele 38 și 39; artico- lul 4 ali- nea- tul (1) litera (a), artico- lul 9 ali- nea- tul (1) litera (c)	—	Consi- deren- tele 38 și 52; artico- lul 9 ali- nea- tul (3), artico- lul 12	Consi- deren- le 55, 56, 58, 59 și 61; artico- lul 1, arti- colul 2 ali- neatul (2) litera (a), artico- lul 21 ali- neatul (1), articole- le 22 și 23
Directiva privind combaterea exploatarea sexuală a copiilor	—	Consi- deren- tul 34; artico- lul 23	Consi- deren- tul 36	Consi- deren- tele 31 și 37	—	—	Articolul 19

Notă: — = nu se aplică.

Sursă: FRA, 2019

Servicii de cazare

Articolul 27 din Convenția cu privire la drepturile copilului recunoaște dreptul oricărui copil de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală și socială. Aceasta include condiții de locuit corespunzătoare.

Mai specific, pentru victimele traficului de persoane, articolul 11 alineatul (5) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) impune statelor membre să asigure cazarea adecvată și sigură. Cazarea trebuie să fie potrivită pentru copilul în cauză, luând în considerare vârsta și genul acestuia, riscurile și nevoile sale speciale (cum ar fi handicapul sau traumele). Copiii lipsiți de îngrijire părintească nu trebuie cazați împreună cu adulți neînrușiți, chiar dacă ar putea împărtăși experiențe similare cu aceștia (de exemplu, fete și femei care sunt victime ale exploatarea sexuală). Tipurile de cazare pot include, de exemplu, case de plasament familial, centre de plasament instituțional sau adăposturi sigure specializate.

Siguranța este un aspect important de evaluat atunci când se caută cea mai potrivită cazare. Copilul poate fi încă sub influența persoanei responsabile pentru exploatarea sa sau pentru traficul de persoane căruia i-a căzut victimă sau făptuitorul poate încerca să ia legătura cu el. Autoritățile de aplicare a legii vor trebui să evalueze situația și nevoile de siguranță ale copilului. În unele cazuri, poate fi necesară cazarea într-un adăpost specializat pentru victimele copii. Aceste adăposturi sunt amplasate în general în locuri secrete, pentru a proteja copiii de făptuitor și de rețeaua sa. Astfel de adăposturi sunt monitorizate atent, iar accesul în ele este restricționat.

Având în vedere preocupările în materie de siguranță, precum și considerațiile privind interesul superior, copilul poate fi cazat inițial, în circumstanțe excepționale, într-un spațiu care îl privează de libertate. Protejarea copilului sau prevenirea sustragerii acestuia trebuie totuși să fie echilibrate în raport cu exercitarea altor drepturi ale copilului, cum ar fi dreptul la libertate. Privarea unui copil de libertate este legală doar în cazuri cu totul excepționale.

Educație

Articolul 28 din Convenția cu privire la drepturile copilului recunoaște dreptul copilului la educație. Educația ar trebui să fie asigurată cât mai devreme, pentru a facilita recuperarea victimei și normalizarea vieții cotidiene a acesteia.

Pentru victimele traficului de persoane, articolul 14 alineatul (1) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) stabilește că „[i]ntr-un termen rezonabil, statele membre asigură accesul la educație al copiilor victime ale traficului de persoane și al copiilor victimelor cărora li se acordă asistență și sprijin în temeiul articolului 11, în conformitate cu dreptul intern al statelor membre”.

Copilul, tutorele, autoritățile de protecție a copilului și personalul adăpostului ar trebui să decidă împreună dacă copilul este pregătit pentru a participa la anumite activități educaționale sau pentru a frecventa sistemul de învățământ normal. Aceasta va depinde de starea psihologică a copilului, de cunoașterea limbii locale, de educația anterioară și de durata preconizată a șederii. Cu toate acestea, statele membre ale UE ar trebui să faciliteze accesul la activități școlare cât mai curând posibil, pentru a promova recuperarea, pentru a îmbunătăți stima de sine a copilului și pentru a-l ajuta să dobândească controlul asupra vieții și viitorului său.

În cazurile în care este evident că copilul va fi transferat în statul membru al UE de reședință obișnuită într-o perioadă foarte scurtă (de exemplu, 1 sau 2 luni), eforturile

ar trebui să se concentreze pe pregătirea integrării educaționale a copilului în statul membru al UE în care va fi transferat. Aceste eforturi includ, de exemplu, înscrierea copilului la școală sau la o instituție de formare profesională, activități pregătitoare cu părinții pentru a facilita integrarea școlară, abordarea altor dificultăți practice legate de taxele școlare, transport etc.

Furnizorii de servicii ar trebui, de asemenea, să faciliteze accesul copilului la activități de recreere, inclusiv jocuri și activități recreative adecvate vârstei, gradului de maturitate și intereselor copilului. Acest lucru este important în special pentru copiii care, foarte probabil, vor fi transferați în curând într-un alt stat membru. Aceste activități ar trebui să fie oferite în spațiile de cazare sau în comunitate, după caz, și ar trebui să aibă ca scop facilitarea comunicării și a interacțiunilor copilului cu colegii și cu comunitatea locală. Asigurarea menținerii unei astfel de rutine zilnice va sprijini recuperarea copilului.



Orientările ONU pentru îngrijirea alternativă a copiilor

Adunarea generală a ONU a adoptat orientări cu privire la îngrijirea alternativă a copiilor. Acestea prevăd principii internaționale pentru prevenirea separării familiei, reîntregirea familiei, modele alternative de îngrijire, monitorizarea și asistența pentru îngrijire ulterioară. Orientările se aplică tuturor entităților publice și private și tuturor persoanelor implicate în mecanismele de sprijin destinate unui copil care are nevoie de îngrijire în timp ce se află într-o altă țară decât țara sa de reședință obișnuită (punctul 140).

Pentru informații suplimentare, a se vedea: Adunarea generală a ONU, „Guidelines for the alternative care of children” (Orientările pentru îngrijirea alternativă a copiilor), rezoluție adoptată la 18 decembrie 2009.

Asistență medicală

Articolul 24 din Convenția cu privire la drepturile copilului consacră dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă. Autoritățile ar trebui să răspundă nevoilor de sănătate pe termen scurt și lung ale copilului, inclusiv nevoile de recuperare fizică și de asistență psihologică sau psihiatrică în cazurile de tulburare de stres posttraumatic.

Pentru victimele traficului de persoane, articolul 11 alineatul (5) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) impune statelor membre să ofere tratamentul medical necesar, inclusiv asistență psihologică. Articolul 11 alineatul (7) impune, de asemenea, acordarea de asistență victimelor cu necesități speciale,

inclusiv necesități care au la bază starea de sănătate, un handicap sau existența unei afecțiuni mentale sau psihologice.

Îngrijirea psihosocială este vitală pentru recuperarea copiilor care au suferit orice tip de abuz. Acest lucru poate fi valabil în special pentru copiii ai căror părinți au jucat un rol în exploatarea sau abuzul asupra acestora. Alte servicii de asistență medicală, cum ar fi programele de dezintoxicare pentru copiii consumatori de droguri, pot fi, de asemenea, necesare ca măsuri imediate de urgență în statul membru al UE unde este găsit copilul. În plus, ar putea fi necesare mai multe măsuri pe termen lung după stabilirea reședinței copilului.

Este posibil ca nevoile psihologice ale copiilor să devină evidente doar într-o etapă ulterioară, după ce personalul de specialitate a câștigat încrederea copilului și acesta este dispus să dezvăluie mai multe informații despre experiența sa. Copiii care întâmpină dificultăți de comportament se pot automutila sau pot deveni agresivi față de specialiști sau față de alți copii. De asemenea, pot respinge normele de disciplină sau orice tip de interacțiune cu alte persoane. Specialiștii care oferă servicii copiilor ar trebui să fie instruiți corespunzător și să fie în măsură să ofere asistență de protecție copiilor care se confruntă cu aceste tipuri de dificultăți comportamentale.

Fetele și băieții ar trebui să aibă acces la serviciile de sănătate reproductivă, conform recomandărilor Comitetului pentru drepturile copilului din *General comment No. 15 on the right of the child to the enjoyment of the highest attainable standard of health* (Observația generală nr. 15 privind dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă). Acest lucru ar trebui să se aplice în special copiilor care sunt victime ale abuzului sau exploatării sexuale, pentru a preveni eventualele boli cu transmitere sexuală sau pentru a le trata. În cazul fetelor care sunt victime ale abuzului sexual, accesul la serviciile de sănătate reproductivă este esențial, în special în cazul unei sarcini. Copiilor trebuie să li se ofere posibilitatea de a opta să fie îngrijiți de un cadru medical bărbat sau femeie.

Studiul privind dimensiunea de gen a traficului de ființe umane

Studiul privind dimensiunea de gen a traficului de ființe umane a evidențiat faptul că „[t]raficul de persoane reprezintă o gravă infracțiune și încălcare a drepturilor omului, cu consecințe teribile pe termen lung pentru victimele sale. Victimele traficului de persoane în vederea exploatării sexuale se confruntă cu abuzuri sexuale brutale, care provoacă daune grave sănătății și bunăstării persoanei. Această violență sexuală poate provoca leziuni vaginale la femei, care au ca rezultat rate mari de infecție cu boli cu transmitere

sexuală și riscul de contractare a virusului HIV, precum și rate mari de incidență a tulburării de stres posttraumatic, a anxietății și a depresiei. Victimele trăiesc cu teama de repercusiuni asupra lor și/sau a familiilor lor în cazul în care încearcă să se salveze; în plus, procentul victimelor care reușesc să se salveze, dar ajung ulterior din nou în rețeaua de trafic, este ridicat”. Studiul menționează de asemenea că „[d]aunele în materie de sănătate mintală provocate de manipulare și acostare, constrângere, amenințări, izolare, violența zilnică normalizată, consumul de droguri și trauma de a deveni victimă a traficului în scopul exploatării sexuale sunt severe și de durată”.

Comisia Europeană (2015), Study on the gender dimension of trafficking in human beings (Studiul privind dimensiunea de gen a traficului de ființe umane).

Localizarea familiei

Familia este unitatea fundamentală a societății și reprezintă mediul natural pentru dezvoltarea și bunăstarea membrilor săi, în special a copiilor. Dreptul copilului la viața de familie trebuie să fie protejat pe deplin. Prevenirea separării familiei și păstrarea unității familiale sunt componente importante ale fiecărui sistem de protecție a copilului. Conform articolului 9 alineatul (3) din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), în cazuri de separare, copilul are dreptul de a întreține relații personale și contacte directe cu părinții și cu membrii familiei sale, exceptând cazul în care acest lucru contravine interesului superior al copilului. Opiniile copilului și ale tutorelui trebuie luate în considerare în timpul procesului. În general, în funcție de vârsta și de gradul de maturitate al copilului, autoritățile ar trebui să îi solicite consimțământul pentru a lua legătura cu familia.



Studiul privind grupurile cu risc ridicat de a deveni victime ale traficului de persoane

„Deși îndepărtarea unui copil din familia sa este, fără îndoială, o acțiune de ultimă instanță, în cazurile în care familia în sine este un mediu disfuncțional și este implicată în exploatarea copilului, accentul ar trebui pus pe depistarea timpurie a problemei și pe furnizarea unor soluții alternative de îngrijire.”

Consultați: Comisia Europeană (2015), Study on high-risk groups for trafficking in human beings (Studiul privind grupurile cu risc ridicat de a deveni victime ale traficului de persoane), p. 85.

Interesul superior al copilului, consultarea acestuia și promptitudinea sunt principii importante ale procesului de localizare a familiei. Înainte de a face eforturi pentru a restabili contactul copilului cu familia, autoritățile ar trebui să evalueze capacitatea părinților, pentru a se asigura că aceștia nu vor pune copilul în pericol și că nu a existat nicio implicare a părinților în traficul de persoane sau în abuzul inițial căruia i-a căzut victimă copilul. Atunci când se localizează familia, trebuie să se determine cu atenție

cât de multe informații despre experiența de victimă a traficului suferită de copil ar trebui să fie împărtășite familiei. Anumite informații ar putea expune familia și copilul unor pericole din partea traficantilor. Alte informații, precum cele legate de exploatarea sexuală, ar putea stigmatiza copilul în fața familiei și a întregii comunități. De asemenea, trebuie analizate cu atenție situațiile riscante precum cea în care familia se confruntă cu presiunea unei îndatorări în relația cu traficantii.

Procesul de localizare a familiei intră, în general, în responsabilitatea serviciilor sociale sau de protecție a copilului, în strânsă colaborare cu tutorele. Autoritățile pentru protecția copilului din diferite state membre ale UE vor trebui să coopereze pentru a evalua situația familiei în cazurile în care copilul și familia se află în state membre diferite ale UE. În cazul copiilor care circulă pe teritoriul UE, autoritățile centrale instituite în temeiul [Regulamentului Bruxelles IIa](#) ar fi în măsură să faciliteze contactul și să solicite direct serviciilor de protecție a copilului din statul membru relevant al UE să întocmească un raport privind situația socială a copilului. În anumite cazuri, autoritățile centrale ar putea fi, de asemenea, însărcinate cu informarea părinților cu privire la situația copilului, cu excepția cazului în care acest lucru ar contraveni interesului superior al copilului. În plus, copilul trebuie să fie informat despre eforturile de localizare a familiei sale.

Siguranță

Articolul 19 din Convenția cu privire la drepturile copilului impune statelor să ia măsuri în vederea protejării copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare sau abuz, fizic sau mental, de abandon sau neglijență, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuz sexual. Autoritățile sunt responsabile pentru garantarea siguranței copilului. Aceasta include atât crearea unui mediu propice recuperării, cât și prevenirea repetării unei situații de abuz sau de exploatare.

Pentru victimele traficului de persoane, articolul 11 alineatul (5) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) și, în sens general, pentru victimele oricărei infracțiuni, articolul 9 alineatul (3) din [Directiva privind drepturile victimelor](#) impun autorităților să ofere victimei o cazare sigură. În contextul serviciilor de justiție reparatorie, articolul 12 din [Directiva privind drepturile victimelor](#) prevede măsuri de protecție a victimei împotriva victimizării secundare și repetate, precum și a intimidării și răzbunării.

Autoritățile de aplicare a legii, împreună cu tutorele și cu serviciile de protecție a copilului, ar trebui să efectueze o evaluare inițială a securității. Dacă este necesar, ar trebui

consultate și alte persoane sau instituții, cum ar fi specialiștii din domeniul sănătății și personalul adăpostului. Evaluarea securității trebuie repetată și actualizată periodic. Responsabilii care stabilesc soluția durabilă vor avea, de asemenea, nevoie de o evaluare specifică a riscurilor cu privire la circumstanțele din țara de reședință obișnuită.

→ A se vedea și *Acțiunea 9: Identificarea și implementarea unor soluții durabile.*

Listă de verificare: elementele esențiale ale evaluării riscurilor

- ✓ Informați copilul cu privire la scopul evaluării riscurilor și verificați dacă a înțeles despre ce este vorba.
- ✓ Asigurați-vă că copilul este ascultat și că opiniile sale sunt luate în considerare în funcție de vârsta sa, de gradul său de maturitate și de circumstanțele specifice ale cazului.
- ✓ Asigurați-vă că sunt identificate riscurile specifice genului, de exemplu cele legate de tipul de exploatare sau de abuz suferit.
- ✓ Luați măsuri suplimentare pentru a aborda vulnerabilitatea specifică a fetelor și băieților cu handicap.
- ✓ Luați în considerare nevoile suplimentare în cazurile copiilor care sunt persoane lesbiene, gay, bisexuale, transgen sau intersexuale.
- ✓ Oferiți copilului posibilitatea de a opta ca specialistul care efectuează evaluarea riscurilor să fie bărbat sau femeie, în special în cazurile de abuz sau exploatare sexuală.
- ✓ Colectați informații despre făptuitori și asociații lor și despre rețeaua copilului, inclusiv despre adulții care îl însoțesc, membrii familiei extinse din țara unde se află copilul și alți copii cu care ar fi putut să interacționeze acesta.
- ✓ Evaluați nivelul de amenințare la adresa securității și recomandați acțiunile preventive corespunzătoare (de exemplu, în ceea ce privește cazarea, accesul la copil, contactul acestuia cu membrii familiei etc.).
- ✓ Evaluați în mod regulat riscul ca copilul să se sustragă și luați măsuri preventive în acest sens. Stabilirea unei relații de încredere și asigurarea unei îngrijiri de înaltă calitate constituie cea mai bună modalitate de a preveni dispariția copiilor.
- ✓ Anunțați imediat poliția și alte autorități relevante dacă copilul a dispărut.
- ✓ Actualizați evaluarea de securitate și consemnați orice modificări sau informații noi care vă parvin.



Manual pentru practicienii din sistemul de justiție penală

Biroul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) a elaborat un manual practic destinat să ofere asistență practicienilor din sistemul de justiție penală în ceea ce privește acțiunile de prevenire a traficului de persoane, protecția victimelor acestuia, urmărirea penală a infractorilor și cooperarea internațională necesară pentru atingerea acestor obiective. Manualul conține 14 module. Modulul 5 se concentrează pe evaluarea riscurilor și pe aspectele esențiale care trebuie luate în considerare la efectuarea evaluărilor de risc.

Pentru informații suplimentare, consultați: UNODC (2009), „Anti-human trafficking manual for criminal justice practitioners” (Manualul privind combaterea traficului de persoane pentru practicienii din sistemul de justiție penală).

Acțiunea 7: Stabilirea competenței judiciare și cooperarea transnațională

Statele au obligația de a proteja toți copiii aflați în jurisdicția lor. Aceasta necesită clarificarea statului competent, a tipului de măsuri care trebuie adoptate și a momentului potrivit pentru adoptarea lor. Pentru aceasta, statele membre ale UE trebuie să coopereze între ele.

Stabilirea competenței judiciare este doar unul dintre scopurile care necesită mecanisme eficiente de cooperare între statele membre ale UE. Autoritățile polițienești și judiciare trebuie să coopereze pentru a face față în mod eficient criminalității transnaționale. Fără cooperare între statul membru al UE unde se află copilul și statul membru al UE de reședință obișnuită al acestuia, în cele mai multe cazuri va fi dificil să se evalueze interesul superior al copilului și să se decidă care este cea mai potrivită soluție durabilă.



Sistemele de protecție a copilului au nevoie de mecanisme de cooperare transnațională

„Având în vedere prezența crescândă a copiilor aflați în situații transfrontaliere în care este nevoie de măsuri de protecție a copilului, se vor intensifica următoarele eforturi: clarificarea rolurilor și a responsabilităților, obținerea informațiilor necesare din țara de origine, asigurarea unui punct focal național pentru aspecte de protecție a copilului, adoptarea de proceduri/orientări/protocoale/procese, de exemplu, pentru transferul responsabilității în contextul procedurilor de azil (Regulamentul Dublin) sau atunci când se iau în considerare plasamente de îngrijire din afara țării sau localizarea familiei și protecția în cazurile de trafic de copii.”

Comisia Europeană (2015), „Reflection paper on integrated child protection systems” (Document de reflecție privind sistemele integrate de protecție a copilului), principiul 7.

Specialiștii pot utiliza o serie de mecanisme de cooperare între statele membre ale UE, care au fost stabilite prin lege sau prin practică. Acestea sunt împărțite în mecanisme de drept civil și penal.

Aspecte de drept civil, inclusiv protecția copilului

Conform articolului 2 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), statele părți se angajează să respecte și să garanteze drepturile stabilite în această convenție tuturor copiilor din jurisdicția lor, fără discriminare și indiferent de statutul copilului.

Exercitarea drepturilor copiilor

„Obligațiile statului în temeiul convenției se aplică în interiorul unui stat, inclusiv în ceea ce privește copiii care intră în jurisdicția statului respectiv în timp ce încearcă să intre pe teritoriul țării. Prin urmare, exercitarea drepturilor nu se limitează la copiii care sunt cetățeni ai unui stat parte și, prin urmare – cu excepția cazului în care convenția prevede altfel – protecția trebuie să fie disponibilă inclusiv copiilor care solicită azil, copiilor refugiați și copiilor migranți, indiferent de cetățenia lor, de statutul de imigrant sau de apatrid.”

Comitetul ONU pentru drepturile copilului (2005), [General Comment No 6 on the treatment of unaccompanied children \(Observația generală nr. 6 privind procedurile destinate copiilor neînsoțiți\)](#), punctul 12.

Acest lucru înseamnă că fiecare copil are dreptul la anumite măsuri imediate de protecție în statul membru al UE în care se află, cum ar fi asigurarea adăpostului, a hranei sau a asistenței medicale, până când se evaluează detaliat situația copilului și se găsește o soluție durabilă.

Dreptul UE în domeniul justiției civile – mai exact [Regulamentul Bruxelles IIa](#) – și dreptul internațional privat determină dacă instanțele dintr-un anumit stat membru al UE au competența de a lua măsuri de protecție a copilului în situații transnaționale care implică mai multe state membre. Regulamentul reflectă principiile [Convenției de la Haga din 1996](#), care prevede, de asemenea, reguli prin care se determină dacă autoritățile unei anumite părți contractante au competența de a lua astfel de măsuri în situații cu o componentă transfrontalieră. Statele membre ale UE trebuie să aplice regulamentul, nu convenția, în cazul în care copilul în cauză își are reședința obișnuită într-un stat membru al UE.

Reguli de stabilire a jurisdicției

Articolul 8 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#) stabilește, ca regulă generală, că instanțele din statul membru al UE în care copilul își are „reședința obișnuită” au competența de a lua măsuri pentru protejarea copilului. Această dispoziție reflectă articolul 5 din [Convenția de la Haga din 1996](#), potrivit căruia autoritățile statului contractant de reședință obișnuită a copilului au competența de a lua măsuri de protecție pentru copilul respectiv. Dacă nu se poate identifica reședința obișnuită a copilului sau copilul este refugiat sau strămutat la nivel internațional, autoritățile din statul membru în care se află copilul au competența de a lua măsuri de protecție a acestuia (articolul 13 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#)). Un temei similar al competenței judiciare, bazat pe prezența copilului pe teritoriul unui stat contractant, este prevăzut la articolul 6 din [Convenția de la Haga din 1996](#). Drept urmare, dacă nu se poate stabili că reședința obișnuită a unui copil se află pe teritoriul unui stat membru al UE, se va aplica [Convenția de la Haga din 1996](#). A se vedea figura 10 privind regulile de stabilire a competenței judiciare.

În ceea ce privește copiii neînsoțiți care sunt victime ale traficului de persoane, articolul 16 alineatul (2) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) prevede că statul membru care identifică o victimă trebuie să ia măsurile necesare pentru a găsi o soluție durabilă.

[Regulamentul Bruxelles IIa](#) menționează competența unei „instanțe”, dar această referire include orice autoritate care are competență în probleme care intră sub incidența regulamentului, cum ar fi autoritățile sociale și de protecție a copilului [a se vedea articolul 2 alineatul (1) din [regulament](#) și [Ghidul practic](#) pentru aplicarea [Regulamentului Bruxelles IIa](#)].

Figura 10: Reguli de stabilire a competenței judiciare în cazurile de protecție a copilului



Sursă: FRA, 2019

În mod excepțional, articolul 15 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#) permite, de asemenea, transferul de competență către o instanță mai bine plasată pentru a soluționa cauza.

Pentru ca transferul de competență să fie legal, copilul ar trebui să aibă o legătură cu statul membru respectiv, iar transferul ar trebui să fie în interesul superior al copilului. Există o legătură cu un stat membru al UE dacă:

- copilul a dobândit reședința obișnuită în respectivul stat după ce a fost sesizată instanța de origine; sau
- în acest stat membru se află fosta reședință obișnuită a copilului; sau
- copilul este resortisant al acestui stat membru; sau
- unul dintre titularii răspunderii părintești își are reședința obișnuită în acest stat membru; sau
- copilul deține bunuri în acest stat membru și cauza se referă la măsurile de protecție a copilului în ceea ce privește administrarea, conservarea sau dispoziția cu privire la aceste bunuri.

Promovarea cooperării transnaționale între judecători

„Articolul 15 prevede că instanțele judecătorești cooperează, în mod direct sau prin intermediul autorităților centrale, în scopul transferului. Pentru judecătorii în cauză, comunicarea poate fi deosebit de utilă pentru a aprecia dacă, într-o anumită cauză, cerințele pentru efectuarea unui transfer sunt îndeplinite, în special dacă acesta ar fi în interesul superior al copilului. În cazul în care cei doi judecători vorbesc și/sau înțeleg o limbă comună, aceștia nu ar trebui să ezite să se contacteze reciproc în mod direct prin telefon sau e-mail. Alte forme de tehnologii moderne pot fi utile, cum ar fi apeluri în conferință. În cazul în care există dificultăți lingvistice, judecătorii pot recurge la interpreți, în măsura în care resursele permit acest lucru. De asemenea, autoritățile centrale vor avea posibilitatea de a oferi asistență judecătorilor.”

Comisia Europeană (2016), Ghid practic pentru aplicarea Regulamentului Bruxelles IIa, p. 36.

În unele cazuri, se inițiază proceduri judiciare cu privire la același copil în diferite state membre ale UE. În acest caz, articolul 19 alineatul (2) din **Regulamentul Bruxelles IIa** prevede că, dacă cele două proceduri au aproximativ același obiect, în principiu, instanța care a fost sesizată prima va soluționa cauza. Instanța care a fost sesizată a doua trebuie să suspende din oficiu judecata și să aștepte ca cealaltă instanță să hotărască dacă are competență în cazul respectiv. Dacă prima instanță se consideră competentă, a doua instanță trebuie să își decline competența.

Cum se stabilește reședința obișnuită

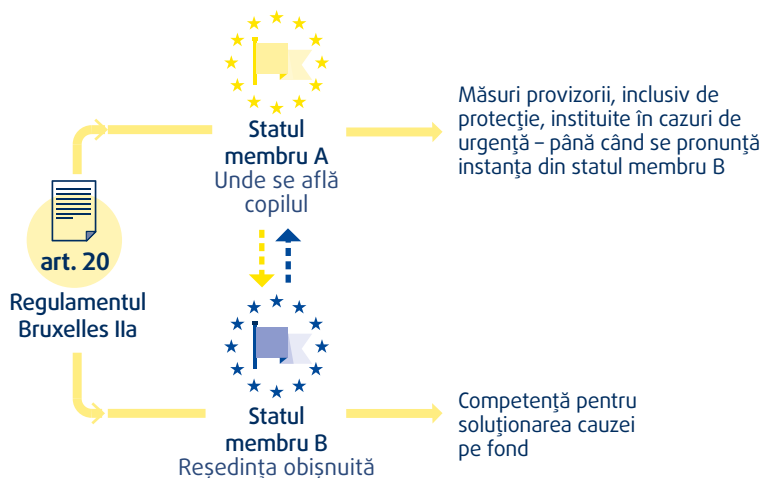
Termenul „reședință obișnuită” nu este definit de [Regulamentul Bruxelles IIa](#) și trebuie stabilit pe baza tuturor circumstanțelor specifice fiecărui caz în parte. Pot exista cazuri clare, în care reședința obișnuită este stabilită ca fiind locul unde trăia copilul înainte de a se deplasa.

Există însă cazuri în care stabilirea reședinței obișnuite nu este atât de simplă. De exemplu, un copil care este originar dintr-un stat membru al UE poate să locuiască într-un alt stat membru al UE de o anumită perioadă, dar fără a fi integrat în structurile sociale, educaționale și de altă natură ale respectivului stat sau copilul poate să fi locuit în mai multe state membre ale UE în paralel în ultimii ani, deplasându-se din unul în altul.

Măsuri de protecție provizorii

Articolul 20 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#) permite unui stat membru al UE să ia măsuri provizorii, inclusiv de protecție, în ceea ce privește o persoană, chiar dacă competența judiciară pentru soluționarea cauzei pe fond aparține unui alt stat membru al UE. În acest fel, statelor membre ale UE li se permite să ia măsuri de urgență imediate pentru a proteja un copil. Aceste măsuri sunt temporare, iar efectul lor este limitat la statul membru în care au fost adoptate. Autoritățile statului în care se află copilul ar trebui să comunice cu autoritățile statului de reședință obișnuită pentru a stabili cele mai potrivite soluții pe termen lung pentru copil. [Figura 11](#) prezintă relațiile dintre cele două state membre ale UE implicate. Măsurile provizorii ar trebui să fie în interesul menținerii bunăstării și protecției copilului și să promoveze interesul superior al copilului.

Figura 11: Măsuri provizorii în conformitate cu articolul 20 din Regulamentul Bruxelles IIa



Sursă: FRA, 2019

Trebuie să existe o distincție clară între măsurile provizorii aferente unui caz urgent (care sunt luate de țara în care se află copilul) și măsurile generale (care ar trebui luate, în conformitate cu regula generală, de țara de reședință obișnuită a copilului). Astfel, trebuie să se stabilească ce țară are competență judiciară în acest caz.

Figura 12 oferă exemple ilustrative care arată diferența dintre măsurile provizorii și cele generale. Printre exemplele de măsuri de protecție provizorii se numără desemnarea unui tutore temporar sau instituirea măsurii de plasament familial.

Figura 12: Exemple ilustrative de măsuri provizorii și definitive



Sursă: FRA, 2019

Atunci când autoritățile statului membru al UE în care se află copilul și ale statului membru al UE în care acesta își are reședința obișnuită analizează aspectele legate de competența judiciară și de protecția copilului pe termen lung, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial. Pentru a preveni cazurile în care copilul ar putea să redevină o victimă a traficului de persoane sau a altor infracțiuni, ar trebui să se acorde prioritate celui mai sigur și mai protector mediu pentru copil.

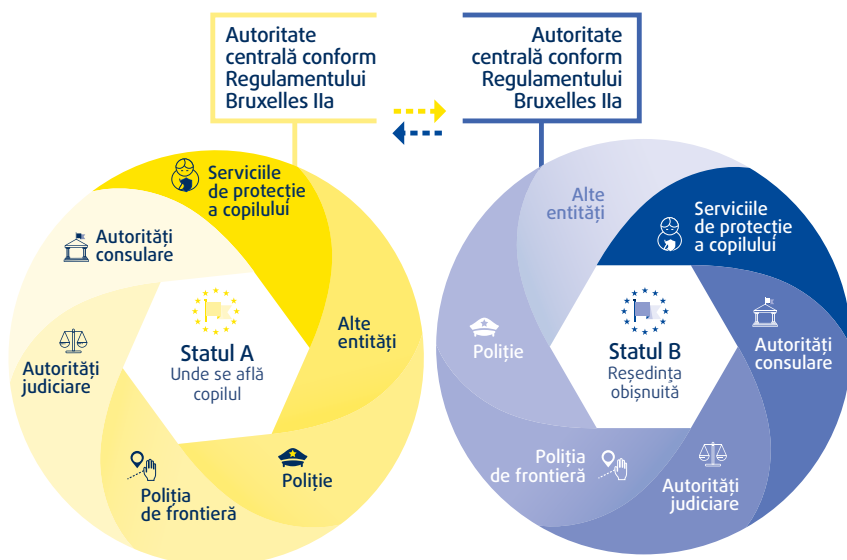
Autoritățile centrale instituite în temeiul Regulamentului Bruxelles IIa

Regulamentul Bruxelles IIa dedică un capitol cooperării dintre statele membre ale UE. Articolul 53 stabilește că fiecare stat membru desemnează una sau mai multe autorități centrale însărcinate să-l asiste la aplicarea respectivului regulament. În statele membre ale UE au fost deja desemnate autorități centrale pentru aplicarea **Convenției de la Haga din 1980 asupra răpirii de copii** și a **Convenției de la Haga din 1996 privind protecția copilului**. În unele state membre ale UE, aceleași autorități susțin și punerea în aplicare a **Regulamentului Bruxelles IIa**. Conferința de la Haga a instituit o **rețea informală internațională de judecători** care, în ceea ce privește aspectele relevante pentru protecția internațională a copilului, acționează ca un canal de comunicare și de legătură cu alți judecători din interiorul unei jurisdicții și cu judecători din alte state contractante, precum și cu autoritățile centrale naționale.

→ Anexa 3: Conține linkul către lista de contacte a autorităților centrale.

Pentru ca autoritățile centrale să își poată îndeplini sarcinile, vor trebui să țină legătura îndeaproape cu diferite organizații de la nivelul statelor membre, cum ar fi serviciile de protecție a copilului, autoritățile judiciare, poliția, procurorii și furnizorii de servicii. După cum se ilustrează în figura 13, o astfel de cooperare poate implica mai multe organizații diferite.

Figura 13: Grupuri care pot fi implicate în cooperarea internă și transnațională



Sursă: FRA, 2019

Evaluarea punerii în aplicare a [Regulamentului Bruxelles IIa](#) a constatat că una dintre dificultățile care trebuie depășite pentru a avea o coordonare eficientă constă în faptul că unele autorități centrale nu dispun de resurse suficiente. Dacă UE și statele sale membre ar consolida autoritățile centrale, aceasta ar contribui în mod semnificativ la protejarea categoriilor de copii la care se referă prezentul ghid practic.

Implicarea autorităților centrale este percepută uneori ca fiind greoaie. Prin urmare, pentru a evita întârzierile, comunicarea se realizează adesea direct, fără intermedierea autorității centrale. De exemplu, serviciile sociale sau de protecție a copilului pot contacta direct, în cazuri urgente, serviciile de protecție a copilului din țara de origine

sau de reședință obișnuită, solicitând o evaluare a situației sociale a copilului, sau autoritățile polițienești din diferite state membre ale UE pot intra în contact unele cu altele pentru a stabili identitatea unui copil.

Autoritățile centrale instituite în temeiul [Regulamentului Bruxelles IIa](#) pot, dacă este relevant pentru a îndeplini o sarcină concretă prevăzută de regulament:

- să funcționeze ca punct central pentru toate comunicările dintre autoritățile relevante ale unui stat membru al UE și autoritățile unui alt stat membru; sau
- să faciliteze contactul între autoritățile relevante responsabile pentru un caz specific și apoi să le lase să comunice direct.

Rolul lor specific ar trebui să fie decis în funcție de contextul național specific și de resursele umane și financiare de care dispun autoritățile centrale, precum și în funcție de circumstanțele cazului. Autoritățile centrale vor acorda prioritate cazurilor foarte urgente.

Autoritățile centrale ar putea avea o imagine de ansamblu asupra cazurilor, inclusiv a cazurilor închise în care au fost implicate, și pot înțelege rolul și capacitățile autorităților și agențiilor partenere. Statele membre ale UE ar trebui să definească modul în care autoritățile centrale și alte autorități din țară comunică și se coordonează între ele.

Articolul 55 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#) prevede că, la cerere, autoritățile centrale trebuie să colecteze și să facă schimb de informații privind situația copilului, procedurile în curs și deciziile referitoare la copil în cazuri individuale. Unul dintre rolurile lor principale este acela de a facilita comunicarea între instanțele din diferite state membre în anumite cazuri legate de răspunderea părintească [articolul 55 literele (c) și (d)]. Articolul 56 oferă opțiunea plasamentului temporar al unui copil într-un alt stat membru al UE, acțiune care necesită acordul prealabil din partea statului respectiv.

În cadrul procesului de stabilire a unei soluții durabile, statele membre ale UE pot depune sau primi solicitări având ca obiect, printre altele, următoarele:

- rapoarte despre situația socială a copilului;
- informații despre locul în care se află un copil și familia acestuia, în cazul în care acest lucru este necesar pentru îndeplinirea unei cereri concrete în temeiul [Regulamentului Bruxelles IIa](#);
- discuții despre un caz specific cu toate părțile implicate într-un caz transfrontalier;

- discuții privind transferul jurisdicției;
- stabilirea contactului cu familia și însoțirea copilului atunci când își vizitează familia;
- furnizarea de documente, precum un număr de identificare, certificate de școlarizare sau certificat de naștere;
- informații despre procedurile anterioare legate de răspunderea părintească sau de investigațiile anterioare realizate de autoritățile de aplicare a legii;
- informații despre posibilitățile de îngrijire alternativă în cazul în care părinții nu sunt în măsură să aibă grijă de copil;
- adoptarea de măsuri imediate.

Model de mecanism de sesizare transnațional

Organizația Internațională pentru Migrație a lansat o platformă online cu un model de mecanism de sesizare transnațional, conceput ca rezultat al strategiei UE pentru 2012-2016 de eradicare a traficului de persoane.

Instrumentul contribuie la asigurarea faptului că victimele traficului de persoane își pot exercita drepturile pe întreaga durată a procesului și în special într-o situație de sesizare transfrontalieră. Acesta pune în contact experți și specialiști din diferite țări implicați în identificarea, direcționarea, sprijinirea, returnarea și monitorizarea asistenței acordate victimelor traficului de persoane.

Pentru informații suplimentare, consultați: Organizația Internațională pentru Migrație (2017), „Transnational Referral Mechanism Model – TRM” (Modelul mecanismului de sesizare transnațional – MST).

Protecția transnațională a copilului

Secretariatul Consiliului Statelor de la Marea Baltică a elaborat orientări, precum și un ghid practic de protecție a copiilor în cazurile în care există o componentă transnațională, oferind elemente practice de cooperare între statele membre.

Pentru informații suplimentare, a se vedea: Consiliul Statelor de la Marea Baltică (2015), „Guidelines. Promoting the Human Rights and the Best Interests of the Child in Transnational Child Protection Cases” (Orientări pentru promovarea drepturilor omului și a interesului superior al copilului în cazurile transnaționale de protecție a copilului) și „Transnational Child Protection: Practical guide for caseworkers and case officers” (Protecția transnațională a copilului: ghid practic pentru lucrătorii de caz și responsabilii de caz).

Alte mecanisme de cooperare între statele membre ale UE

Pe lângă autoritățile centrale instituite în temeiul articolului 53 din Regulamentul Bruxelles IIa, există și alte mecanisme de cooperare, printre care:

- **Rețeaua judiciară europeană în materie civilă și comercială.** Este o rețea flexibilă instituită prin Decizia nr. 2001/470/CE, care reunește autoritățile judiciare naționale. Principalele sale sarcini sunt gestionarea cazurilor între punctele de contact naționale, facilitarea accesului transfrontalier la justiție prin informare, desemnarea judecătorilor de legătură și evaluarea și schimbul de experiență privind funcționarea instrumentelor specifice de drept al UE în materie civilă și comercială. Articolele 54 și 58 din **Regulamentul Bruxelles IIa** descriu situațiile în care autoritățile centrale membre ale rețelei ar trebui să utilizeze rețeaua pentru a comunica între ele. Utilizarea regulată a rețelei poate contribui la o cooperare mai eficientă între judecători și autoritățile centrale, precum și între judecători ca atare.
- **Atlasul judiciar european.** Acesta ajută publicul să găsească instanțele civile competente din alte state membre ale UE și datele de contact ale acestora.

→ Pentru informații suplimentare despre cooperarea în materie judiciară civilă, consultați [portalul european e-justiție - materie civilă](#).

Obținerea de probe

Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului (a cărui reformare este propusă de Comisia Europeană pentru mai 2018) privește cooperarea dintre instanțele din diferite state membre ale UE în ceea ce privește obținerea de probe în cauze civile și comerciale, inclusiv în materie de drept al familiei. O instanță poate să obțină probe în mod direct din alt stat membru al UE sau poate să solicite instanței competente din acest alt stat membru să obțină probele. Regulamentul propune obținerea de probe prin intermediul videoconferinței și al teleconferinței. **Portalul e-justiție** pune la dispoziție o serie de documente, contacte și învățăminte desprinse, precum și informații de nivel național privind locurile care dispun de echipamentul necesar. De asemenea, oferă orientări privind utilizarea **videoconferinței**, pentru a simplifica și încuraja comunicarea între autoritățile judiciare din diferite state membre ale UE, atât în scopuri care țin de dreptul civil, cât și de cel penal.

Acorduri de cooperare bilaterale

Unele state membre ale UE au încheiat acorduri bilaterale care vizează în mod specific protecția și transferul în cazul în care copiii care sunt resortisanți ai unuia dintre statele contractante sunt găsiți în celălalt stat contractant. Cu toate acestea, există riscul ca acordurile bilaterale să nu poată oferi suficiente garanții procedurale și să împiedice autoritățile să protejeze în mod eficient copilul. Este preferabil ca statele membre ale UE să utilizeze structurile care au fost instituite de către și pentru toate statele membre ale UE, în cadrul juridic al Uniunii. Statele membre ale UE ar trebui să evite crearea de structuri paralele. Structurile paralele riscă să sprijine doar o parte din cazuri, ignorând unii copii, creând standarde duble și slăbind mecanismele instituite prin [Regulamentul Bruxelles IIa](#) și prin [Convenția de la Haga din 1996](#).

Aspecte de drept penal

Pentru unele infracțiuni, legislația UE stabilește reguli de competență judiciară. Acest lucru este valabil, de exemplu, în cazul traficului de persoane. În conformitate cu articolul 10 alineatul (1) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#), statele membre iau măsurile necesare pentru a-și stabili competența în privința infracțiunii atunci când:

- infracțiunea a fost săvârșită, în totalitate sau parțial, pe teritoriul statutului membru respectiv; sau
- autorul infracțiunii este resortisant al aceluia stat membru.

Alte opțiuni pentru extinderea competenței în privința infracțiunilor săvârșite în afara teritoriului unui stat membru sunt menționate la articolul 10 alineatul (2) și la articolul 10 alineatul (3) din directivă.

În toate cazurile, copiii care participă la procedură, fie ca victime, fie ca martori, au dreptul la măsuri speciale de protecție și de sprijin, la asistență juridică și la reprezentare legală, precum și la compensații.

→ Pentru informații suplimentare, consultați și [Acțiunea 8: Sprijinirea copilului în timpul procedurilor judiciare](#).

În sens mai general, UE a dezvoltat diferite instrumente pentru cooperarea polițienească și judiciară, care operează la diferite niveluri. În primul rând, agențiile UE

precum Europol și Eurojust oferă sprijin operațional și de alt tip statelor membre în situațiile cu componentă transfrontalieră.



Modul în care Eurojust sprijină autoritățile judiciare

Eurojust facilitează cooperarea și coordonarea investigațiilor și a urmărilor penale între autoritățile judiciare din statele membre în cazul formelor grave de criminalitate și al criminalității organizate transfrontaliere, inclusiv în cazul traficului de persoane. Eurojust încurajează autoritățile naționale să implice agenția în toate cazurile de trafic transfrontalier, având în vedere complexitatea cazurilor și nevoia de a identifica și proteja urgent toate victimele, în special copiii, și de a desfășura totodată urmărirea penală și destructurarea întregului lanț de trafic.



Eurojust a desemnat un punct de contact pentru aspecte de protecție a copilului, care desfășoară o serie de activități, printre care: (i) asigurarea accesului Eurojust la cele mai bune practici în domeniu; (ii) urmărirea activității autorităților naționale, a organizațiilor de aplicare a legii și a altor organisme implicate în domeniul protecției copilului; și (iii) menținerea unor analize statistice privind toate cazurile abordate de Eurojust în acest domeniu.

Reuniunile de coordonare ale Eurojust reunesc autoritățile judiciare naționale din diferite țări în jurul aceleiași mese, pentru a facilita schimbul de informații, executarea cererilor de asistență judiciară reciprocă sau a măsurilor coercitive (adică a perchezițiilor și mandatelor de arestare), prevenirea sau soluționarea conflictelor de competență, problemele conexe sau alte aspecte juridice sau probatorii. În cadrul ședințelor de coordonare, reprezentanții autorităților pot discuta și conveni cu ușurință asupra etapelor anchetelor și asupra strategiilor de urmărire penală.

Centrul de coordonare al Eurojust este un alt instrument utilizat în cazuri complexe, care necesită schimb de informații în timp real în contextul acțiunilor la scară largă executate simultan în mai multe țări (de exemplu, arestări, percheziții, confiscarea de probe sau de bunuri). Centrele de coordonare leagă în permanență toate autoritățile participante între ele prin intermediul liniilor telefonice dedicate și al rețelelor de calculatoare, iar informațiile sunt transmise rapid de la o autoritate la alta prin Eurojust.

Autoritatea națională competentă dintr-un stat membru poate contacta biroul național relevant al Eurojust cu privire la o cauză penală specifică. Biroul național respectiv va crea un dosar Eurojust deschis tuturor statelor membre implicate și chiar și țărilor terțe implicate, după caz.

Pentru informații suplimentare, consultați site-ul Eurojust.

Modul în care Europol sprijină autoritățile de aplicare a legii

Europol, Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii, sprijină autoritățile de aplicare a legii din statele membre în prevenirea și combaterea tuturor formelor grave de criminalitate și a criminalității organizate internaționale. Serviciile de sprijin oferite statelor membre ale UE variază de la facilitarea schimbului sigur de informații până la furnizarea de analize operaționale și strategice, de expertiză și asistență operațională în cadrul anchetelor penale.



Europol sprijină activitățile de aplicare a legii din statele membre prin: facilitarea schimbului de informații între Europol și ofițerii de legătură delegați la Europol de către statele membre și de către țările care au un acord de cooperare cu Europol și care acționează ca un punct de contact între anchetatorii din statul membru și experții Europol; furnizarea de analiză și sprijin operațional pentru operațiunile statelor membre; furnizarea de expertiză și asistență tehnică pentru investigațiile și operațiunile desfășurate în cadrul UE, sub supravegherea și responsabilitatea legală a statelor membre; întocmirea de rapoarte strategice (de exemplu, evaluări ale amenințărilor) și analize ale criminalității pe baza informațiilor și datelor operative furnizate de statele membre sau colectate din alte surse.

Proiectul de analiză (PA) Phoenix este proiectul operativ al Europol care se ocupă de combaterea traficului de persoane în cadrul Centrului european privind formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată. PA Phoenix are un mandat special de sprijinire a autorităților competente din statele membre ale UE, precum și a organismelor de la nivelul UE și din țările terțe asociate și a organizațiilor internaționale în ceea ce privește prevenirea sau combaterea formelor de criminalitate incluse în mandatul Europol care sunt asociate cu traficul de persoane. În cadrul PA Phoenix, una dintre priorități este combaterea traficului de copii. În scopuri operative, proiectul permite stocarea și prelucrarea datelor și a informațiilor în materie penală despre victimele traficului de persoane – atât adulți, cât și copii – precum și despre suspecți.

Informațiile, inclusiv datele cu caracter personal ale suspecților și ale victimelor, pot fi transmise în siguranță prin intermediul PA Phoenix și pot fi comunicate tuturor celorlalte părți interesate relevante prin intermediul instrumentului oficial de comunicare al Europol, aplicația de rețea pentru schimbul securizat de informații (SIENA), care este disponibilă fiecărui stat membru. Centralizarea informațiilor în baza de date a Europol prezintă avantaje evidente și directe pentru investigațiile ad-hoc. De asemenea, permite Europol să aibă o imagine completă și detaliată asupra datelor operative legate de acest fenomen pentru întreaga Europă.

Europol poate sprijini autoritățile competente ale statelor membre în prevenirea și combaterea formelor grave de criminalitate care afectează două sau mai multe state membre. În prezent, Europol oferă sprijin la cerere. Cu toate acestea, articolul 6 din [Regulamentul privind Europol](#) permite Europol să solicite autorităților competente ale statelor membre să inițieze anchete.

Pentru informații suplimentare, consultați [site-ul Europol](#).



Modul în care CEPOL sprijină autoritățile de aplicare a legii și alte autorități

Agenția UE pentru Formare în Materie de Aplicare a Legii (CEPOL) este o agenție a Uniunii Europene dedicată dezvoltării, implementării și coordonării activităților de formare pentru personalul autorităților de aplicare a legii. CEPOL organizează cursuri convenționale, module de formare online și un curs online privind traficul de persoane, care se concentrează, de asemenea, asupra traficului de copii. De asemenea, CEPOL desfășoară un program de schimb în stilul programului Erasmus, care permite agenților de aplicare a legii să petreacă o săptămână cu un omolog din altă țară, făcând schimb de cunoștințe și de bune practici.



Pentru informații suplimentare, consultați site-ul CEPOL.

Pe lângă sprijinul oferit de agențiile UE, există o serie de instrumente de drept al UE care îmbunătățesc și facilitează cooperarea între agențiile de aplicare a legii și instanțe, cum ar fi [mandatul european de arestare](#) și [ordinul european de anchetă](#). [Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală](#) stabilește forma și metodele de cooperare între statele membre ale UE în legătură cu procedurile penale. Resursele selectate disponibile pentru promovarea cooperării dintre statele membre ale UE sunt:

- **rețeaua judiciară europeană în materie penală:** UE a creat acest instrument pentru a institui o rețea de puncte de contact naționale pentru a facilita cooperarea judiciară în materie penală. Rețeaua cuprinde judecători de legătură;
- **Atlasul Judiciar European:** acesta ajută la găsirea instanțelor penale competente din alte state membre ale UE și a datelor de contact ale acestora;
- **echipele comune de anchetă (JIT):** acest instrument de cooperare judiciară se bazează pe un acord între autoritățile competente din două sau mai multe state membre ale UE (mai exact, între judecători sau procurori și autoritățile de aplicare a legii), încheiat pentru o durată limitată și cu un scop specific, pentru a efectua investigații penale în unul sau mai multe dintre statele în cauză. JIT permit colectarea și schimbul direct de informații și de probe, fără a fi necesară utilizarea canalelor tradiționale de asistență juridică reciprocă. JIT constituie un instrument eficient de cooperare care facilitează coordonarea investigațiilor și a procedurilor de urmărire penală efectuate în paralel în mai multe state membre sau în cazurile cu componentă transfrontalieră. Eurojust și Europol pot participa la echipe comune de anchetă separat, precum și împreună.

Ghid practic pentru echipele comune de anchetă

Rețeaua de echipe comune de anchetă, împreună cu Europol și Eurojust, a creat un ghid practic pentru echipele comune de anchetă. Acesta oferă recomandări, orientări, informații utile, precum și răspunsuri la întrebările adresate frecvent de către practicieni. Secretariatul rețelei JIT sprijină experții naționali din JIT și are sediul în cadrul Eurojust, la Haga.

Pentru informații suplimentare, consultați: Consiliul Uniunii Europene, Ghid practic pentru echipele comune de anchetă, 2017, disponibil în toate limbile oficiale ale UE pe [site-ul Europol](#).

- **Sistemul european de informații cu privire la cazierele judiciare (ECRIS):** este un instrument care oferă judecătorilor, procurorilor și autorităților administrative relevante un acces ușor la informații detaliate despre antecedentele penale ale oricărui cetățean al UE, indiferent de statul membru în care a fost condamnată persoana respectivă în trecut.
- **Sistemul european de informații cu privire la cazierele judiciare pentru resortisanții țărilor terțe și apatrizi (ECRIS-TCN):** odată instituit, acest sistem va completa Sistemul european de informații cu privire la cazierele judiciare (ECRIS). Acesta va oferi autorităților naționale competente acces la un sistem informatic care va conține informații privind identitatea resortisanților din afara UE, a Spațiului Economic European și a Elveției care au fost condamnați de o instanță penală din Uniunea Europeană. Astfel de informații privind identitatea vor include datele alfanumerice și datele dactiloscopice.

Model de memorandum de înțelegere

Grupul operativ al Consiliului Statelor de la Marea Baltică (CSMB) împotriva traficului de persoane a elaborat un model de memorandum de înțelegere pentru a îmbunătăți cooperarea dintre autoritățile de aplicare a legii și furnizorii de servicii sau ONG-uri. Servește ca șablon adaptabil la contextul național.

Pentru informații suplimentare, consultați: Consiliul Statelor de la Marea Baltică (2011), [Model Memorandum of Understanding \(Model de memorandum de înțelegere\)](#).

→ Pentru informații suplimentare despre cooperarea judiciară în materie penală, consultați [portalul european e-justiție – materie penală](#).

Confidențialitate, protecția datelor și schimbul de informații

Având în vedere necesitatea de a face schimb de informații cu mai multe autorități implicate din interiorul unui stat membru al UE și din diferite state membre, precum și obligația de a echilibra această necesitate cu drepturile copilului, cu dreptul la respectarea vieții private și la protecția datelor cu caracter personal, autoritățile vor trebui să ia în considerare proceduri care respectă viața privată a copilului și protejează informațiile confidențiale.

Articolul 8 din [Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene](#) stabilește dreptul la protecția datelor cu caracter personal, iar articolul 7 stabilește dreptul la respectarea vieții private și de familie. Legislația UE cuprinde două instrumente relevante pentru prezentul ghid, care au intrat în vigoare în mai 2018: [Regulamentul general privind protecția datelor](#) [Regulamentul (UE) 2016/679, cunoscut și sub denumirea de RGPD] și [Directiva privind protecția datelor care este destinată autorităților polițienești și judiciare](#) [Directiva (UE) 2016/680, cunoscută și sub denumirea de Directiva privind protecția datelor în materie de asigurare a respectării legii].

După cum se arată în [figura 14](#), în cazul în care o autoritate competentă prelucrează date cu caracter personal în scopul prevenirii, cercetării, depistării sau urmării penale a infracțiunilor, se aplică [Directiva \(UE\) 2016/680](#). În cazul în care autoritățile competente prelucrează date cu caracter personal în alte scopuri decât cele menționate mai sus, se aplică regimul general prevăzut de [Regulamentul general privind protecția datelor](#).

Figura 14: Domeniul de aplicare al Regulamentului general privind protecția datelor și al Directivei privind protecția datelor în materie de asigurare a respectării legii



Sursă: FRA, 2019

Unele dispoziții ale celor două instrumente juridice sunt identice sau similare. Principiile protecției datelor – legalitatea, echitatea, limitările legate de scop, reducerea la minimum a datelor, limitările legate de stocare, exactitatea, integritatea și confidențialitatea datelor – constituie baza oricărei operațiuni de prelucrare (articolul 5 din RGPD și articolul 4 din Directiva privind protecția datelor în materie de asigurare a respectării legii). Mai mult, majoritatea drepturilor persoanei vizate sunt aplicabile în ambele sisteme (a se vedea articolele 12-23 din RGPD și articolele 12-18 din Directiva privind protecția datelor în materie de asigurare a respectării legii). În cadrul prevenirii și investigării infracțiunilor, drepturile oricărei persoane fac obiectul unor limitări specifice, deoarece ar putea periclita anchetele și procedurile în curs. Obligațiile operatorilor de date în ceea ce privește notificările în cazul încălcării securității datelor (articolele 33 și 34 din RGPD și articolele 30 și 31 din Directiva privind protecția datelor în materie de asigurare a respectării legii) sau evidențele activităților de prelucrare (articolul 30 din RGPD și articolul 24 din Directiva privind protecția datelor în materie de asigurare a respectării legii) sunt similare în cele două sisteme.

Copiii au dreptul la o protecție specifică, deoarece pot fi mai puțin conștienți de riscurile și consecințele pe care le implică prelucrarea datelor. Atunci când informațiile și comunicarea despre prelucrare sunt adresate unui copil, acestea ar trebui să fie formulate într-un limbaj clar și simplu, pe care copilul îl poate înțelege cu ușurință (articolul 12 din RGPD).



Manual de legislație europeană privind protecția datelor

Manualul elaborat de FRA, AEPD și Consiliul Europei oferă o imagine de ansamblu asupra cadrelor juridice aplicabile al UE și al Consiliului Europei în domeniul protecției datelor, inclusiv asupra Regulamentului general privind protecția datelor (RGPD) și asupra Directivei privind protecția datelor în materie de asigurare a respectării legii. Acesta explică, de asemenea, jurisprudența cea mai importantă în materie, rezumând hotărârile de referință ale Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) și ale Curții Europene a Drepturilor Omului. Manualul va fi disponibil în toate limbile oficiale ale UE.

Pentru informații suplimentare, consultați: FRA (2018), „Handbook on European data protection law” (Manual de legislație europeană privind protecția datelor).

Necesitatea respectării normelor privind confidențialitatea, respectarea vieții private și protecția datelor nu împiedică schimbul de informații în scopul protejării unui copil, cu condiția respectării anumitor garanții procedurale. [Regulamentul general privind protecția datelor](#) stabilește că schimbul de informații este legal pentru a proteja interesele vitale ale persoanei vizate (în acest caz, ale copilului) sau pentru a îndeplini sarcini care servesc interesului public sau care rezultă din exercitarea autorității publice (articolul 6 din RGPD).

Atunci când se oferă asistență copiilor lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție, dreptul la respectarea vieții private, protecția datelor cu caracter personal și confidențialitatea implică următoarele garanții practice:

- Atunci când autoritățile colectează date cu caracter personal despre copil, copilul trebuie să primească informații concise, transparente, inteligibile și ușor accesibile, într-un limbaj clar și simplu.
- Informațiile colectate trebuie să fie adecvate, relevante și să nu depășească sfera cazului și a scopului prelucrării lor.
- Informațiile nu trebuie să fie comunicate niciodată persoanelor care nu au legătură cu cazul; trebuie evitată comunicarea către public sau mass-media a oricăror date cu caracter personal care ar putea duce la identificarea unui copil.
- Informațiile înregistrate trebuie să fie exacte și actualizate.

- Copiilor trebuie să li se spună ce informații vor fi comunicate, cui anume și în ce scop; specialiștii în protecția copilului, în consultare cu tutorele, ar trebui să obțină consimțământul copilului în acest sens, cu excepția cazului în care acesta nu este sigur sau adecvat.
- Informațiile pot fi comunicate fără consimțământ, dacă este necesar, pentru a proteja interesele vitale ale copilului sau ale altei persoane; ar trebui să se țină o evidență a informațiilor comunicate și a destinatarilor acestor comunicări.
- Serviciile de protecție a copilului implicate ar putea instrui autoritățile centrale cu privire la modul în care trebuie realizat schimbul de informații cu celălalt stat membru al UE astfel încât să se asigure confidențialitatea (de exemplu, înlocuirea numelor cu coduri).
- Autoritățile trebuie să respecte normele naționale de păstrare a datelor și să nu păstreze datele mai mult decât este necesar.
- Sunt necesare măsuri pentru a asigura securitatea și pentru a preveni pierderea, distrugerea sau deteriorarea datelor. De exemplu, dosarele cazurilor pot fi codificate, evitându-se folosirea numelui persoanei în cauză; dacă se utilizează dosare de hârtie, acestea ar trebui să fie închise și păstrate într-un loc sigur; fișierele electronice trebuie protejate cu parole individuale, accesul la acestea trebuie să fie limitat și trebuie să fie stocate pe servere sigure, nu pe computere, memorii USB sau alte dispozitive de stocare private.

Acțiunea 8: Sprijinirea copilului în timpul procedurilor judiciare

Un copil care este victima traficului de persoane, a abuzului sau a exploatării sau care are nevoie de protecție într-un alt mod poate fi implicat în diferite tipuri de proceduri civile. În primul rând, copilul poate fi implicat ca victimă sau martor în proceduri penale împotriva persoanei/persoanelor care au săvârșit infracțiunea de trafic de persoane, de abuz sau de exploatare a copilului. Cu toate acestea, procedurile pot avea ca obiect, de asemenea, aspecte de drept civil sau administrativ, care vizează, de exemplu, compensația, educația, răspunderea părintească, evaluarea vârstei, desemnarea unui tutore sau plasarea într-o instituție de îngrijire alternativă sau într-o familie substitutivă.

Legislația UE acordă drepturi și garanții specifice copiilor care devin victime ale unor infracțiuni și unele garanții pentru copiii care sunt martori la anumite infracțiuni, cum

ar fi abuzul sexual sau traficul de persoane. Dreptul UE conține garanții detaliate pentru copiii implicați în procedurile penale, dar nu și în procedurile administrative sau, în special, în cele de drept civil, problema fiind reglementată în acest caz, în principal, de legislația națională.

Procedurile în materie penală

Mărturia în calitate de victimă sau martor în fața unei instanțe penale poate fi o experiență stresantă pentru orice persoană, și cu atât mai mult pentru un copil. Copiilor trebuie să li se ofere asistență juridică și socială înainte, în timpul și după desfășurarea procedurilor. Acest lucru va facilita participarea acestora, colectarea de probe suficiente și reușita urmăririi penale a infractorilor. De asemenea, va reduce riscul de prejudicii asupra copilului.



Eradicarea culturii impunității traficului de persoane

„În contextul traficului de persoane, se dezvoltă o cultură a impunității atunci când cei implicați în modelul de afaceri infracționale și/sau în lanțul de trafic nu suportă consecințele pentru fapta lor. Arestările, urmărirea penală și condamnările, tragerea la răspundere a făptuitorilor în general consolidează efectul general și specific de descurajare, care constituie un element de prevenire a infracțiunii. Aceasta nu include numai traficanții, ci și complicitii lor și persoanele care beneficiază în cunoștință de cauză de serviciile furnizate de victime. Cultura impunității este susținută de lacunele în legislație sau de aplicarea deficitară a legilor existente. Combaterea culturii impunității și consolidarea răspunderii presupun creșterea numărului de anchete, urmăriri penale și condamnări nu doar împotriva traficanților, ci și împotriva celor care profită de pe urma infracțiunii și exploatează victimele.”

Comisia Europeană (2018), Working together to address trafficking in human beings: key concepts in a nutshell, p. 5.

Garanțiile juridice din UE pentru victimele copii

Pentru a proteja copiii și a preveni victimizarea secundară, UE a definit în mai multe instrumente un set cuprinzător de garanții procedurale pentru copiii care sunt victime ale infracțiunilor. [Tabelul 5](#) prezintă o imagine de ansamblu a garanțiilor stabilite în [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#), în [Directiva privind combaterea exploatării sexuale a copiilor](#) și în [Directiva privind drepturile victimelor](#). [Tabelul](#) arată că aceste garanții oferite copiilor care sunt victime ale traficului de persoane sau ale exploatării sexuale sunt similare cu cele pe care legislația UE le prevede pentru copiii care devin victime ale infracțiunilor în general.

Tabelul 5: Măsuri de protecție a victimelor copii în timpul procedurilor penale în temeiul dreptului UE

Măsuri	Instrumentul de drept al UE		
	Directiva UE privind combaterea traficului de persoane	Directiva privind drepturile victimelor	Directiva privind combaterea exploatării sexuale a copiilor
Consiliere juridică gratuită	Articolul 15 alineatul (2)	Articolul 9 alineatul (3) litera (b)	Articolul 20 alineatul (2)
Reprezentare legală gratuită	Articolul 15 alineatul (2)	Articolul 24 alineatul (1) litera (c)	Articolul 20 alineatul (2)
Fără întârziere nejustificată în realizarea interviurilor	Articolul 15 alineatul (3) litera (a)	Articolul 20 litera (a)	Articolul 20 alineatul (3) litera (a)
Spații adecvate pentru interviuri	Articolul 15 alineatul (3) litera (b)	Articolul 23 alineatul (2) litera (a)	Articolul 20 alineatul (3) litera (b)
Interviuri realizate de specialiști instruiți	Articolul 15 alineatul (3) litera (c)	Articolul 23 alineatul (2) litera (b)	Articolul 20 alineatul (3) litera (c)
Interviuri realizate de o aceeași persoană	Articolul 15 alineatul (3) litera (d)	Articolul 23 alineatul (2) litera (c)	Articolul 20 alineatul (3) litera (d)
Reducerea la minimum a numărului de interviuri	Articolul 12 alineatul (4) litera (a) și articolul 15 alineatul (3) litera (e)	Articolul 20 litera (b)	Articolul 20 alineatul (3) litera (e)
Dreptul de a fi însoțit de un reprezentant sau de un alt adult	Articolul 15 alineatul (3) litera (f)	Articolul 3 alineatul (3) și articolul 20 litera (c)	Articolul 20 alineatul (3) litera (f)
Interviuri filmate	Articolul 15 alineatul (4)	Articolul 24 alineatul (1) litera (a) și articolul 23 alineatul (3) litera (a)	Articolul 20 alineatul (4)

Măsuri	Instrumentul de drept al UE		
	Directiva UE privind combaterea traficului de persoane	Directiva privind drepturile victimelor	Directiva privind combaterea exploatării sexuale a copiilor
Audiere fără public	Articolul 15 alineatul (5) litera (a)	Articolul 23 alineatul (3) litera (d)	Articolul 20 alineatul (5) litera (a)
Audiere prin conexiune video	Articolul 15 alineatul (5) litera (b)	Articolul 23 alineatul (3) litera (b)	Articolul 20 alineatul (5) litera (b)
Programe de protecție a martorilor	Articolul 12 alineatul (3)	—	—

Notă: — = nu se aplică.

Sursă: FRA, 2019

Directiva privind drepturile victimelor stabilește o serie de mecanisme de protecție care se aplică tuturor victimelor infracțiunilor, inclusiv copiilor. În plus, conține garanții specifice pentru copii. Directiva afirmă că, din cauza vulnerabilității lor la victimizare secundară, copiii trebuie să fie evaluați individual, pentru a se identifica nevoile lor specifice de protecție (articolul 22). În conformitate cu articolul 22 alineatul (4), se presupune că copiii care sunt victime au nevoi specifice de protecție din cauza vulnerabilității lor la victimizare secundară și repetată, la intimidare și la represalii. Acest lucru le dă dreptul, în cursul procedurilor penale, la măsurile de protecție prevăzute pentru toate victimele cu nevoi specifice de protecție, enumerate la articolul 23, precum și la garanțiile specifice copiilor menționate la articolul 24.

Clauza de nepenalizare

Un copil care este victimă a abuzului sau exploatării poate să fi săvârșit o infracțiune precum furtul sau o infracțiune legată de prostituție, deținerea de documente de identitate false sau o fraudă în domeniul prestațiilor sociale.

Ori de câte ori autoritățile sau alte organizații intră în contact cu un copil lipsit de îngrijire părintească și care are nevoie de protecție, prioritatea ar trebui să fie asigurarea siguranței copilului, asigurarea protecției acestuia, luarea în considerare a interesului superior al copilului și asigurarea accesului acestuia la drepturile și garanțiile procedurale la care are dreptul.

Pentru copiii care sunt victime ale traficului de persoane sau ale exploatării sexuale, legislația UE conține clauze de nepenalizare. În conformitate cu articolul 8 din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) și cu articolul 14 din [Directiva privind combaterea exploatării sexuale a copiilor](#), statele membre trebuie să se asigure că autoritățile naționale competente au dreptul de a nu urmări penal sau de a nu impune sancțiuni victimelor. Aceste clauze de nepenalizare vizează activitățile infracționale pe care victimele au fost obligate să le comită drept consecință directă a săvârșirii infracțiunii la care au fost supuse. O dispoziție privind neaplicarea de pedepse este consacrată, de asemenea, la articolul 26 din [Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane](#).

Obligația de a nu pedepsi copilul este întemeiată pe faptul că un copil care este victimă a traficului sau a exploatării sexuale nu are autonomie și nu este liber să facă alegeri clare sau în cunoștință de cauză sau să refuze să se supună atunci când este obligat să comită o infracțiune. O interpretare sensibilă la copil a obligației de nepenalizare ar însemna că urmărirea penală nu ar trebui inițiată sau ar trebui suspendată ori de câte ori există o legătură strânsă între infracțiune și traficul de persoane sau abuzul a cărui victimă a fost copilul.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Aplicarea concretă a clauzei de nepenalizare

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) a elaborat un document care examinează principiul juridic al nepenalizării și dificultățile de punere în aplicare a acestuia. Lucrarea se încheie cu orientări practice și cu formularea de recomandări politice și legislative.

Pentru informații suplimentare, a se vedea: Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) (2013), „Policy and legislative recommendations towards the effective implementation of the non-punishment provision with regard to victims of trafficking” (Recomandări politice și legislative pentru punerea în aplicare eficientă a dispoziției de nepenalizare a victimelor traficului de persoane).

Specialiștii care intră în contact cu copiii ar trebui să fie calificați și instruiți corespunzător cu privire la asocierea posibilelor infracțiuni săvârșite de copil cu infracțiunile de trafic de persoane sau exploatare sexuală cărora le-a fost victimă copilul. Aceștia ar trebui să rețină faptul că, pentru a dovedi traficul de copii, în conformitate cu articolul 2 alineatul (5) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#), nu este necesar să se demonstreze că traficanții au amenințat victima sau au folosit forța ori alte forme de constrângere.

Specialiștii trebuie să evite stereotipurile și asocierea anumitor grupuri de copii, cum ar fi cei de o anumită etnie sau naționalitate, cu anumite tipuri de infracțiuni sau cu infracționalitatea în general. Fiecare copil are dreptul la o evaluare precisă și nepărtinitoare în cadrul procesului de identificare. Identificarea corectă poate preveni traumatizarea secundară a copiilor, pe care aceștia ar putea-o suferi dacă sunt deferiți sistemului de justiție penală ca suspecti.

Copiii aflați în conflict cu legea

În anumite situații, autoritățile naționale pot, de asemenea, să inițieze proceduri penale împotriva copilului, deferindu-l sistemelor obișnuite de justiție juvenilă. În aceste cazuri, se vor aplica garanțiile stabilite în [Directiva privind garanțiile procedurale pentru copii](#).

Deferirea către sistemele de justiție juvenilă nu ar trebui să se producă prea devreme, deoarece acest lucru poate împiedica identificarea în cazurile în care copilul dezvăluie într-o etapă ulterioară că este victimă. Autoritățile ar trebui să ia în considerare trecutul copilului, mediul social și familial al acestuia și obligația de a oferi protecție tuturor copiilor, fără discriminare. Potrivit considerentului 9 al Directivei privind garanțiile procedurale pentru copii, copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale ar trebui să beneficieze de o atenție specială pentru ca potențialul lor de dezvoltare și de reintegrare în societate să fie menținut.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Vârsta minimă pentru răspunderea penală

Rețeaua internațională pentru drepturile copilului (CRIN) oferă informații actualizate privind vârsta minimă pentru răspunderea penală în statele membre ale UE și în alte țări europene.

Pentru informații suplimentare, consultați: Rețeaua internațională pentru drepturile copilului (CRIN), „Minimum ages of criminal responsibility in Europe” (Vârsta minimă pentru răspunderea penală în Europa).

Procedurile în materie civilă

[Regulamentul Bruxelles IIa](#) se aplică în cazul plasării copilului într-o familie substitutivă sau în îngrijire instituțională, fie ca o măsură temporară prevăzută la articolul 20, fie ca o măsură pe termen lung, odată ce copilul se află deja în statul membru al UE care are competență. Regulamentul nu conține garanții procedurale specifice

pentru protecția copiilor în timpul procedurilor civile. Legislația națională reglementează protecția copiilor în timpul procedurilor civile. Singura excepție se referă la obligația de a audia copilul în cazurile de răpire internațională, astfel cum se prevede la articolul 11 alineatul (2). Cu toate acestea, [Regulamentul Bruxelles IIa](#) este în curs de revizuire și va impune, în viitor, audierea copilului în toate cazurile legate de răspunderea părintească.

Articolul 17 din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) impune ca victimele traficului de persoane să aibă acces la mecanismele existente de despăgubire a victimelor infracțiunilor violente. Articolul 15 alineatul (2) din directivă acordă victimelor dreptul de acces la consiliere juridică gratuită, fără întârziere, și la reprezentare legală gratuită, inclusiv în scopul de a solicita despăgubiri.

DACĂ DORIȚI SĂ AFLAȚI MAI MULTE

Practici de sprijinire a copiilor în procedurile judiciare

Garanțiile aferente procedurilor de drept penal par mai detaliate decât cele din procedurile de drept civil în ceea ce privește accesul la asistență juridică, autoritatea însărcinată cu audierea copilului, cadrul în care este audiat copilul și sfera informațiilor furnizate copilului, potrivit studiului FRA privind copiii și justiția în statele membre ale UE. Procedurile civile sunt mai fragmentate: în funcție de tipul materiei juridice în cauză, audierea copilului poate fi obligatorie, opțională sau nereglementată. Potrivit studiului FRA, utilizarea garanțiilor este lăsată prea des la latitudinea judecătorilor sau a altor actori și nu se bazează pe evaluarea nevoilor specifice ale copiilor.

Pentru informații suplimentare, consultați FRA (2015), „Child-friendly justice – Perspectives and experiences of professionals on children’s participation in civil and criminal judicial proceedings in 10 EU Member States” (O justiție în interesul copilului – perspective și experiențe ale specialiștilor în ceea ce privește participarea copiilor la procedurile judiciare penale și civile în 10 state membre ale UE).

Garanții pentru sprijinirea copilului

Fiecare specialist implicat trebuie să pună în practică toate seturile de garanții stabilite în legislația UE și națională. În plus, ghidul de față sugerează și alte măsuri care, deși nu au caracter obligatoriu, pot sprijini copilul în timpul procedurilor judiciare.

Garanțiile procedurale menite să protejeze copilul și să evite cauzarea unor noi traume nu sunt importante doar în cadrul procedurilor penale, ci sunt necesare și în procedurile civile, pentru a evita contactul între copilul victimă și făptuitori. Acest lucru este deosebit de important atunci când părinții au fost implicați în traficul de persoane sau abuzul de care a suferit copilul. Prin urmare, [Orientările Consiliului Europei privind](#)

justiția în interesul copilului oferă orientări fără caracter obligatoriu pentru toate tipurile de proceduri care implică copii, inclusiv cele penale, civile și administrative.

Barnahus

În 1998, Islanda a înființat primul Barnahus (Casă pentru copii) din Europa, pentru a se asigura că copiii care sunt victime și martori ai violenței sunt protejați prin intervenții în interesul copilului și prin acces rapid la sistemul de justiție și la îngrijire. Până în 2019, se preconizează că vor deveni funcționale unul sau mai multe Barnahus în peste 20 de țări. Instituțiile regionale, Mișcarea europeană Barnahus și rețeaua PROMISE depun eforturi pentru a impulsiona deschiderea a încă și mai multe Barnahus care să fie conforme cu standardele europene.

Un principiu care stă la baza centrelor Barnahus se referă la drepturile participative ale copilului de a fi audiat și de a primi informații adecvate. Colaborarea multidisciplinară și colaborarea între autorități – inclusiv autoritățile de aplicare a legii, justiția penală, protecția copilului, serviciile sociale și medicale – reprezintă un alt principiu important care trebuie aplicat în toate etapele investigațiilor, de la identificarea și evaluarea nevoilor la furnizarea serviciilor, cu scopul de a evita cauzarea unor noi traume și de a asigura rezultate care protejează interesul superior al copilului. Obținerea unor dezvăluiri din partea copilului este esențială și este deosebit de important ca interogatoriul criminalistic să se desfășoare în conformitate cu un protocol bazat pe probe și ca validitatea probatorie a declarației copilului să respecte garanțiile procedurale, evitându-se în același timp nevoia de a solicita copilului să își repete declarația pe parcursul procedurilor în instanță. Proiectul PROMISE a dezvoltat standardele de calitate aplicate de majoritatea Barnahus.

Pentru informații suplimentare, consultați Proiectul Promise.

Specialiștii din domeniul juridic și social intervievați pentru [Studiul FRA cu privire la justiția în interesul copilului](#) au exprimat câteva preocupări comune procedurilor civile și celor penale. Aceleași preocupări au fost exprimate de copiii intervievați. Specialiștii intervievați recomandă aplicarea garanțiilor procedurale tuturor copiilor în mod egal, inclusiv celor implicați în proceduri civile. Copiii care sunt implicați atât în proceduri penale, cât și civile – cum ar fi cauzele în materie de încredințare a copilului având legătură cu situații de abuz – se plâng că garanțiile procedurale disponibile în procedurile penale nu sunt disponibile și în procedurile civile.

O serie de recomandări sau de sugestii rezultate în urma studiului ar putea depăși ceea ce impun instrumentele specifice de drept al UE, dar ar putea face parte din cadrul juridic național.

Autoritățile care lucrează cu copii în contextul procedurilor civile sau penale pot utiliza cerințele legislației UE ca punct de plecare, completându-le cu măsuri care să

acopere lacunele, după cum rezultă din studiul FRA. Autoritățile trebuie să aibă în vedere următoarele acțiuni:

- ✓ **Asigurarea unui comportament profesional de înaltă calitate.** Comportamentul respectuos, prietenos și empatic al specialiștilor este cel mai important element pentru ca experiența copilului să fie cât mai utilă și lipsită de probleme. Specialiștii au nevoie de instruire și de îndrumare practică. Ar trebui stabilite mecanisme de coordonare pentru diferiții specialiști implicați într-un caz.
- ✓ **Limitarea numărului de interviuri.** Copiii se simt stresați atunci când trebuie să depună mărturie de mai multe ori și în fața a numeroase persoane. Ar trebui să fie posibil să se înregistreze un interviu de bază cu copilul și să se bazeze ancheta pe acel interviu. În plus, transmiterea unei mărturii video ar putea înlocui audierea martorului în instanță, dar, în general, acest lucru este posibil doar dacă pârâțul și avocatul acestuia au avut prilejul de a pune întrebări în timpul înregistrării.
- ✓ **Limitarea numărului de persoane prezente.** În general, copiii preferă să fie prezente cât mai puține persoane în timpul audierilor și doresc să fie informați cu privire la rolurile pe care le au cei prezenți în cadrul audierii. Nu ar trebui să fie permis accesul publicului în sală atunci când instanța audiază un copil.
- ✓ **Reducerea duratei procedurilor.** Copiii declară frecvent că procedurile sunt lungi. Aceștia critică perioada lungă dintre audierile din diferitele etape procedurale, precum și interviurile și audierile multiple și adesea repetitive desfășurate de numeroși specialiști. Mulți copii au remarcat, de asemenea, că și audierile în sine sunt prea lungi, adesea din cauză, printre altele, că timpul de așteptare înainte de a depune mărturie este prea lung.
- ✓ **Evitarea contactului cu pârâțul și cu familia.** Acest lucru trebuie respectat nu numai în sala de judecată în timpul audierii, ci și pe coridoarele clădirii instanței, în sălile de așteptare și la toaletă.
- ✓ **Consultarea copilului cu privire la tipul de garanții procedurale.** Unii copii implicați în procedurile penale acordă o importanță deosebită posibilității de a lua o decizie în cunoștință de cauză privind garanțiile procedurale disponibile, cu conștientizarea consecințelor posibile ale alegerii unor măsuri în defavoarea altora, de exemplu alegerea unei conexiuni video în locul unui ecran despărțitor, pentru a evita contactul vizual cu pârâțul.
- ✓ **Copilului ar trebui să i se ofere, dacă este posibil, posibilitatea de a alege** dacă audierea va fi realizată de un bărbat sau o femeie.
- ✓ **Copilul ar trebui să fie întrebat dacă și când o persoană de încredere** îl va însoți în timpul audierii. Aceasta poate fi o persoană de sprijin, cum ar fi un asistent

social, sau un adult de încredere, cum ar fi un părinte, un asistent maternal sau un îngrijitor.

- √ **Desfășurarea audierii într-un spațiu adecvat pentru copii.** În general, pe copii îi intimidază și îi sperie sălile de judecată și alte spații solemne și asociază aceste spații cu infracționalitatea. De aceea, preferă audierile desfășurate în afara spațiului instanței sau în săli de audiere din clădirea instanței care sunt înzestrate cu caracteristici potrivite pentru copii – cu condiția să perceapă, de asemenea, comportamentul specialiștilor ca fiind prietenos.
- √ **Copilul trebuie să beneficieze de asistență juridică și de reprezentare legală.** Copiii intervievați de FRA au raportat în puține cazuri că au beneficiat de sprijin juridic. Unii copii nu văd în avocați sau în consilierii juridici surse de sprijin, deoarece consideră că specialiștii nu îi informează cu privire la proceduri. Specialiștii intervievați de FRA menționează o serie de probleme legate de accesul la asistență juridică, inclusiv lipsa unor orientări cu privire la modul în care se poate solicita asistența juridică gratuită, formarea și disponibilitatea avocaților specializați pentru a reprezenta copii și desemnarea promptă și sistematică a reprezentanților legali.
- √ **Trebuie să se asigure faptul că copilul este bine informat.** Copiii consideră că informațiile sunt cruciale. Copiii intervievați de FRA acuză adesea faptul că nu primesc actualizări și informații despre evoluția cazului lor în timpul procedurilor – de exemplu, despre locul unde se află pârâtul în procedurile penale. Copiii sugerează că informațiile ar trebui furnizate cu suficient timp înainte pentru ca ei să se poată pregăti pentru audieri și apoi în mod constant, la intervale regulate, pe durata procedurii. De asemenea, copiii ar dori să primească, într-un termen rezonabil, informații despre posibilele perioade de așteptare de dinainte de audieri, despre durata procedurii, verdict și consecințele acestuia. Specialiștii ar trebui să informeze copilul într-o limbă cunoscută de acesta, oferind servicii de interpretare, dacă este necesar.
- √ **Evitarea situațiilor care sperie copilul.** Numeroși copii intervievați de FRA au declarat că s-au întâlnit cu pârâții, deoarece garanțiile procedurale erau insuficiente. Astfel de întâlniri nedorite cu pârâții și cu rudele lor – care au loc adesea înainte sau după audieri – sunt principalul motiv de teamă pentru copii. În plus, sentimentul de siguranță al copiilor este subminat de lipsa intrărilor separate și/sau de unele măsuri de siguranță deficitare ale instanțelor, cum ar fi lipsa coordonării orelor de sosire și de plecare ale părților în așa fel încât copiii să nu se întâlnească cu pârâții. De asemenea, copiii sunt speriați de comportamentul inadecvat al specialiștilor, de mediile intimidante, de lipsa generală de confidențialitate, inclusiv comunicarea unor informații pentru care nu și-au dat acordul. Uneori, copiii sunt atât de temători în fața procedurilor,

încât nu își doresc decât să se încheie cât mai repede, chiar dacă acest lucru nu este în interesul lor. Specialiștii trebuie să prevină acest lucru.

- ✓ **Asigurarea respectării vieții private și a protecției datelor.** Copiii intervievați de FRA au declarat că se simt speriați și stresați de gradul insuficient de confidențialitate și protecție a datelor. Se tem că detaliile despre cazul lor și despre procedurile în care sunt implicați ar putea deveni publice. Copiii se declară îngrijorați când văd că persoanele din jur știu despre rolul lor în proceduri, despre situația lor familială sau despre deciziile instanței. De asemenea, copiii declară uneori că sunt intimidați sau stigmatizați de colegi sau în comunitatea lor locală din cauza informațiilor dezvăluite de profesori, părinți, rude sau specialiști sau prin intermediul mass-media.



Liste de verificare pentru specialiștii implicați în procedurile judiciare

Pe baza unor cercetări extinse cu specialiști și copii implicați în procedurile judiciare, FRA a elaborat o listă practică de verificare pentru a sprijini specialiștii cu o listă de acțiuni care trebuie avute în vedere pentru ca procedurile judiciare să fie în interesul copilului.

Pentru informații suplimentare, consultați: FRA (2017), „Justiția în interesul copilului – Listă de verificare pentru specialiști”.

Acțiunea 9: Identificarea și implementarea unor soluții durabile

După evaluarea interesului superior explicată în cadrul Acțiunii 4, autoritățile ar trebui să fie în măsură să propună și să implementeze o soluție durabilă și sustenabilă pentru copilul în cauză. Există, în general, trei soluții durabile posibile pentru copiii lipsiți de îngrijire părintească și care au nevoie de protecție, inclusiv victimele traficului de persoane, care se află într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine:

1. transferul înapoi în statul membru al UE de reședință obișnuită;
2. integrarea în statul membru al UE în care copilul este prezent fizic;
3. transferul într-o țară terță (din interiorul sau din afara UE).

Legislația UE prevede obligația explicită de a lua măsurile necesare în vederea identificării unei soluții durabile doar pentru copiii care sunt victime ale traficului de persoane. Articolul 16 alineatul (2) din [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) subliniază că o astfel de soluție durabilă trebuie să se bazeze pe o evaluare individuală a interesului superior al copilului.

Comitetul pentru drepturile copilului recomandă, în [General Comment No 14 on best interests](#) (Observația generală nr. 14 cu privire la interesul superior, punctul 97), ca orice decizie cu privire la un copil să fie motivată, justificată și explicată. Decizia cu privire la soluția durabilă ar trebui, așadar, să fie o decizie oficială scrisă, iar tutorele temporar, titularii răspunderii părintești (dacă este cazul) și autoritățile centrale (dacă au fost implicate în caz) trebuie să primească fiecare câte un exemplar. O decizie oficială va reduce riscul de repetare a exploatării sau a traficului și va asigura o monitorizare mai bună a situației copilului. Decizia ar trebui să includă argumente juridice și mecanisme de revizuire (punctul 98). Copilul și tutorele, precum și alte părți interesate, cum ar fi titularii răspunderii părintești, ar trebui să aibă dreptul de a solicita o revizuire sau de a contesta decizia. Dacă nu a fost posibilă implementarea soluției durabile într-o perioadă rezonabilă, decizia ar trebui redeschisă și ar trebui să se identifice o nouă soluție durabilă pentru copil.

Statele membre ale UE ar trebui să stabilească, pentru fiecare context național, care autoritate trebuie să convină asupra soluției durabile împreună cu serviciile de protecție a copilului. În unele cazuri, o autoritate competentă în temeiul [Regulamentului Bruxelles IIa](#) ar putea lua decizia finală, dar, în funcție de elementele cazului, anumite circumstanțe vor necesita implicarea unei instanțe. Un transfer de jurisdicție în conformitate cu articolul 15 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#) sau cu articolele 8 și 9 din [Convenția de la Haga](#) din 1996 poate fi necesar dacă soluția sugerată, astfel cum au convenit părțile implicate din statele membre ale UE, constă în transferul copilului către o țară terță sau integrarea în statul membru al UE de prezență fizică, și nu un transfer în țara de reședință obișnuită (sau fosta țară de reședință obișnuită), care deține în general competența judiciară.

Iată câteva dintre elementele de bază care trebuie luate în considerare la implementarea oricărei soluții durabile.

- **Consimțământul copilului:** toate soluțiile durabile ar trebui să fie implementate, în mod ideal, cu consimțământul copilului. Un copil care este în dezacord profund cu decizia propusă nu va coopera la implementarea cu succes a acesteia și poate fi expus la noi riscuri sau se poate sustrage custodiei autorităților. Copilul ar trebui să fie însoțit în acest proces de specialiști competenți, care să îi explice raționamentul care a condus la decizie și care să afle de ce copilul o respinge. Copilul nu trebuie obligat să rămână în țara gazdă și nici să fie transferat în țara de reședință obișnuită sau într-o țară terță. Regula generală din [Directiva privind libera circulație](#) este aceea că copiii din UE nu pot fi expulzați dintr-un stat membru al UE, cu excepția cazului în care expulzarea este necesară pentru a proteja

interesul superior al copilului [articolul 28 alineatul (3)] sau se bazează pe motive imperative de siguranță publică.

- **Considerații de gen:** în toate etapele de implementare a soluțiilor durabile, trebuie luate în considerare nevoile diferite ale băieților și fetelor și tipul de exploatare la care au fost supuși. Acest lucru ar putea influența, de exemplu, facilitatea de cazare aleasă, tipul de sprijin pentru reintegrare și asistență sau decizia dacă copilul va fi însoțit de un bărbat sau de o femeie în timpul călătoriei.
- **Măsuri privind îngrijirea:** ar trebui depuse toate eforturile pentru a transfera un copil lipsit de îngrijire părintească în grija părinților, cu excepția cazului în care este necesară continuarea separării de părinți pentru protejarea interesului superior al copilului. Autoritățile ar trebui să evalueze capacitatea părinților, pentru a se asigura că aceștia nu vor pune copilul în pericol și că nu a existat nicio implicare a părinților în traficul de persoane sau în abuzul inițial căruia i-a căzut victimă copilul. Dacă nu este posibil ca copilul să se întoarcă la familie, trebuie să se găsească măsuri de îngrijire alternativă, de preferință în medii de tip familial, cum ar fi familiile substitutive. Centrele rezidențiale de mici dimensiuni ar putea fi o măsură temporară adecvată. În conformitate cu articolul 20 alineatul (3) din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), atunci când se iau în considerare soluții de îngrijire alternativă, ar trebui să se țină seama în mod corespunzător de originea etnică, religioasă, culturală și lingvistică a copilului.
- **Plan individual:** indiferent în ce stat membru al UE se va stabili copilul, acesta ar trebui să beneficieze de asistență pe baza unei evaluări individuale a nevoilor, cu sprijin pentru integrare. Ar trebui elaborat un plan individual pentru fiecare copil, cu scopul de a promova integrarea socială a acestuia. Copilul ar putea avea nevoie de sprijin sub formă de îngrijiri medicale, asigurări, asistență psihologică, asistență juridică, proiecte generatoare de venituri sau sprijin pentru reintegrarea în sistemul școlar (taxe de școlarizare, costul transportului, materiale școlare).
- **Documente de călătorie:** copiilor trebuie să li se asigure documentele de călătorie necesare și să li se elibereze permise de ședere pentru a putea călători și/sau pentru a se putea stabili în statul membru în cauză.
- **Tutelă:** tutorele trebuie să reprezinte în continuare copilul până când acesta se reunește cu titularii răspunderii părintești sau până la desemnarea unui nou tutore. În acest moment, tutorele ar putea coordona încheierea și predarea responsabilităților prin intermediul autorităților centrale.
- **Sprijin pentru familie:** soluția durabilă care va fi aleasă depinde de situația familiei și de aspectul dacă familia este sau nu în măsură să aibă grijă de copil. Pot

exista cazuri în care familia va reuși acest lucru numai dacă primește un sprijin suplimentar, cum ar fi măsuri pentru îngrijirea copiilor, prestații sociale sau proiecte generatoare de venituri pentru familie.

- **Monitorizarea:** autoritățile din domeniul serviciilor sociale, în cooperare cu alte organisme, cum ar fi organizațiile neguvernamentale, ar trebui să monitorizeze condițiile de trai ale copilului după reîntregirea familiei și/sau plasarea într-un mediu de îngrijire alternativă. În cazul copiilor care ajung la vârsta majoratului, ar putea fi necesare măsuri de protecție socială. Planul individual ar trebui să includă, de asemenea, câteva informații de bază cu privire la modul în care va fi monitorizată implementarea acestuia.

→ A se vedea și [Acțiunea 10: Monitorizarea bunăstării copilului](#).

Transferul în statul membru al UE de reședință obișnuită

Transferul unui copil înapoi în statul membru de reședință obișnuită nu ar trebui să fie soluția implicită. Acesta ar trebui ales numai dacă se bazează pe o evaluare a interesului superior (articolul 3 din [Convenția cu privire la drepturile copilului](#)). Acest lucru este esențial pentru a proteja copiii împotriva repetării abuzului sau a traficului, dar și pentru a asigura faptul că intervențiile autorităților sunt eficiente și durabile.

[Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane](#) menționează la articolul 16 o serie de probleme legate de returnare, inclusiv faptul că „copiii victime nu vor fi repatriați într-un stat dacă, urmare unei evaluări privind riscul și securitatea, există indicii că returnarea nu este în interesul superior al copilului” [articolul 16 alineatul (7)]. [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) nu reglementează aspecte legate de transferul către țara de reședință obișnuită. [Regulamentul Bruxelles IIa](#) stabilește doar procedurile prin care se poate asigura repatrierea rapidă în cazuri de răpire a copiilor (cel mai adesea, răpire de către un părinte).

Pe lângă elementele comune enumerate mai sus, care sunt relevante pentru implementarea oricărei soluții durabile, în continuare se prezintă câteva elemente specifice care trebuie luate în considerare în cazurile de transfer al copilului înapoi în statul membru de reședință obișnuită.

- **Coordonare:** autoritățile din cele două state membre ale UE ar trebui să se asigure că toate detaliile transferului și predării copilului sunt discutate și aprobate. De exemplu, ar trebui să fie clar cine va însoți copilul, cine va fi persoana care

așteaptă copilul la aeroport, ce cazare va fi oferită atât pentru copil, cât și pentru însoțitor și ce documente și dosare sunt necesare pentru predarea oficială a copilului.

- **Pregătirea pentru transfer:** copilul trebuie să fie pregătit pentru întoarcerea în țara de reședință obișnuită. Această etapă ar trebui să includă informații de bază despre procesul implicat și despre cum va fi viața acolo. Autoritățile trebuie să se asigure că există suficient timp pentru pregătirea transferului copilului, fără a întârzia în mod nejustificat procesul.

În funcție de cât timp a petrecut copilul în străinătate, este posibil ca acesta să aibă nevoie de informații de bază despre orașul, școala, situația familială etc. la care se întoarce. Copilul ar trebui să primească datele de contact ale organizațiilor care îl pot ajuta în țara în care este transferat. În plus, copilul poate avea nevoie de un anumit sprijin psihosocial, inclusiv pentru reintegrarea în familie. În mod similar, autoritățile ar trebui să pună la dispoziția părinților sau a altor membri ai familiei care vor avea grijă de copil informațiile necesare despre acesta. De asemenea, autoritățile ar trebui să ofere părinților sprijin pentru îngrijirea copilului, având în vedere posibilele experiențe traumatizante prin care a trecut acesta.

- **Costurile transferului:** ar trebui să existe proceduri clare cu privire la modul în care se vor acoperi costurile de transport. Costurile călătoriei pot fi finanțate de familie, din resurse proprii sau cu sprijin financiar din partea autorităților publice, sau de biroul consular. Costurile pot include bilete de avion, tren sau autobuz, diurna pe durata călătoriei și, eventual, cazare pentru copil și însoțitor.
- **Însoțitorul copilului pe durata călătoriei:** un tutore sau un asistent social cunoscut copilului ar trebui să-l însoțească pe durata transferului, indiferent de mijlocul de transport utilizat.
- **Siguranța în timpul transferului:** ar trebui luate măsuri pentru a împiedica dispariția copilului în timpul călătoriei, fie din proprie voință, fie forțat de traficanți. Însoțitorul este responsabil pentru siguranța copilului și nu trebuie să-l lase în niciun caz singur, până când acesta este predat persoanei responsabile din țara de reședință obișnuită.
- **Sosire:** la sosire, copilul ar trebui să fie întâmpinat, în mod ideal, de un asistent social și de părinți, dacă prezența părinților este în interesul superior al copilului. Însoțitorul și copilul ar trebui să întâlnească fizic persoanele care preiau copilul, iar însoțitorul ar trebui să predea responsabilitatea pentru copil, precum și dosarul personal al copilului.

- **Măsuri privind îngrijirea:** în cazul în care părinții și ceilalți membri ai familiei nu sunt în măsură să îngrijească copilul, transferul acestuia nu ar trebui efectuat până când se stabilesc măsuri sigure privind responsabilitățile de îngrijire și tutelă.
- **Sisteme de repatriere:** ar trebui să se depună toate eforturile pentru a include copilul în orice sisteme de repatriere disponibile, cum ar fi cele administrate de Organizația Internațională pentru Migrație sau de alte organizații. OIM sprijină repatrierea copiilor și ar putea, de asemenea, să sprijine familia prin proiecte generatoare de venituri.

Integrarea în statul membru al UE în care copilul este prezent fizic

În anumite cazuri, pe baza determinării interesului superior, autoritățile pot decide să integreze copilul în statul membru al UE unde a fost găsit. Autoritățile din statul membru în care a fost găsit copilul și cele din statul membru unde acesta își avea reședința obișnuită ar trebui să coopereze la evaluare și la luarea deciziilor.

În cazul în care nicio persoană din statul membru de reședință obișnuită nu solicită repatrierea copilului, statul membru în care este prezent acesta ar putea lua măsuri provizorii de protecție a copilului (articolul 20 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#)) și ar putea să prelungească măsurile provizorii până când statul membru în care se află copilul în prezent devine noul stat de reședință obișnuită a acestuia. În cazul în care nu a fost sesizată anterior nicio instanță în statul membru de reședință obișnuită, statul membru al noii reședințe obișnuite ar deține, de drept, competența judiciară în temeiul articolului 8 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#), fără a fi necesar să solicite un transfer în temeiul articolului 15 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#).

→ Pentru informații suplimentare privind competența judiciară, consultați și [Acțiunea 7](#).

Această decizie de a plasa copilul în statul membru al UE în care este prezent fizic poate fi, de asemenea, temporară, de exemplu, dacă reîntregirea familiei în statul membru de reședință obișnuită nu este încă posibilă și nu au fost găsite soluții de îngrijire adecvate. Articolul 56 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#) oferă opțiunea ca autoritățile din statul de reședință obișnuită să plaseze temporar un copil într-un alt stat membru al UE, ceea ce necesită acordul prealabil din partea acestui stat. Aplicarea articolului 56 pentru obținerea unui plasament temporar într-un alt stat membru al UE ar putea fi folosită pentru a testa o posibilă soluție durabilă. Dacă o instanță competentă pentru soluționarea cazului consideră că ar putea fi mai bine pentru copil

să fie plasat într-un alt stat membru al UE, dar nu are certitudinea în acest sens, poate folosi articolul 56 în vederea unei plasări temporare. Rezultatul și gradul de bunăstare a copilului trebuie monitorizate în timpul plasamentului temporar. Dacă plasamentul are succes și transformarea acestuia într-o soluție durabilă, în interesul superior al copilului, se produce înainte ca statul în care copilul a fost plasat să devină noul stat de reședință obișnuită a acestuia, atunci instanța ar putea transfera jurisdicția instanței competente din Statul membru în care a fost plasat temporar copilul.

Competența pentru noile decizii va fi atribuită în mod automat în noul stat membru al UE de reședință obișnuită. Dacă statul membru al UE în care se afla anterior copilul a luat decizii concrete, acestea rămân în vigoare până când unul dintre cele două state membre implicate le anulează sau până când noul stat membru al UE de reședință obișnuită a copilului le modifică. Acestea vor fi aplicate în respectivul stat membru al UE în condițiile prevăzute de dreptul său intern, în conformitate cu articolul 15 alineatul (3) și cu articolul 17 din [Convenția de la Haga](#) din 1996.

Toate elementele generale ale oricărei soluții durabile menționate mai sus se aplică atunci când copilul rămâne în statul membru al UE în care a fost identificat: este nevoie de consimțământul copilului; ar trebui elaborat un plan individual; măsurile privind îngrijirea ar trebui să evite, pe cât posibil, îngrijirea instituționalizată și să favorizeze plasamentul familial și mediile de îngrijire de tip familial etc. În general, adopția nu este o opțiune potrivită pentru un copil care a fost victimă a traficului de persoane. Înainte de a se lua în considerare opțiunea adopției, trebuie epuizate mai întâi toate posibilitățile de reunire cu părinții și cu familia extinsă.

Atunci când copilul rămâne în țara curentă, ar trebui să beneficieze de toate drepturile consacrate în [Convenția cu privire la drepturile copilului](#), inclusiv de educație, formare profesională, încadrare în muncă și asistență medicală, la fel ca copiii care sunt resortisanți ai țării respective. Tutorele trebuie să rămână responsabil pentru copil până când instanța competentă desemnează un tutore legal permanent pentru acesta. Autoritățile ar trebui să se asigure, de asemenea, că copilul primește toate documentele necesare, în conformitate cu legislația națională, pentru ca acesta să aibă reședința legală în statul membru al UE în cauză.

Decizia ca copilul să rămână în statul membru al UE în care este prezent fizic nu ar trebui să fie forțată, de exemplu, de faptul că autoritățile doresc să treacă la urmărirea penală. UE dispune de suficiente alte mecanisme de cooperare judiciară între statele membre ale UE.

→ A se vedea și *Acțiunea 7: Stabilirea competenței judiciare și cooperarea transnațională*.

Transferul într-o țară terță

Transferul într-o țară terță ar putea însemna transferul către un alt stat membru al UE sau, mai puțin frecvent, către o țară din afara UE. În cazul țărilor terțe din afara UE, se aplică [Convenția de la Haga](#) din 1996 dacă țara terță este parte la aceasta.

Soluția de a transfera copilul într-o țară terță ar putea fi justificată în cazuri care implică probleme serioase de siguranță (de exemplu, un copil integrat în programul de protecție a martorilor) sau atunci când este în interesul superior al copilului să se reunească cu familia, care locuiește acum în țara terță în cauză. Faptul că părinții își au reședința într-un alt stat membru al UE reprezintă unul dintre factorii care definesc „legătura specială”, permițând astfel un transfer de competență judiciară în temeiul articolului 15 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#).

Toate considerațiile generale aferente oricăreia dintre soluțiile durabile enumerate mai sus sunt aplicabile și în cazul în care copilul este transferat într-un alt stat membru al UE sau într-o țară terță. Sunt valabile, de asemenea, aspectele specifice enumerate, precum organizarea călătoriei, însoțirea copilului, siguranța în timpul călătoriei, predarea copilului, planul individual și permisul de ședere.

Dacă țara terță este un stat membru al UE, este posibil ca autoritatea centrală a acesteia să fie în măsură să localizeze familia, în conformitate cu [Regulamentul Bruxelles IIa](#), dacă i se solicită acest lucru. Dacă țara terță nu este stat membru al UE, dar este parte la [Convenția de la Haga](#) din 1996, autoritatea sa centrală poate localiza familia în temeiul acestei convenții. International Social Service, Comitetul internațional al Crucii Roșii sau autoritățile consulare ar putea fi, de asemenea, în măsură să acorde asistență.

Acțiunea 10: Monitorizarea bunăstării copilului

Monitorizarea este un element important pentru asigurarea bunăstării copilului, evaluarea măsurilor luate și adaptarea sau modificarea măsurilor ori de câte ori este necesar. Autoritățile pentru protecția copilului, în cooperare cu organismele relevante, precum ONG-urile sau agențiile de aplicare a legii, ar trebui să monitorizeze situația copilului după implementarea oricărei forme de soluție durabilă. Obiectivul monitorizării reîntregirii familiei sau a plasării copilului într-un mediu de îngrijire alternativă în statul membru al UE în care copilul este prezent fizic, în țara de reședință obișnuită

sau într-o țară terță ar trebui să fie acela de a asigura reintegrarea cu succes a copilului și de a preveni orice riscuri de repetare a victimizării.

Având în vedere caracterul transnațional al acestor cazuri și posibilele probleme de competență judiciară, autoritățile din toate statele membre ale UE implicate ar trebui să stabilească de comun acord cine, cum, când și pentru cât timp va monitoriza un caz.

Sisteme de monitorizare

Atunci când este implementată o soluție durabilă, există două tipuri de monitorizare care trebuie luate în considerare.

- 1. Monitorizarea de către autoritățile din statul în care se află copilul:** această opțiune ar urma procedurile similare de monitorizarea a cazurilor de protecție a copilului din contextul național, care implică analiza situației familiale, a integrării în școală și în comunitate, a bunăstării generale etc. Mai jos se sugerează câteva elemente specifice.
- 2. Monitorizarea de către autoritățile care au transferat copilul și care solicită informații despre situația acestuia:** statul membru al UE care a identificat copilul pe teritoriul său, a efectuat evaluarea interesului superior și a stabilit soluția durabilă, împreună cu celălalt stat membru relevant al UE, ar trebui să aibă dreptul de a primi informații cu privire la situația și integrarea copilului, cel puțin pentru o anumită perioadă. Acest lucru ar ajuta, de asemenea, statul membru al UE să evalueze eficacitatea răspunsului său și să își adapteze, dacă este necesar, acțiunile în cazurile viitoare. Unele state membre ale UE au convenit asupra unui sistem de monitorizare și de raportare și primesc, de exemplu, un raport la șase luni după transferul efectiv al copilului. În absența unui astfel de acord de practică bilaterală, Regulamentul general privind protecția datelor și legislația națională relevantă a statului membru în care trăiește în prezent copilul ar urma să stabilească ce informații pot fi furnizate celuilalt stat membru și în ce condiții.

Monitorizarea și urmărirea unui caz va fi necesară în special atunci când statul membru al UE în care se află copilul nu deține competența judiciară. Acesta poate fi cazul dacă se ia o măsură de plasament temporar în temeiul articolului 56 din [Regulamentul Bruxelles IIa](#) și copilul rămâne atât de strâns legat de statul membru de plasament încât reședința sa obișnuită este încă acolo. În acest caz, deși autoritățile statului membru al UE de reședință obișnuită au încă competență judiciară în ceea ce privește copilul, autoritățile statului gazdă ar putea fi mai bine plasate pentru a efectua monitorizarea. Dacă competența judiciară este transferată prin aplicarea articolului 15 din

Regulamentul Bruxelles IIa, instanța care a avut anterior competența nu mai are nicio autoritate să solicite informații despre caz și să monitorizeze bunăstarea copilului.

Printre elementele care trebuie luate în considerare în cadrul monitorizării situației copilului se numără următoarele.

- **Surse de informații:** principala sursă de informații ar trebui să fie copilul. Familia, tutorele sau furnizorii de îngrijiri ar trebui să fie, de asemenea, consultați. Autoritățile ar putea organiza vizite anunțate și neanunțate la familie, în mediul de îngrijire alternativă, la familia extinsă sau în locul de cazare instituțională adecvată în care locuiește copilul. Autoritățile ar putea purta discuții pentru a evalua implementarea planului individual și serviciile furnizate.
- **Specialiștii implicați:** serviciul de protecție a copilului sau serviciile sociale, în mod ideal asistenții sociali care gestionează cazul, ar trebui să fie principalii responsabili. Cu toate acestea, ar putea fi necesară implicarea autorităților de aplicare a legii în cazul în care sunt semnalate probleme de securitate. Autoritățile centrale instituite în temeiul **Regulamentului Bruxelles IIa** ar putea fi responsabile pentru transmiterea informațiilor către un alt stat membru, atunci când li se solicită acest lucru.
- **Mecanisme de depunere a plângerilor:** copilul și părinții sau tutorele ar trebui să aibă acces la un mecanism de depunere a plângerilor în cazul în care sprijinul pe care îl primește copilul este insuficient sau inadecvat. Mecanismul de depunere a plângerilor ar trebui să fie adecvat pentru copii.
- **Confidențialitate:** monitorizarea nu ar trebui să încalce dreptul la respectarea vieții private și de familie a copilului și a familiei sale. Persoanele implicate ar trebui să respecte, de asemenea, în continuare, confidențialitatea. Autoritățile de monitorizare ar trebui să fie conștiente de riscul stigmatizării copiilor-vicime în comunitate și ar trebui să fie discrete atunci când efectuează vizitele (de exemplu, să nu viziteze copilul la școală cu o mașină de poliție sau cu agenți în uniformă).
- **Atingerea majoratului:** când copilul împlinește 18 ani, acesta poate pierde anumite drepturi. Trebuie luate măsuri pentru ca copilul să fie autonom și pregătit pentru atingerea vârstei adulte și să fie sprijinit în timpul acestei tranziții. În funcție de cazul specific, autoritățile ar putea lua în considerare extinderea anumitor măsuri de protecție pentru copiii care nu s-au putut reintegra în familiile lor (de exemplu, extinderea sprijinului acordat de serviciile sociale până la vârsta de 21 de ani dacă legislația națională prevede această posibilitate). Când copilul atinge

vârsta adultă, își păstrează dreptul la o serie de măsuri de protecție, în conformitate cu [Directiva privind drepturile victimelor](#) și cu [Directiva UE privind combaterea traficului de persoane](#) sau cu legile naționale privind protecția victimelor.

- **Adaptarea planului individual:** planul individual convenit la începutul etapei de integrare ar trebui să stea la baza exercițiului de monitorizare. Exercițiul de monitorizare ar trebui să analizeze dacă au fost implementate sau nu toate măsurile convenite și dacă planul individual trebuie actualizat.
- **Adaptarea planului de monitorizare:** pe baza rezultatelor monitorizării, ar putea fi necesară extinderea duratei măsurilor de urmărire, modificarea frecvenței vizitelor sau modificarea raportului trimis către celălalt stat membru al UE prin intermediul autorităților centrale.

Anexa 1: Trimiteri legislative

Instrumente ale Uniunii Europene	
Carta drepturilor fundamentale a UE	Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, JO C 364, 2000, vol. 43, 18 decembrie 2000.
Directiva UE privind combaterea traficului de persoane (2011/36/UE)	Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului, JO L 101, 15.4.2011, p. 1.
Directiva Consiliului (2004/81/CE)	Directiva 2004/81/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere eliberat resortisanților țărilor terțe care sunt victime ale traficului de persoane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale și care cooperează cu autoritățile competente, JO L 261, 6.8.2004, p. 19.
Directiva privind drepturile victimelor (2012/29/UE)	Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului, JO L 315, 14.11.2012, p. 57.
Directiva privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor și a exploatării sexuale a copiilor (2011/93/UE)	Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, JO L 335, 17.12.2011, p. 1.
Regulamentul Bruxelles IIa [Regulamentul (CE) nr. 2201/2003]	Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2116/2004 al Consiliului din 2 decembrie 2004 în ceea ce privește tratatele încheiate cu Sfântul Scaun, JO L 367, 14.12.2004, p. 1.

<p>Directiva privind libera circulație (2004/38/CE)</p>	<p>Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (Text cu relevanță pentru SEE), JO L 158, 30.4.2004, p. 77.</p>
<p>Directiva privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale (2016/800/UE)</p>	<p>Directiva (UE) 2016/800 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, JO L 132, 21.5.2016, p. 1.</p>
<p>Codul frontierelor Schengen [Regulamentul (UE) nr. 2016/399]</p>	<p>Regulamentul (UE) 2016/399 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 martie 2016 cu privire la Codul Uniunii privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul Frontierelor Schengen), JO L 77, 23.3.2016, p. 1.</p>
<p>Codul de Informații Schengen [Regulamentul (UE) nr. 2018/1862]</p>	<p>Regulamentul (UE) 2018/1862 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 noiembrie 2018 privind instituirea, funcționarea și utilizarea Sistemului de informații Schengen (SIS) în domeniul cooperării polițienești și al cooperării judiciare în materie penală, de modificare și abrogare a Deciziei 2007/533/JAI a Consiliului și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1986/2006 al Parlamentului European și al Consiliului și a Deciziei 2010/261/UE a Comisiei, JO L 312, 7.12.2018, p. 56.</p>
<p>Directiva privind returnarea (Directiva 2008/115/CE)</p>	<p>Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală, JO L 348, 24.12.2008, p. 98.</p>
<p>Directiva privind sancțiunile la adresa angajatorilor (Directiva 2009/52/CE)</p>	<p>Directiva 2009/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009 de stabilire a standardelor minime privind sancțiunile și măsurile la adresa angajatorilor de resortisanți din țări terțe aflați în situație de ședere ilegală, JO L 168, 30.6.2009, p. 24.</p>

Regulamentul Dublin [Regulamentul (UE) nr. 604/2013]	Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid, JO L 180, 29.6.2013, p. 31.
Decizia 2001/470/CE a Consiliului privind Rețeaua judiciară europeană	Decizia 2001/470/CE a Consiliului din 28 mai 2001 de creare a unei Rețele Judiciare Europene în materie civilă și comercială, JO L 174, 27.6.2001, p. 25.
Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială	Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială, JO L 174, 27.6.2001, p. 1.
Acorduri încheiate de UE	
Convenția UE privind asistența judiciară reciprocă în materie penală	Actul Consiliului din 29 mai 2000 de elaborare, în temeiul articolului 34 din Tratatul privind Uniunea Europeană, a Convenției privind asistența judiciară reciprocă în materie penală între statele membre ale Uniunii Europene. JO C 197, 12.7.2000, p. 1.
Acordul privind Spațiul Economic European	Acordul privind Spațiul Economic European, 2 mai 1992, JO L 1, 3.1.1994, p. 3.
Acordul între Comunitatea Europeană și Elveția	Acordul între Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de-o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, privind libera circulație a persoanelor, Luxemburg, 21 iunie 1999, JO L 114, 2002, 30.4.2002, p. 6.
Convenția de punere în aplicare a acordului Schengen din 1985	Acquis-ul Schengen – Convenția de punere în aplicare a acordului Schengen din 14 iunie 1985 între guvernele statelor din Uniunea Economică Benelux, Republicii Federale Germania și Republicii Franceze privind eliminarea treptată a controalelor la frontierele comune, 19 iunie 1990, JO L 239, 22.9.2000, p. 19.
Instrumente internaționale	
Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului	Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, Organizația Națiunilor Unite, New York, 20 noiembrie 1989, Seria tratatelor ONU, volumul 1577.
Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, Protocolul facultativ privind vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă	Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului privind vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, 25 mai 2000, Seria tratatelor ONU, volumul 2171.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEaDO)	Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Roma, 1950.
Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane	Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, Varșovia, 2005.
Convenția de la Haga din 1996	Convenția din 19 octombrie 1996 asupra competenței, legii aplicabile, recunoașterii, executării și cooperării privind răspunderea părintească și măsurile de protecție a copiilor.
Convenția de la Haga din 1980 asupra răpirii de copii	Convenția din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii.
Surse juridice fără caracter obligatoriu	
Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observația generală nr. 6	Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observația generală nr. 6 privind procedurile destinate copiilor neînsoțiți și separați de părinți, aflați în afara țării lor de origine (<i>General Comment No 6, Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin</i>), 1 septembrie 2005, CRC/GC/2005/6.
Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observația generală nr. 12	Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observația generală nr. 12 privind dreptul copilului de a fi ascultat (<i>General Comment No 12, The right of the child to be heard</i>), 1 iulie 2009, CRC/C/GC/12.
Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observația generală nr. 13	Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observația generală nr. 13 privind dreptul copilului la protecție împotriva oricărei forme de violență (<i>General Comment No 13, The right of the child to freedom from all forms of violence</i>), 18 aprilie 2011, CRC/C/GC/13.
Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observația generală nr. 14	Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observația generală nr. 14 (2013) cu privire la dreptul copilului ca interesul său superior să fie considerat primordial (<i>General Comment No 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration</i>), 29 mai 2013, CRC/C/GC/14.
Comitetul ONU pentru drepturile copilului, Observația generală nr. 15	Observația generală nr. 15 privind dreptul copilului de a se bucura de cea mai bună stare de sănătate posibilă (<i>General Comment No. 15 on the right of the child to the enjoyment of the highest attainable standard of health</i>), 17 aprilie 2013, CRC/C/GC/15.
Adunarea generală a ONU, Orientări cu privire la îngrijirea alternativă a copiilor	ONU, Adunarea Generală, Rezoluția 64/142, Orientări cu privire la îngrijirea alternativă a copiilor, 24 februarie 2010, A/RES/64/142.

Consiliul Europei, Orientări privind justiția în interesul copilului	Consiliul Europei, Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind o justiție în interesul copilului, adoptate de Comitetul de Miniștri la 17 noiembrie 2010, în cadrul celei de-a 1098-a reuniuni a miniștrilor adjuncți - versiunea editată, 31 mai 2011.
Consiliul Europei, Proiectele de viață pentru minorii migranți neînsoțiți	Consiliul Europei, Comitetul de Miniștri, Recomandarea CM/Rec(2007)9 a Comitetului de Miniștri adresată statelor membre privind proiectele de viață pentru minorii migranți neînsoțiți, 12 iulie 2007.

Anexa 2: Selecție de literatură de specialitate și de jurisprudență

Anti-slavery (2014), *Trafficking for forced criminal activities and begging in Europe*, Anti-Slavery International, <https://www.antislavery.org/european-states-fail-protect-thousands-people-trafficked-forced-crime>

Beth Hurley, Mandy John-Baptiste and Swati Pande, National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC) (2015), *Free to move, invisible to care*, London, <https://library.nspcc.org.uk/HeritageScripts/Hapi.dll/search2?CookieCheck=43536.4907562384&searchTerm0=C5717>

Biroul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) (2009), *Anti-human trafficking manual for criminal justice practitioners*, UNODC, <http://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/2009/anti-human-trafficking-manual.html>

Comisia Europeană (2012), *Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor. Strategia UE pentru perioada 2012-2016 în vederea eradicării traficului de persoane*, COM(2012) 286 final, Bruxelles, 19 iunie 2012, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=CELEX%3A52012DC0286>

Comisia Europeană (2013), *Drepturile de care beneficiază victimele traficului de persoane în UE*, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/eu-rights-victims-trafficking-now-available-all-european-languages_en

Comisia Europeană (2013), *Guidelines for the identification of victims of trafficking in human beings*, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/guidelines-identification-victims_en

Comisia Europeană (2015), *Coordination and cooperation in integrated child protection systems*, document de reflecție adoptat cu ocazia *Celui de al 9-lea forum european pentru drepturile copilului*, 30 aprilie 2015, https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/child-protection-systems_en

Comisia Europeană (2015), *Study on high-risk groups for trafficking in human beings*, raport final, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene (Oficiul pentru Publicații), https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/study-high-risk-groups-trafficking-human-beings_en

Comisia Europeană (2016), *Practical Guide for the application of the Brussels IIa Regulation*, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f7d39509-3f10-4ae2-b993-53ac6b9f93ed/language-en>

Comisia Europeană (2016), *Raport al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu – Raport de evaluare a măsurii în care statele membre au luat măsurile necesare pentru a se conforma Directivei 2011/36/UE privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, în conformitate cu articolul 23 alineatul (1)*, COM(2016) 722 final, Bruxelles, 2 decembrie 2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0722&qid=1569853567123&from=EN>

Comisia Europeană (2017), *Comunicare a Comisiei către Parlamentul European și Consiliu. Raport privind măsurile întreprinse pentru a da curs Strategiei UE în vederea eradicării traficului de persoane și identificarea unor noi măsuri concrete*, COM (2017) 728 final, Bruxelles, 4 decembrie 2017, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52017DC0728>

Comisia Europeană (2018), *A Europe that protects: Commission calls for continued action to eradicate trafficking in human beings*, comunicat de presă, Bruxelles, 4 decembrie 2018, https://ec.europa.eu/home-affairs/news/europe-protects-commission-calls-continued-action-eradicate-trafficking-human-beings_en

Comisia Europeană (2018), *Commission Staff working document accompanying the document Report from the Commission to the European Parliament and the Council Second report on the progress made in the fight against trafficking in human beings (2018) as required under Article 20 of Directive 2011/36/EU on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims*, COM(2018) 777 final, Bruxelles, 3 decembrie 2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=COM%3A2018%3A0777%3AFIN>

Comisia Europeană (2018), *Document de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește documentul „Raport al Comisiei către Parlamentul european și Consiliu – Al doilea raport privind progresele înregistrate cu privire la combaterea traficului de persoane (2018) elaborat în temeiul articolului 20 din Directiva 2011/36/UE privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia*, SWD (2018) 473 final, Bruxelles, 3 decembrie 2018, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD:2018:473:FIN>

Comisia Europeană (2018), *Working together to address trafficking in human beings: key concepts in a nutshell*, 4 decembrie 2018, https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/working-together-to-address-trafficking-in-human-beings-concepts-in-a-nutshell_en

Conferința de la Haga de Drept Internațional Privat (HCCH) (2005), *Guide to good practice under the Hague Convention of 25 October 1980 on the Civil Aspects of International Child Abduction, Part III – Preventive measures*, Bristol, Regatul Unit, Jordan Publishing, <https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=3639>

Conferința de la Haga de Drept Internațional Privat (HCCH) (2014), *Practical Handbook on the Operation of the 1996 Child Protection Convention*, HCCH Publications, <https://www.hcch.net/en/publications-and-studies/details4/?pid=6096&dtid=3>

CONNECT (2014), *Identifying good practices in, and improving, the connections between actors involved in reception, protection and integration of unaccompanied children in Europe*; pentru informații suplimentare, consultați „Connect Tools” pe site-ul Connect, <http://www.connectproject.eu/tools.html>

Consiliul Europei (CoE) (2010), *Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child friendly justice*, Strasbourg Cedex, Council of Europe Publishing, https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016804b2cf3

Consiliul Europei (CoE) (2018), *Handbook for frontline professionals on how to convey child-friendly information to children in migration*, Strasbourg Cedex, Council of Europe Publishing, <https://rm.coe.int/how-to-convey-child-friendly-information-to-children-in-migration-a-ha/1680902f91>

CSMB (Consiliul Statelor de la Marea Baltică) (2011), *Model Memorandum of Understanding (MoU) for law enforcement agencies and specialist service providers working with victims of human trafficking for sexual exploitation in the Baltic Sea Region*, Stockholm, Suedia, Grupul operativ al secretariatului CSMB împotriva traficului de persoane, <http://www.cbss.org/safe-secure-region/tfthb>

CSMB (2015), *Transnational child protection: practical guide for caseworkers and case officers*, Stockholm, Suedia, Secretariatul Consiliului Statelor de la Marea Baltică, <http://www.childrenatrisk.eu/projects-and-publications/protect-children-on-the-move>

CSMB (2016), *Guidelines promoting the human rights and the best interests of the child in transnational child protection cases*, Stockholm, Suedia, Secretariatul Consiliului Statelor de la Marea Baltică, https://www.cbss.org/wp-content/uploads/2013/01/Guidelines_-_promoting_the_Human_Rights_and_the_Best_Interest_of_the_Child_in_Transnational_Child_Protection_Cases.pdf

CSMB (2019), *Listen Up! Creating conditions for children to speak and be heard, Professional communication with children at risk of exploitation and trafficking – Experience and lessons learned from the Baltic Sea Region*, Stockholm, Suedia, Secretariatul Consiliului Statelor de la Marea Baltică, <http://www.childrenatrisk.eu/projects-and-publications/protect-children-on-the-move>

Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), cauza C-435/06, C., 27 noiembrie 2009/127.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), cauza C-92/12 PPU, *Health Service Executive împotriva S. C. și A. C.*, 26 aprilie 2012.

EASO (Biroul European de Sprijin pentru Azil) (2018), *EASO Practical Guide on age assessment*, ediția a doua, Valletta, Biroul European de Sprijin pentru Azil, <https://www.easo.europa.eu/news-events/easo-publishes-practical-guide-age-assessment>

EASO (Biroul European de Sprijin pentru Azil) (2018), *EASO Training Curriculum*, <https://www.easo.europa.eu/training>

ElGE (Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați) (2018), *Gender-specific measures in anti-trafficking actions*, Vilnius, Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, <https://eige.europa.eu/publications/gender-specific-measures-anti-trafficking-actions-report>

Eurojust (Unitatea de Cooperare Judiciară a Uniunii Europene) (2017), *Joint Investigation Teams Practical Guide*, secretariatul general al Consiliului Uniunii Europene, <http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/JITs/joint-investigation-teams/Pages/jits-framework.aspx>

Europol (Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii) (2014), *Child trafficking for exploitation in forced criminal activities and forced begging*, Haga, <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/child-trafficking-for-exploitation-in-forced-criminal-activities-and-forced-begging>

Europol (Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii) (2018), *Criminal networks involved in the trafficking and exploitation of underage victims in the EU*, raport privind situația, nr. ref. 1001370, Haga, <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/criminal-networks-involved-in-trafficking-and-exploitation-of-underage-victims-in-eu>

Europol (Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii) (2018), *Internet organised crime threat assessment (IOCTA)*, Haga, Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2018>

Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (Unicef) (2004), *Let's talk – Developing effective communication with child victims of abuse and human trafficking*, Priștina, Kosovo, Unicef, http://www.childtrafficking.org/cgi-bin/ct/main.sql?ID=1326&file=view_document.sql&TITLE=-1&AUTHOR=-1&THESAURO=-1&ORGANIZATION=-1&TYPE_DOC=-1&TOPIC=-1&GEOG=-1&YEAR=-1&LISTA=No&COUNTRY=-1&FULL_DETAIL=Yes

FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) (2014), *Certification and accreditation procedures for professionals*, <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/mapping-child-protection-systems-eu/certification>

FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) (2014), *Manualul de drept european în materie de azil, frontiere și imigrație*, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, <https://fra.europa.eu/en/publication/2013/handbook-european-law-relating-asylum-borders-and-immigration>

FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) (2015), *Child-friendly justice – Perspectives and experiences of professionals on children's participation in civil and criminal judicial proceedings in 10 EU Member States*, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-professionals-childrens> și <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-children-and-professionals>

FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) (2015), *Guardianship systems for children deprived of parental care in the European Union*, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/guardianship-children-deprived-parental-care>

FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) (2015), *Mapping child protection systems in the EU*, <https://fra.europa.eu/en/publication/2015/mapping-child-protection-systems-eu>

FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) (2017), *Child-friendly justice - Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States*, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/child-friendly-justice-childrens-view>

FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) (2017), *Justiția în interesul copilului – Listă de verificare pentru specialiști*, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/child-friendly-justice-checklist-professionals>

FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) (2018), *Handbook on European data protection law – 2018 edition*, Luxemburg, Oficiul pentru Publicații, <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/handbook-european-data-protection-law>

FRA (Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene) (2018), *Preventing unlawful profiling today and in the future: a guide*, Luxembourg, Publications Office, <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/prevent-unlawful-profiling>

Frontex (Agenția Europeană pentru Gestionarea Cooperării Operative la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene) (2015), *Manualul VEGA: Situații de risc la care pot fi supuși copiii aflați în aeroporturi*, Ghid pentru polițiștii de frontieră, Varșovia, Polonia, Frontex, https://frontex.europa.eu/assets/Publications/General/VEGA_children/RO.pdf

Grupul de experți pentru lupta împotriva traficului de ființe umane (GRETA), *Report on the implementation of the Convention on Action against Trafficking in Human Beings*, <https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/general-reports>

Invernizzi Antonella în colaborare cu ARSIS (2011), *Vulnerability to exploitation and trafficking of Bulgarian children and adolescents in Greece: A case study of street-based survival strategies in Thessaloniki*, Proiectul MARIO, ARSIS Salonic, <https://resourcecentre.savethechildren.net/publishers/mario-project>

Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (EMCDDA) (2012), *Pregnancy, childcare and the family: Key issues for Europe's response to drugs*, EMCDDA, http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues/children_bg

Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (EMCDDA) (2017), *Health and social responses to drug problems: A European guide*, EMCDDA, <http://www.emcdda.europa.eu/publications/manuals/health-and-social-responses-to-drug-problems-a-european-guide>

ODIHR (Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului) (2014), *Principiile directoare ale OSCE privind drepturile omului la întoarcerea victimelor traficului de persoane*, Varșovia, Polonia, ODIHR, <https://www.osce.org/odihr/124268>

OIM (Organizația Internațională pentru Migrație) (2017), *Enhancing the Safety and Sustainability of the Return and Reintegration of Victims of Trafficking*, <https://publications.iom.int/books/enhancing-safety-and-sustainability-return-and-reintegration-victims-trafficking>

OIM (Organizația Internațională pentru Migrație) (2017), „IOM, EU Aid Victims of Human Trafficking through New Online Platform”, comunicat de presă, 4 decembrie 2017, https://ec.europa.eu/anti-trafficking/eu-policy/transnational-referral-mechanism-model---trm_en

OSCE (Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa) (2004), *National Referral Mechanisms – Joining efforts to protect the rights of trafficked persons: a practical handbook*, OSCE, <https://www.osce.org/odihr/13967>

OSCE (Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa) (2013), *Policy and legislative recommendations towards the effective implementation of the non-punishment provision with regard to victims of trafficking*, Viena, Austria, OSCE Office of the Special Representative and Coordinator for Combating Trafficking in Human Beings, <https://www.osce.org/secretariat/101002>

Promise 2 (2017-2019), The European Barnahus Movement; pentru informații suplimentare, consultați: <https://www.childrenatrisk.eu/promise/>

Rețeaua internațională pentru drepturile copilului (CRIN), *Minimum Ages of Criminal Responsibility in Europe*, <https://archive.crin.org/en/home/ages/europe>

Save the Children (2016), *Young invisible enslaved: The child victims at the heart of trafficking and exploitation in Italy*, Save the Children Italia, <https://resourcecentre.savethechildren.net/library/young-invisible-enslaved-child-victims-heart-trafficking-and-exploitation-italy>

Terre des Hommes (2015), *Entrusted children: A study on the legal requirements and procedures concerning the exit and re-entry of Romanian minors in the context of human trafficking: the role of Public Notaries*, <http://tdh-europe.org/library/entrusted-children/7233>

Unicef (2006), *Reference guide on protecting the rights of child victims of trafficking in Europe*, <https://www.refworld.org/docid/49997af7d.html>

Unicef, Înalțul comisar al ONU pentru refugiați (UNHCR) (2014), *Safe and sound: what States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe*, UNHCR, <https://www.refworld.org/docid/5423da264.html>

Anexa 3: Lista datelor de contact

Organizație/rețea	Site web
Date de contact la nivel național	
Autoritățile centrale instituite în temeiul Regulamentului Bruxelles IIa	Portalul e-justiție
Autoritățile centrale instituite în temeiul convențiilor de la Haga în materie de protecție a copiilor	Date de contact Haga
Raportorii naționali sau mecanisme echivalente de combatere a traficului de persoane	Date de contact ale raportorilor naționali
Platforma societății civile împotriva traficului de persoane	Platforma societății civile
Agențiile relevante ale UE	
Europol – Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii	Date de contact ale agențiilor de aplicare a legii
Eurojust – Unitatea de Cooperare Judiciară a Uniunii Europene	Date de contact ale practicienilor
CEPOL – Agenția Uniunii Europene pentru Formare în Materie de Aplicare a Legii	CEPOL

Anexa 4: O imagine de ansamblu asupra acțiunilor care ar trebui întreprinse de către organismele responsabile

Organism	Acțiuni posibile
Poliție	<p>Detectează copilul care are nevoie de protecție</p> <p>Stabilesc identitatea copilului</p> <p>Efectuează o evaluare a riscurilor</p> <p>Iau măsuri pentru a proteja siguranța copilului</p> <p>Anchetează cazul și inițiază procedurile judiciare</p> <p>Direcționează copilul către serviciile de protecție, inclusiv cele specializate în sprijinirea victimelor traficului de persoane</p> <p>Informează copilul</p> <p>Ascultă copilul și iau în considerare opiniile acestuia</p>
Polițiștii de frontieră	<p>Detectează copilul care are nevoie de protecție</p> <p>Direcționează copilul către serviciile de protecție, inclusiv cele specializate în sprijinirea victimelor traficului de persoane</p> <p>Informează copilul</p> <p>Ascultă copilul și iau în considerare opiniile acestuia</p>
Serviciile de protecție a copilului/ serviciile sociale	<p>Detectează copilul care are nevoie de protecție</p> <p>Deschid și mențin un dosar individual de caz</p> <p>Oferă asistență și protecție imediată</p> <p>Direcționează copilul care este victimă a traficului de persoane către organismul responsabil, inclusiv către mecanismele de sesizare naționale în cazul copiilor care sunt victime ale traficului de persoane</p> <p>Desemnează un tutore temporar</p> <p>Evaluează interesul superior al copilului</p> <p>Informează copilul</p> <p>Ascultă copilul și iau în considerare opiniile acestuia</p> <p>Localizează familia și evaluează situația familială</p> <p>Monitorizează bunăstarea copilului după implementarea unei soluții durabile</p>
Tutorele	<p>Este persoana principală de contact a copilului</p> <p>Monitorizează bunăstarea copilului</p> <p>Reprezintă copilul</p> <p>Protejează interesul superior al copilului</p> <p>Informează copilul</p> <p>Ascultă copilul și ia în considerare opiniile acestuia</p>
Autoritățile judiciare	<p>Desemnează un tutore și se asigură că copilul are un reprezentant legal</p> <p>Desfășoară procedurile juridice (civile, administrative, penale)</p> <p>Stabilesc competența judiciară</p> <p>Comunică cu instanța din celălalt stat membru/celelalte state membre al(e) UE implicat(e)</p> <p>Ascultă copilul și iau în considerare opiniile acestuia</p>

Copiii lipsiți de îngrijire părintească aflați într-un alt stat membru al UE

Organism	Acțiuni posibile
Autoritățile centrale instituite în temeiul Regulamentului Bruxelles IIa	La cerere, coordonează comunicarea dintre diferitele state membre ale UE în cazuri individuale care intră sub incidența regulamentului Acționează ca legătură între instanțe sau facilitează comunicarea între acestea Transmit serviciilor sociale sau de protecție a copilului solicitări de rapoarte sociale privind situația generală a copilului Furnizează informații părinților
Autoritățile consulare	Oferă sprijin copiilor privați de libertate Acționează ca legătură între statele membre ale UE Organizează călătoria copilului Informează copilul Ascultă copilul și iau în considerare opiniile acestuia

Contactați UE

În persoană

În întreaga Uniune Europeană există sute de centre de informare Europe Direct. Puteți găsi adresa centrului cel mai apropiat de dumneavoastră la:

https://europa.eu/european-union/contact_ro

La telefon sau prin e-mail

Europe Direct este un serviciu care vă oferă răspunsuri la întrebările privind Uniunea Europeană. Puteți accesa acest serviciu:

- apelând numărul gratuit 00 800 6 7 8 9 10 11 (unii operatori pot taxa aceste apeluri);
- apelând numărul standard: +32 22999696; sau
- prin e-mail, la: https://europa.eu/european-union/contact_ro

Găsiți informații despre UE

Online

Informații despre Uniunea Europeană în toate limbile oficiale ale UE sunt disponibile pe site-ul Europa, la: https://europa.eu/european-union/index_ro

Publicații ale UE

Puteți descărca sau comanda publicații ale UE gratuite și contra cost la adresa:

<https://op.europa.eu/ro/publications>. Mai multe exemplare ale publicațiilor gratuite pot fi obținute contactând Europe Direct sau centrul dumneavoastră local de informare (a se vedea https://europa.eu/european-union/contact_ro).

Dreptul UE și documente conexe

Pentru accesul la informații juridice din UE, inclusiv la ansamblul legislației UE începând din 1952 în toate versiunile lingvistice oficiale, accesați site-ul EUR-Lex, la: <http://eur-lex.europa.eu>

Datele deschise ale UE

Portalul de date deschise al UE (<http://data.europa.eu/euodp/ro>) oferă acces la seturi de date din UE. Datele pot fi descărcate și reutilizate gratuit, atât în scopuri comerciale, cât și necomerciale.

Manualul *Copiii lipsiți de îngrijire părintească aflați într-un alt stat membru al UE decât statul lor de origine* își propune să consolideze răspunsul tuturor actorilor relevanți din domeniul protecției copilului. Protecția acestor fete și băieți este de importanță capitală și reprezintă o obligație pentru statele membre ale UE, derivată din cadrul juridic internațional și european. Prezentul ghid pune accentul pe copiii care devin victime ale traficului de persoane și pe copiii aflați în pericol, punând în aplicare o acțiune prevăzută în *Comunicarea din 2017 privind intensificarea acțiunii UE de combatere a traficului de persoane*, și ține seama de tiparele identificate, inclusiv în ceea ce privește specificul de gen al infracțiunii.

Printr-un set de 10 acțiuni, ghidul oferă sugestii practice despre cum trebuie identificați, direcționați și sprijiniți copiii, dezvoltând modalitățile de implementare a unor principii precum dreptul copilului de a fi ascultat și modul de protejare a interesului superior al acestuia atunci când se iau decizii cu privire la o soluție durabilă. Ghidul oferă informații practice pentru îmbunătățirea cooperării naționale și transnaționale în cadrul UE și a sprijinului pe care îl pot acorda agențiile relevante ale UE, inclusiv pentru combaterea impunității care facilitează traficul de copii. Prezentul ghid poate fi util pentru specialiști și instituții cum ar fi autoritățile de aplicare a legii și autoritățile judiciare, asistenți sociali, cadre medicale, agenți care asigură protecția copilului, tatori, judecători, avocați sau autoritățile centrale instituite în conformitate cu Regulamentul Bruxelles Ila, dar și autoritățile care stabilesc procedurile și protocoalele. Îmbunătățirea cooperării în cadrul UE și promovarea unei abordări axate pe drepturile fundamentale din partea tuturor actorilor implicați vor consolida protecția tuturor copiilor lipsiți de îngrijire părintească, inclusiv a copiilor care au devenit victime ale traficului de persoane, și vor contribui la eforturile de prevenire.